

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı

**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLENDİĞİ GÜNCEL
KÜLTÜREL ÖGELERİN ÖĞRETMEN VE VELİ
GÖZÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Tevrat KARACA

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2023

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLENDİĞİ GÜNCEL KÜLTÜREL ÖGELERİN
ÖĞRETMEN VE VELİ GÖZÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tevrat KARACA

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2023

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimine başlamaya karar verme sürecimden başlayıp bitirme sürecime kadar hep yanımda olup desteklerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Yusuf GÖKKAPLAN'a teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum. Tezimin yazımı sırasında karşılaştığım, çözemediğim problemleri büyük bir sabırla anlatan ve hiç emeğini esirgemeyen yüce gönüllü Hocam Prof. Dr. Ali MEYDAN'a sonsuz teşekkürle minnetlerimi sunarım. Araştırmam da en büyük manevi desteklerimden biri olan kadim dostum, değerli bilim insanı Doç. Dr. Erkan AKGÖZ Hocama sevgi, saygı ve minnetlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde geceler boyunca ben ders yaparken destek olan ve zamanlarını aldığım sevgili eşim Mustafa KARACA'ya, kızlarım Aybüke Nur KARACA'ya, Zeynep Selcen KARACA'ya, Dilşad Necla KARACA'ya yürek dolusu sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Karaca, Tevrat, *İlkokul Öğrencilerinin Etkilendiği Güncel Kültürel Öğelerin Öğretmen ve Veli Gözünden Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir, 2023.

Kültür, farklı tanımlara açık, kullanıldığı bağlama göre değişiklik gösteren karmaşık; karmaşık bir kavram olmasının yanı sıra öğrenilen, paylaşılan, aktarılan bir kavramdır. Bireye yapılan bu aktarım erken yaşta başlamaktadır. Bireyin ailesi, sosyal çevresi, aldığı eğitim, kültürün aktarımında önemli etkenlerdir. Her ulusun kendisine özgün kültür anlayışı ve bu kültür anlayışının içerisinde farklı kültür öğeleri bulunmaktadır. Her ne kadar kültür kolaylıkla değişebilen bir olgu olmasa da, değişen unsurlar içerisinde oluşan ahenk ile bir değişim gösterebilir. Bu değişim ise ilk olarak çocuklarda etkisini göstermektedir. Değişen ve gelişen teknoloji çocukların artık istedikleri ve merak ettikleri her bilgiye kolaylıkla ulaşabilir olma imkanı vermektedir. Çocukların karşılaştıkları bu farklılıklara tepki verme biçimleri sosyal çevreleri tarafından nasıl karşılanmaktadır? Bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin güncel kültür öğelerinden etkilenmesinin öğretmen ve veli gözünden değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma ve olgu bilim modeli ile içerik analizi yapılmıştır. Model olarak içerik analizi yapılmış olan araştırmanın veri tabanını Ürgüp'te bulunan beş ilkokulun 15 öğretmeni ve 15 velisi oluşturmaktadır. Yarı yapılmış soru formu ile elde edilen veriler MAXQDA 2020 programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarının yorumlanması için tablo ve şekillerden yararlanılmıştır. Yorumlanan tablolarda ve şekillerde kültür değişimindeki en büyük etkenin teknoloji ve sosyal medya olduğu görülmüştür. Sosyal medya kullanımının anne babalarda da çok olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu sebeplede güncel kültürün büyük bir kısmını globalleşen kültür oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Güncel Kültür Öğeleri, Kültür Aktarımı, İlkokul Öğrencileri, İlkokul Öğretmenleri

ABSTRACT

Karaca, Tevrat, *Evaluation of Current Cultural Elements That Affect Primary School Students from the Perspective of Teachers and Parents*, Master's Thesis, Nevşehir, 2023.

Culture is a complex concept that is open to different definitions and varies depending on the context in which it is used. In addition to being a complex concept, it is also a concept that is learned, shared and transferred. This transfer begins to the individual at an early age. An individual's family, social environment, and education are important factors in the transmission of culture. Each nation has its own unique understanding of culture and there are different cultural elements within this understanding of culture. Although culture is not a phenomenon that can change easily, it can change with the harmony that occurs among changing elements. This change first affects children. Changing and developing technology now allows children to easily access all the information they want and are curious about. How children react to these differences they encounter and how their reactions are received by their social environment. In this study, the effect of primary school students on current cultural elements was evaluated from the perspective of teachers and parents. For this purpose, content analysis was conducted with qualitative research and phenomenology model. The database of the research, for which content analysis was performed as a model, consists of 15 teachers and 15 parents of five primary schools in Ürgüp. The data obtained with the semi-structured questionnaire was analyzed with the MAXQDA 2020 program. Tables and figures were used to interpret the analysis results. When the relevant tables and figures were interpreted, it was revealed that the biggest factor in the changing culture was technology and social media. It was stated by teachers that social media use was also high among parents. For this reason, a large part of current culture consists of globalized culture.

Keywords: Culture, Current Cultural Elements, Cultural Transfer, Primary School Students, Primary School Teachers

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
TEŞEKKÜR	v
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
TABLOLAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
Araştırmanın Problemi	2
Araştırmanın Problem Cümlesi.....	3
Araştırmanın Alt Problemleri	3
Araştırmanın Amacı.....	3
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Tanımlar.....	5
BİRİNCİ BÖLÜM	7
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	7
1.1. KÜLTÜR NEDİR?	7
1.2. KÜLTÜR ÇEŞİTLERİ	8
1.2.1. Genel Kültür	8
1.2.2. Manevî Kültür Öğeleri	9
1.2.3. Maddi Kültür	9
1.2.4. Alt Kültür	10
1.2.5. Baskın Kültür.....	11
1.2.6. Karşıt Kültür	12

1.3. KÜLTÜREL SÜREÇLER	12
1.3.1. Kültürleme	13
1.3.2. Kültürleşme.....	14
1.3.3. Kültürlenme	14
1.3.4. Kültürel Yayılma	15
1.3.5. Kültür Şoku.....	16
1.3.6. Kültürel Gecikme.....	17
1.3.7. Kültürel Bütünleşme.....	17
1.3.8. Kültürel Özümseme	18
1.3.9. Zorla Kültürleme.....	18
1.4. İLKOKUL	19
1.4.1. Türkiye’de İlkokullar.....	19
1.4.2. Öğrenci	20
1.4.3. Öğretmen.....	21
1.4.4. Veli	21
1.5. ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNİ ETKİLEMESİ.....	22
1.5.1. Velinin Öğrenciye Etkisi Öğretmenin Hem Veliye Hem Öğrenciye Etkisi	22
1.5.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yerli Öğrencilere Etkisi	24
1.5.3. Popüler Kültürün Öğrenciye Etkisi	25
1.5.4. Alt Kültürün Öğrenciye Etkisi.....	27
1.5.5. Televizyon İzlemede Veli Söylem ve Eylem Farklılığı	28
1.5.6. Okul Dışı Faktörlerin Güncel Kültürel Ögelerin Öğrenilmesinde Öğrenciye Etkisi	29
1.6. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE ÜZERİNE YAPILMIŞ DİĞER ÇALIŞMALAR	31
İKİNCİ BÖLÜM	33
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	33

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	33
2.1.1. Model.....	33
2.1.2. Çalışma gurubu	34
2.1.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin toplanması.....	34
2.1.4. Verilerin analizi	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	36
ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	36
3.1. GENEL BULGULAR.....	36
3.1.1. 15 Temmuz İlkokulu.....	36
3.1.1.1. 15 Temmuz İlkokulu Öğretmenleri Görüşleri.....	36
3.1.1.2. 15 Temmuz İlkokulu Velileri Görüşme	45
3.1.2. Ayhan Ertürk İlkokulu	51
3.1.2.1. Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenleri Görüşleri	51
3.1.2.2. Ayhan Ertürk İlkokulu Velileri Görüşme.....	59
3.1.3. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu	65
3.1.3.1. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenleri Görüşme	66
3.1.2.2. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Velileri Görüşme.....	74
3.1.4. Mehmet Dinler İlkokulu.....	80
3.1.4.1. Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenleri Görüşme.....	80
3.1.4.2. Mehmet Dinler İlkokulu Velileri Görüşme	85
3.1.5. Türkan Diker İlkokulu.....	91
3.1.5.1. Türkan Diker İlkokulu Öğretmenleri Görüşme.....	91
3.1.5.2. Türkan Diker İlkokulu Velileri Görüşme	97
3.2. ARAŞTIRMAYA AİT ALT BULGULAR.....	103
3.2.1. Kültür Tanımına İlişkin Bulular	103
3.2.2. Kültür Öğelerine İlişkin Bulgular	104

3.2.3. Güncel Kültüre İlişkin Bulgular.....	106
3.2.4. Öğrencilerin Kültür Öğelerini Öğrenmeleri ile İlgili Bulgular.....	107
3.2.5. Kültürün Değiştiğine İlişkin Bulgular.....	108
3.2.6. Güncel Kültür Öğelerinin Öğrencilere Etkilerine İlişkin Bulgular.....	109
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	112
KAYNAKÇA.....	117
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU.....	122
EK 2. ETİK KURUL İZİN FORMU.....	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: 15 Temmuz İlkokul öğretmenlerine ait Tek Vaka Modeli-1.....	36
Şekil 2: 15 Temmuz İlkokul Öğretmenlerine Ait Tek Vaka Modeli-2.....	39
Şekil 3: 15 Temmuz İlkokulu Velileri-Tek Vaka Modeli-1.....	44
Şekil 4: 15 Temmuz İlkokulu Velileri-Tek Vaka Modeli-2.....	47
Şekil 5: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1.....	51
Şekil 6: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2.....	54
Şekil 7: Ayhan Ertürk İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1.....	58
Şekil 8: Ayhan Ertürk İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2.....	61
Şekil 9: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1.....	65
Şekil 10: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2.....	68
Şekil 11: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1.....	73
Şekil 12: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2.....	76
Şekil 13: Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1.....	80
Şekil 14: Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2.....	82
Şekil 15: Mehmet Dinler İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1.....	85
Şekil 16: Mehmet Dinler İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2.....	87
Şekil 17: Türkan Diker İlkokulu Öğretmenleri-Tek Vaka Modeli 1.....	91
Şekil 18: Türkan Diker İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2.....	93
Şekil 19: Türkan Diker İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1.....	97
Şekil 20: Türkan Diker İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2.....	99
Şekil 21: İlkokul Öğretmenleri ve Velileri Bakış Açısında Kültür.....	103
Şekil 22: İlkokul Öğretmenlerinin ve Velilerinin Bakış Açısında Kültürel Öğeler.....	104
Şekil 23: İlkokul Öğretmenlerinin ve Velilerinin Bakış Açısında Güncel Kültür.....	105
Şekil 24: İlkokul Öğretmenlerine ve Velilerine Göre İlkokul Öğrencileri Güncel Kültür Öğelerini Öğrendikleri Yerler/Kişiler.....	106
Şekil 25: İlkokul Öğretmen ve Velilerinin Bakış Açısında Kültürün Değişimi.....	107
Şekil 26: İlkokul Öğretmen ve Velilerinin Bakış Açısına Göre Güncel Kültür Öğelerinin Öğrencilerin Üzerindeki Gözlemedikleri Etkiler.....	109

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: 15 Temmuz İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler	35
Tablo 2: 15 Temmuz İlkokul Velilerine Ait İlgili Bilgiler	44
Tablo 3: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler.....	50
Tablo 4: Ayhan Ertürk İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler	58
Tablo 5: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler	65
Tablo 6: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler	72
Tablo 7: Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler	79
Tablo 8: Mehmet Dinler İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler	84
Tablo 9: Türkan Diker İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler	90
Tablo 10: Türkan Diker İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler	96

GİRİŞ

İnsan öğrenir; öğrendikçe hayatında gerek maddi gerekse manevi değişiklikler olur. Meydana gelen bu değişimler zamanla ihtiyaçlar doğrultusunda birikir. Öğrenilen her yeni bilgi bazen eskisinin üstüne eklenir bazen de sıfırdan başlayarak çağa uyum sağlar. Bu döngü nesilden nesle aktarılıp adeta bir kartopundan çığa dönüşerek çoğalır. Eski nesiller bu birikimleri yeni nesillere aktarır. Yeni nesil de üzerine eklemeler yaparak kendinden sonrakilere iletir ve kültür denilen kavram ortaya çıkar.

İnsanlığın var olduğu tarihle birlikte kültürde var olmaya başlamıştır. Kültürün aşağı yukarı her alanla ilişkisi ve buna bağlı olarak da birçok tanımı vardır. Bununla birlikte kültürdeki değişimler her kuşakta farklı etkiler oluşturur.

Raymond Williams, kültür sözcüğünün açıklanması zor kavramlardan olduğunu, bunun sebebinin de sözcüğün farklı fikir sistemlerinde, entelektüel disiplinlerde önemli kavramlar için kullanılmaya başlanmasıyla ifade etmiştir (Oğuz, 2011). Kültürün soyut bir olgu olduğunu savunan ve yaşam tarzı olarak soyutlanmadır, diyen Gülkan'a (2010) göre ise kültür, toplumsal açıdan öğrenilen, kişiler tarafından paylaşılan örf ve adetler, bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk gibi insanın toplumun bir üyesi olarak kabul ettikleri karmaşık bileşenler bütünü; bir duyuş, düşünüş ve davranış şeklidir. Bu tanımlama, bu tezin içerdiği güncel kültür öğelerine vurgu yapan bir tanımlamadır. Kültürü yiyecek içecek alanında araştırma yapan biri *mutfak kültürü* olarak tanımlarken ekonomi alanında araştırma yapan biri de *tüketim kültürü* tanımlaması yapar. Bu türden tanımlamaların yapıldığı örnekler çoğaltılabilir. Ancak kişiler tarafından taşınabilen kültür öğeleri, günümüzde teknoloji ile de taşınabilen bir kavram haline gelmiştir. Teknoloji ile kültür arasındaki bu ilişki, evde geçirilen ortak zamanda teknolojik aletlerin ailenin bir ferdi gibi başköşeye oturtulması veliler tarafından memnuniyetsizlik ile karşılanmaktadır.

Kültür insan eğitiminde önemli bir konumdur ve bu eğitim sürecinin ana ögesi de insandır. Bu sebeple her tür kültür tanımını, etkisini ve sonuçlarını insan üzerinde gözlemek mümkündür. Bu bağlamda kültürün olumlu ya da olumsuz etkisini geleceğimizin teminatı çocuklarımız üzerinde de görebilmemiz mümkündür. Bu süreçte okul çağındaki çocukların durumu üzerinde durulması gereken bir konudur. Okullaşma

sürecinin ilk kademesi sayabileceğimiz ilkokul çağındaki öğrencileri kültürel açıdan olumlu veya olumsuz etkileyen unsurların velilerin ve öğretmenlerin bakış açısından incelenmesi de oldukça önemlidir. Bu çalışmada da öğrencileri olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen kültürel unsurlar incelenmiş, bu unsurlara öğretmen ve velilerin çözüm önerileri üzerinde durulmuş ve bu bağlamda alınabilecek önlemler araştırılmıştır.

Popüler kültür ve teknoloji güdümünde gelişen kültürün ilkokul öğrencileri üzerindeki etkileri tez sonucunda elde edilen bulgularda da açıkça görülebilmektedir. Yaşadığımız dünyada her alanda görülen globalleşme, günümüz çocukları arasında da global bir kültürün oluşmasına zemin oluşturmaktadır. Türkiye'deki bir oyun dünyanın farklı coğrafyalarında bilinirken aynı şekilde dünyanın bambaşka bir yerindeki bir şarkı ya da film de Türkiye'deki çocuklar veya gençler tarafından benimsenebilmektedir. Bu da çocukların üzerindeki global kültürün etkilerinin var olan ve benimsenebilen bir durum olduğunu göstermektedir.

Bu tez çalışmasında güncel kültür öğelerinin çocukları hangi alanda daha çok etkilediği araştırılmış ve buradaki somut bulgular ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırma yapılırken de güncel kültür öğelerinin ilkokul öğrencileri üzerindeki etkilerinin öğretmen ve velilerin bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda bu tez çalışması, kültürel değişim yaşayan çocuklara ailelerin davranış biçimlerinde model oluşturmayı, öğretmenlere de gerek ders anlatımlarında gerekse de ders materyallerinde öğrencileri etkileyen güncel kültür öğelerinin kullanımına ilişkin yol göstermeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın Problemi

Kültür, bir toplumdaki gelen bilgi, gelenek ve görenekler, değerler, davranış kalıpları, inançlar gibi pratiklerin gerçekleştirilmesidir. Tarihsel sürece bakıldığında hiçbir kültürel süreç kendisini tam anlamıyla koruyamamıştır. Her toplum, zaman içerisinde farklı toplumlardan etkilenmiş ve farklı toplumları etkilemiştir. Bu etkileşim esnasında kültürel aktarım gerçekleşmiştir. Kültürel aktarım veya kültür alışverişi hem toplumların kendi içlerinde birbirlerini değiştirmesi ve dönüştürmesi hem de başka toplumlar arasında benzerlik veya farklılıklar oluşturmaya neden olmuştur. Kültür

alışverişinin tek bir yolu olmamış ve her zaman da aynı şekillerde gerçekleşmemiştir (Can & Gezer, 2019). Kültür aktarımında birçok unsur söz konusudur. Bunların başında göç, turizm, küreselleşme, sanat ve edebiyat, eğitim gibi unsurlar gelmektedir ve bu unsurlar kültür alışverişinde bir köprü görevi görerek farklı kültürleri daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır (Özmen, 2020). Günümüzde ise kültürel etkileşim, yoğun olarak aile bireyleri ile başlar ve bireyin eğitim hayatı ile devam eder. Birey güncel kültür öğelerini öğrenirken ve hayatına eklerken hem ailesindeki hem de sosyal hayatındaki kazanımlarından yararlanır. Bu öğrenim sürecinde bireyin etkileşimde bulunduğu kişiler zaman zaman kendisinin kültürel öğeleri öğrenmesinde karışıklığa yol açabilir. Bu karışıklığın engellenmesinde bireyin öğretmenleri önemli bir rol oynamaktadır. İlkokul yaşlarında olan çocuklar bu karmaşıklığın tanımlanmasında ve bir çözüme ulaştırılmasında zorlanmaktadır. Çünkü kültür öğeleri farklı alanlarda farklı şekillerde değişiklik gösterebilmektedir. Yaşanılan kültürel etkileşimlerde kültür öğelerinde bir karmaşıklığa yol açmaktadır. Bu araştırmada da bu karmaşıklığa neden olan problemlerin öğretmen ve velilerin bakış açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Güncel kültür öğelerinin ilkokul öğrencileri üzerindeki etkileri öğretmen ve veli gözünden nasıl değerlendirilmektedir?

Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırma kapsamında belirlenen probleme ait alt problemler aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir. Bunlar;

1. İlkokul öğretmenlerine ve velilerine göre kültür nedir?
2. İlkokul öğretmenlerinin ve velilerinin bakış açısında kültürel öğeler nelerdir?
3. İlkokul öğretmenlerinin ve velilerinin bakış açısında güncel kültür öğeleri neyi ifade etmektedir?
4. İlkokul öğretmenlerine ve velilere göre ilkokul öğrencileri güncel kültür öğelerini nerelerden ve kimlerden öğreniyorlar?

5. İlkokul öğretmenlerinin ve velilerinin bakış açısında kültürün değiştiğini hangi örneklerle açıklamaktadırlar?
6. İlkokul öğretmenlerinin ve velilerinin bakış açısında güncel kültür öğelerinin öğrencilerin üzerindeki gözlemledikleri olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Nevşehir ilinin Ürgüp ilçesindeki 5 ilkokulda çalışan öğretmenlerin ve öğrencileri bulunan velilerin ilkokul öğrencilerini etkileyen güncel kültürel öğelerini kendi bakış açılarından hareketle değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada elde edilen bulguların eğitim ve öğretim kitaplarındaki okuma metinlerinin güncellenmesine, öğrenme dikkat ve isteğinin artırılmasına katkı sağlayabileceği, anne ve babaların ilkokula başlayan çocuklarını bekleyen olumlu ve olumsuz kültür değişimlerini anlamalarında yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu değişimlerin olumsuz olabilecek yönlerini ön görüp tedbir alınmasına, öğretmenlerimizin de öğrencilerdeki güncel kültür öğelerinin etkilerini görüp tanımlarına, olumlu tarafları pekiştirip olumsuz taraflarını en aza indirgemelerine, bu yolla da daha iyi bir değerlendirme yapabilmelerine katkı sağlayabilecek ve bunlara yön verebilecek bir çalışma yapmalarında yardımcı olması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Kültürel aktarım, bireylerin ve toplumların tüm yönleriyle gelişimi için kritiktir. Bu bağlamda, değişen kültür öğelerinin, daha detaylı değerlendirilmesi ve görünür hale getirilmesi ilkokul öğrencilerinin gelişiminin desteklenmesinde büyük önem taşır. Bu çalışmada ilkokul öğrencilerini etkileyen güncel kültür öğeleri öğretmen ve veli gözünden değerlendirilmesi konusu ele alınarak gelişen, değişen ve globalleşen kültürün, ilkokul öğrencileri üzerindeki etkilerini görmeye ve göstermeye çalışılmıştır. Araştırmada kültür kavramı, kültür çeşitleri ve kültür öğeleri açıklanmıştır. Kültür zaman içerisinde değişikliğe uğradığı için kültür öğeleri de değişime uğrar. Bu çalışmada bu değişim de dikkate alınmış ve kültür öğelerinin güncel durumlarının etkileri esas alınmıştır. Özellikle sosyal medya reklamları ve kitapların yanı sıra ülkemizde son yıllarda hızla artan yabancı öğrencilerden de etkilenmeye kültür

etkileşimi açısından bakılmasının eğitime katkı sağlayacak yeni bir bakış açısı olabileceği düşünülmektedir.

Çocuklara anlatılan hikâyelerin, masalların bile dijital kahramanlık öykülerine dönüştüğü güncel kültürde öğrencilerin ilgisinden yola çıkılarak güncel kültür öğelerinin gerek okuma parçalarında gerekse diğer ders materyallerinde kullanılmasının önemini vurgulandığı bu çalışmada elde edilen bulgularda da bu değişime yer verilmiştir. Son dönemlerde küresel krizlerle yaygınlaşan uzaktan eğitimle birlikte yaygınlaşan çevrim içi araçlar için üretilen materyaller öğrencilerin akademik başarılarına göre sürekli geliştirilerek güncellenmelidir (Sarıbaş ve Meydan, 2020). Eğitimde güncelleme ve çağın getirdiklerine ayak uydurmanın gerekliliği son dönemlerde açık bir şekilde de fark edilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaların kapsam ve sınırlılıklarının belirlenmesi, araştırmanın amacına uygun sonuçlanması açısından oldukça önemlidir. Herhangi bir çalışmada neyin araştırılacağı, nasıl değerlendirileceği araştırmanın kapsamını oluşturur. Araştırmanın sınırlılıkları ise veri toplama ve çözümlemede kullanılan yöntem, elde edilen bulgulara ve yorumlara göre değişiklik göstermektedir (Jupp, 2006, 325). Bundan dolayı araştırma kapsamında belirlenen sınırlılıklar aşağıdaki gibi özetlenmektedir;

- Araştırma sadece Nevşehir/Ürgüp'te farklı mahallelerde bulunan 5 ilkokulda görev yapan 15 öğretmen ve 15 öğrenci velisi ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri katılımcılara yöneltilen sorular ve bu sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.
- Araştırma, elde edilen veriler için tercih edilen analizlerle sınırlıdır.
- Araştırma, analizler sonucu hazırlanan tablolar ve bunların yorumları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Kültür: Toplumların yaşamları süresince oluşturduğu, biriktirdiği gelenek, görenek, mimari, sanat, bilgi, giyim şekli, yemekler ile diğer tüm kazanımları barındıran kavramdır (Dağbağcı, 2016). Kısaca toplumların yaşam tarzıdır.

Güncel Kültür Ögeleri: Maddi ve manevi kültürün yaşanılan dönemdeki hâli güncel kültür ögeleri olarak adlandırılır. Bu ögeler maddi ve manevi kültür başlığı altında sınıflandırılır (Güvenç, 2013).

Kültür Aktarımı: Kültür aktarımı, bir millete ait kültürel özelliklerin yeni nesillere anlatılması, kavratılması ve benimsetilmesidir (Melanlıoğlu, 2008).

İlkokul öğrencileri: Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim kurumları yönetmeliği 11. Maddesine göre 66,67 ve 68 aylıkla ilkokula başlayan ve 4 yıl süren eğitime tabi olan öğrencilerdir.

İlkokul Öğretmenleri: Milli Eğitim bakanlığı bünyesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenlerdir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. KÜLTÜR NEDİR?

Kültür yaşanmışlıkların bütünü olduğu içindir ki her disiplin için farklı tanımlanmıştır. Eğitimden ekonomiye mimarlıktan sosyolojiye kadar kültürün çeşitli tanımlamaları mevcuttur. Amerikalı antropologlar Kroeber ve Kluckhohn 1952 yılında bir araştırma sonucunda, kültür kavramı üzerine 164 farklı tanım yapıldığını tespit etmişlerdir (Pado & Tezcan, 2018). En geniş etnografik anlamıyla alındığında, bir toplumun yaşamı boyunca edindiği bilgi, inanç, sanat, töre, yasa, görenek ve diğer tüm kazanımları ile oluşturduğu kümülatif özelliğe sahip olan bir kavramdır (Dağbağcı, 2016). Bir toplumun kültürü tek bir unsura bağlı olmadığı gibi tek bir kişiye veya kuruma da bağlı değildir. Kültür, bir toplum içerisinde bulunan her bireyin davranış ve düşüncelerine etki eden ve bu etkinin de devamlılık gösterebilmesini sağlayan, insanları bu etkileşim sayesinde bir arada tutan birleştirici ve bütünlüleştirici özelliğini içinde barındırarak bir uyum içinde yaşamayı sağlar. Ortak kültüre sahip insanlar ve topluluklar yüzyıllar geçsede bir araya geldiklerinde aralarında olumlu bir etkileşim ve sıcak ilişkiler olmaktadır. Türk devletlerinin bir araya gelerek Türk Devletleri Teşkilatı kurması bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Raymond Williams kültürü kâh onu yeni ve yıkıcı güçlere karşı savunmak isteyen eski sefa sınıfının ürünü kâh geleceğin insanlığını barındıran yeni yükselen sınıfın mirası olarak değerlendirir (Williams, 2017).

Bu kadar fazla tanım olması ve tam bir kültür tanımının yapılamıyor olması, kültürün bir toplumda her alanda kendisini göstermesinden kaynaklanmaktadır. Kültüre ait tanımların çoğu kültürün genel özelliklerinin dışında, kültürün işlevselliğini yani toplumun işleyişi ile ilgili tanımlamalarda yapılmıştır. Kültür; kullanım alanlarından, çeşitli birlikteliklerin yapısal hak ve sorumluluklarından, insan düşünce ve yeteneklerinden, inançtan oluşan bir bütünlük içermektedir. İster gelişmiş, ister muhafazakar bir kültürle ilgilenilsin her zaman, var olan, maddi, manevi bir aygıtla karşılaşırız, bu aygıt insanın karşı karşıya kaldığı özel ve somut problemlerle başa

çıkmasını sağlar (Malinowski, 1992). Malinowski'nin bu tanımında kültürün insanların birbirine duyduğu ihtiyaçlardan ve bu ihtiyaçların karşılanması doğrultusunda kurulan beraberlik ve bütünlükten oluştuğuna dair vurgu vardır. Malinowski'nin bu tanımında kültür, tek başına doğmadığı gibi devamlılığını da tek başına devam ettiremeyen, birbirine bağlı kurumların bütünlüğü ile devamlılığını sağlayan bir özelliğe sahiptir.

1.2. KÜLTÜR ÇEŞİTLERİ

Genel olarak kültür birey ve toplumlara ait olan tüm somut ve soyut değerleri kapsamaktadır. Kültür kavramının kendine has bir takım özellikleri bulunmaktadır. Bundan dolayı da her disiplin kültürü farklı şekilde tanımlamakta ve çeşitlendirmektedir.

1.2.1. Genel Kültür

Genel kültür, aslında bireyin kendisinin genel bilgisini içerir. Birey yaşamında çevresindeki olay ve durumları algılamaya başladığı andan itibaren kendisinde bir birikim sağlamaktadır. Bu birikimin tek bir yönü yoktur. Aile, sosyal çevre, eğitim vb. gibi durumlar bu birikimin önemli etkenleridir. Genel kültür bilinenin aksine sadece eğitim sürecinde kazanılan bir olgu değildir. Genel kültür sadece eğitim hayatı ile sınırlanmayacağı gibi sadece tek bir duruma veya tek bir kuruma da bağlanamaz. Çünkü genel kültür denilen kavram bireyin hayatı boyunca edineceği bir durumdur.

Genel kültür kazanımı ailede başlar, akran çevresi ve eğitim hayatı ise bireyin genel kültürünün gelişmesine katkı sağlar. Genel kültür, film izlemek, kitap okumak, haberleri takip etmek gibi günlük hayatımızda yapmak istediğimiz ya da istemediğimiz şeylerin de bir göstergesidir. Genel kültür, hayatın her alanında bizim için gerekli olan veya gerekli gördüğümüz bilgileri içerir. Birey birçok alanda kendisini geliştirebilir, bilgi ve deneyimi ne kadar fazla olursa diğerlerine karşı da o kadar avantajlı bir durum içerisinde olacaktır. Bu durum ise bireyi çalışma hayatında ve sosyal yaşamında daha başarılı biri yapacaktır. Genel kültür düzeyi yüksek olan kişiler karşılaştıkları durumlara daha farklı açılardan bakabilmektedir. Genel kültür seviyesinin düşmesinin ya da yükselmesinin herhangi bir durumun gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesiyle ilgisi yoktur. Bireyin kendi kişisel gelişiminin gizli anahtarı kendisinin elindedir (Hasgül, 2022).

1.2.2. Manevî Kültür Öğeleri

Bir kültürün toplum içerisindeki önemli manevi öğeleri, o toplum içerisinde yer alan kültür inançları, kültür kıymetleri, kültür normları ve kültür önermeleridir. Bunlar bir toplumun topyekun toplumsal-kültürel yaşamının temel kurumları veya kurumlaşmış temelleridir (Tuztaş, 2004). Her toplum kendi içerisinde oluşturduğu kültürel özellikler ile kendi yaşamsal faaliyetlerini devam ettirir.

Kültürel öğelerin oluşmasında coğrafyanın da önemli bir yeri vardır. Çünkü dağlık bir yerde yerleşim gösteren topluluklar ile verimli ovalarda yaşayan toplumların oluşturdukları kültürler birbirinden farklıdır. Aslında kültür, bir alışkanlık meselesidir de, çünkü bir duruma verdiğimiz tepki, önemli ve özel yerde nasıl giyinmemiz gerektiği vb. gibi durumlar aktarılan kültürün bir yansımasıdır. Bu bağlamda kültür, insanların birbiriyle kurduğu ilişkiler sonucu yarattığı yazılı ve yazısız kurallar, toplumun yaşamını düzenleyen değer, yasa, gelenek, görenek, ahlâk ve inançlardır.

Manevi kültür öğeleri, bir toplumdaki bireylerin birbirine bağlanmasındaki en önemli değerler sistemini gösteren öğelerdir. İnsanların günlük yaşam içerisinde alışkanlıkları, beklentileri veya ihtiyaçları, oluşturdukları bir sistem içerisinde ilerler (Eagleton, 2019). Kendi ülkemiz içinde bile hemşerilik buna örnektir. Bir araya gelen kişiler birbirlerine nereli olduklarını sorarak ortak bir payda oluşturma çabası içindedirler. Aynı durum okullarda aynı ülkeden, aynı mahalleden ya da aynı akraba gurubundan olanların birbirini koruyup kollamasında da sıklıkla görülmektedir.

1.2.3. Maddi Kültür

Kültürün görünen yüzü de diyebileceğimiz somut olan kısmıdır. Daha rahatça değişimlerin gözlemlendiği, farklılıkların bariz bir şekilde görüldüğü kısımdır. Kılık kıyafetler, kullanılan eşyalar, mimari bunlara örnek olarak verilebilir.

Maddi kültür isminden de anlaşılacağı üzere gözle görülebilen somut varlıkları içerir. Bir başka deyişle manevi kültürün dışındaki kültürel unsurlar olarak tarif edilebilir. Bu öğeler her türlü bina, araç gereçler, teknolojik aletler, kılık kıyafetler, yemekler ve

binelik için kullanılan arabalar olarak sıralanabilmektedir (Türkçenindirilişi, 2020). Okulda ve sınıfta aynı montu aynı ayakkabı ya da kalemligi kullanan kişiler ortak paydada buluşurlar. Bu kişiler sevilen, gıpta edilen kişilerse; diğer öğrencilerde de aynı eşyalar giderek çoğalarak popülaritesi artar.

Kültürü maddi kültür ve manevi kültür olarak ikiye ayıran Aktan ve Tutar'a (2007) göre maddi kültürün gelişimini manevi kültüre göre daha kolay gözlemleyebiliriz. Bu duruma daha çok sanayi toplumları ile farklı toplumsal değişime geçiş aşamasında bulunan toplumlarda rastlanmaktadır (Aktan & Tutar, 2007). Buradaki toplumsal değişimin etkileri, çalışmada elde ettiğimiz bulgularda da görüldüğü üzere veli ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda öğrencilerde de bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu etkiler hem olumlu hem de olumsuz olabilmektedir.

Bir toplumun teknolojik gelişmesi onun maddi kültürüyle, ahlak ve hukuk sistemleri gibi değerleri manevi kültürüyle açıklanabilir (Mills,1979; Aktaran: Aktan & Tutar, 2007). Demek ki maddi kültür, insan çalışmasının gerçekleştirdiği, ürettiği tüm nesnelere, bütünüyle uygulamıbilimi, araç ve gereçleri anlatır (Ozankaya, 1992). Üzüm yetiştirilen bir yerde pekmez, şarap ya da sirke yapımı normaldir. Ama burada pekmezde kullanılan üzümü ayakla ezmek yerine matkap ya da makine ile çekimi kültürün maddi yöndeki değişimini, üretilen nesnelere uygulamıbilimi gösterir. Aynı şekilde öğretmen, öğrenci, sınıf eski çağlardan beri bulunmaktadır ama uygulamıbilimi ders araç gereçleri ve internet kullanımıyla evrensellik ve işlerlik kazanmıştır.

1.2.4. Alt Kültür

Alt kültür kavramına dahil edilebilecek kültürler ülkemizde net olarak görülmemektedir. Söz konusu kültürün tanımının çerçevesi 1970'li ve 80'li yıllarda Birmingham Çağdaş Kültürel İncelemeler Merkezinin araştırmaları sayesinde belirlenmiştir (Yaman, 2014). Alt kültür, hakim kültür içerisinde; ırk, etnisite, bölge, inanç gibi ögelere ayrılabilen toplumsal durumların birleşiminden oluşan, ancak birleştiklerinde o kültürdeki birey üzerinde bütüncül bir etkiye sahip işlevsel bir bütün oluşturan bir alt bölümdür (Bulubay, 2020). Alt kültür, popüler kültür anlayışından uzak ve kendine has

kurallar çerçevesinde yaşayan, genelde şehir hayatının daha dış kısmında bir hayat süren grupları içerir. Toplum içerisinde farklı yaşam biçimlerinin oluşması, zamanla toplumsal yapıda ayrışmaların olmasına yol açmaktadır. Bu durum ise aynı kültür içinde farklı kimlikler oluşturmaktadır. Okullarda fan kulüpleri bunlara örnek olabildiği gibi giderek artan yabancı öğrencilerin guruplaşması da bu duruma örnek gösterilebilir.

Alt kültürün üst kültürden her hangi bir farkı yoktur (Şen & Kaplan, 2020). Tezcan (2011), alt kültürün temelde kendisini oluşturan baskın kültür ile yani onu kendi içine alan kültürle aynı değerlere dayandığını ancak onu belirleyen değerlerin, normların, davranışların daha çok ikinci derecede önemi olan değerler olduğunu ifade etmiştir.

Okullardaki kültür farklılıkları da bu çerçeveden değerlendirildiğinde gerek aynı mahalleden gelenlerin gerekse de farklı ülkelerden gelenlerin oluşturduğu toplulukların, üst kimliğin varlığıyla ve kurallarıyla birlikte kendi normlarını da okul içinde yansıttığı görülmektedir. Kültür, bir toplumun yaşam şeklini gösterir. Ancak; toplum içerisinde yaşayan her birey, içinde yaşadığı toplumun kültürünü tam olarak benimseyemeyebilir. Bu durum ise toplum içerisinde farklı düşünce ve farklı eylemlerde bulunan bir çok alt grup oluşturur. Hakim kültür içerisinde yer alan bu kültürler, alt kültür olarak değerlendirilmektedir (Bağış, 2019).

1.2.5. Baskın Kültür

Baskın kültür, toplum içindeki diğer kültürlerin standart olarak saptadığı ve yargıladığı kültürdür (Andersen Taylor, akt. Kırel ve Sungur, 2015, s.71). Baskın kültür, bir toplum içerisinde çoğunluğun kabul ettiği ve benimsediği yani yaygın olan kültüre verilen addır. Baskın kültür kavramını ilk olarak kullanan Marksist kuramcı Antonio Gramsci'dir. Baskın kültür her ne kadar bir toplumun çoğunluğunu gösteren bir kültür olsada homojen bir yapıya sahip değildir. Özellikle de günümüzde bölgelere göre değişiklik gösteren mikro kültürel yapılara sahip toplumların bulunması, kendilerini geniş kitlelerden farklılaştıran alt kültürlerden ve hatta baskın kültürle çatışma içinde bulunan karşı kültürlerin var olması da bu durumu desteklemektedir (Yıldırım, 2019).

Baskın kültür kavramına genel olarak bakıldığında belirli bir alanda iki farklı etnik köken arasındaki üstünlüğü gösteren bir durum olduğu ifade edilebilir. Baskın kültür, çoğunluğun kültürüdür ve bu çoğunluk genellikle orta sınıflı insanlardır. Bu durum ise toplumsal norm ve davranışların oluşmasında önemli bir söz hakkına sahip olmaları demektir. Baskın kültürün öğretilmesinde aile, eğitim, sosyal çevre, akran gruplar, medya vb. durumlar önemli etkenlerdir (Ertaş, 2021).

1.2.6. Karşıt Kültür

Karşıt kültür, egemen kültürel yapı içerisinde, toplumsal değerlere ve normlara ters düşecek davranışlar sergileyen gruplar olarak tanımlanabilir. Ancak, karşıt kültürlerin toplumda farklılaşması rastgele oluşan bir durum değildir. Karşıt kültür içerisinde olan bireyler farklı olmanın ve dolayısıyla karşıtlığın farkındadırlar ve hakim kültür yapısının genel davranış kalıpları içerisinde olmamaktan mutludurlar ve bununla övünürler. Karşıt kültür bu bağlamda ele alındığında toplumun tüm değerlerinin içerisinde bulunan karışıklıkların birleşkesi olarak ele alınabilir. Karşıt kültürü alt kültürden ayıran en önemli özellik içinde bulundurduğu karşıtlık olgusudur. Karşıt kültür, toplumun bir takım norm ve kurallarına ters düşerken; alt kültür başat kültürün günlük işleyişinin çeşitli yönleriyle ilgilidir (tozlumicrofon, 2017).

1.3. KÜLTÜREL SÜREÇLER

Bütün insanlar etraflarında var olan çevrenin kültürünün içine doğarlar. Bu sosyal ortamda gelişirler. Haliyle bu kültüre ait olup, buldukları çevreye uyum sağlarlar (Engin, 2017). Kültürel süreçler, kültür ve çevre ilişkisi, kültür oluşumu, kültürel değişme, bireylerin kültürlenmesi, kültürler arası etkileşmelerde itici güç veya aracı olan etki ve baskıları içerir (İzbul, 2013). Güvenç'e (2013) göre de kültürel süreçleri; kültürleme, kültürleşme, kültürel yayılma, kültürlenme, kültür şoku, kültürel gecikme, kültürel bütünleşme, kültürel özümseme, zorla kültürleme olarak sınıflandırabiliriz.

Kültürel süreçlerin çeşitli yönleri vardır ve bu süreçler toplum içerisinde yaşanan durumlara göre değişiklik gösterebilir. Kültürel süreçler toplumların kimliklerini, iletişimlerini ve toplumsal düzenlerini biçimlendirirken sürekli olarak değişiklik gösterebilir ve gelişime açıktır. Kültürel süreçler, bir toplumun ya da bir grubun toplumsal

değerlerinin oluşmasında önemli bir gelişim sağlamaktadır. Bir toplumun inançları, değerleri, gelenekleri, normları, dili gibi kültürel bağların ayaklarını oluşturan kültürel öğeleri bir araya getiren süreçlerdir.

Kültürü inceleyen insan bilimcileri, insanlar arası sosyolojik ilişkiler, evlilik, dini faaliyetler, miras, alış-veriş, eğitim gibi kültürlere ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan sorunlara, belli sürekliliklere, başı sonu belli olmadan devam edip gelen olaylara bakıp bu devamlı döngüye süreç adını vermişlerdir (Güvenç, 2013). Kültürün belirli bir zaman aralığında başlayıp bittiğinin ifade edilmesi çok güçtür. Kültür, devam eden, gelişen, yenilenen bir olgudur. Beraberinde yeni problemler ortaya çıkabilir. Karşılaşılan her problem beraberinde yeni çözümler ve bir takım kültürel değişiklikleri de getirir. Bu çalışma bulgularında da görüleceği üzere güncel kültür öğelerindeki bu değişimler, toplumdaki bir zümre olarak ifade edilebilecek ilkökul öğrencilerinde olumlu olarak görülebilmektedir. Teknolojinin derslere uygun bir biçimde kullanılması, dünya çocuklarının ortak platformlarda ve etkinliklerde buluşması bu duruma örnek olarak gösterilebilecektir. Bu olumlu özelliklerle beraber yüz yüze iletişim kurulmasında kopukluklara da sebebiyet vermesi olumsuz anlamda değerlendirilebilecektir.

1.3.1. Kültürleme

Kültür süreçlerinde en önemlisinin kültürlenme olduğu söylenebilir. Batı dillerinde enculturation olarak adlandırılır. Kültürlenme kavramı genel anlam çerçevesiyle toplumsal eğitim olarak da ifade edilebilir. Kültürlenme, bireyin doğumundan ölümüne kadar geçirdiği zaman içerisinde bulunduğu toplumun kültürel değerlerini ve normlarını öğrendiği ve toplum tarafından kabul görülen bir insan olma sürecinin tamamını kapsayan bir süreci kapsar (Güvenç, 1984; aktaran Uygunkan, 2005). Kültürlenme, toplumların kendisini oluşturan bireylere belli bir kültürü aktarması ve kazandırması, toplumun istediği insanı eğitip yaratması ve onu denetim altında tutarak kültürel birlik ve beraberliği sağlaması, bu yolla da bir yönüyle kişiyi bir kalıba sokması süreci olarak da adlandırılabilir (Kaya, 2019).

Bu tanımlamalara okullar çerçevesinde bakıldığında resmi ve özel okulların, farklı sivil toplum örgütlerinin bu konuda önemli rol oynadığı söylenebilir. Söz konusu okullarda ciddi kültürleme etkilenmeleri gözlemlenebilir. Her toplumdaki baskın güç beraberinde uyumu da ister. Bu uyumu da kendi kabul gördüğü şekilde yeni kitlelere öğretip kabullendirmeye çalışır.

Birey, doğumdan ölüme kadar toplumun istek ve beklentilerine uyacak şekilde etki altında kalabilir ve değiştirilebilir (Uluç, 2023). Yani bireyden istendik davranışlar gerçekleştirmesi istenir ki toplumda ortak bir amaç, beklenti ve dolayısıyla da birlik beraberlik olsun. Burada söz konusu edilen istendik davranışlar eğitim tanımları arasında da yer alır ve bir bireyden istendik davranışlar gerçekleştirmesi yer alır. Bu davranışlar, sınıflarda karşılaşılan yabancı kültürlerle ve burada meydana gelen etkileşimle farklılaşabilir.

1.3.2. Kültürleşme

Kültürleşme; değişik kültürlere sahip insan topluluklarının, farklı kültüre sahip başka bir toplulukla karşılaştığında sürekli ve doğrudan bir etkileşim içerisinde olması durumu olarak ifade edilebilir. Bu durumda her iki tarafın ya da farklı yönlerden ağır basan grubun kendi öz kültür özelliklerinde farklılıkların oluşması durumuna kültürleşme denilir (Zafer, 2016). Farklı kültürel yapılara sahip bireyler ve/veya gruplar etkileşime girdiklerinde, her iki tarafta da bir takım psikolojik, sosyal ve kültürel değişimler yaşanır. Ancak kültürleşme sürecinde taraflar arasındaki etkileşim eşit ve benzer olarak ortaya çıkmaz (Şeker, 2022). Kültürleşme, iki farklı kültürel sistem arasındaki ilişkiyi ve kültürel alışverişi anlatmak için kullanılır (Bostancı, 2003; aktaran Çiçek, 2018). Örnek olarak sınıflara çeşitli sebeplerle farklı coğrafya ve bölgelerden gelen öğrenciler birbirlerinden hem dil hem de sosyal açıdan etkilenmektedir. Yine aynı durum yurt dışına göç eden işçilerin çocuklarında da görülür. Bu durum karşılıklıdır, taraflarda hangisi diğerinden etkileniyorsa bunu kendi istediği için kültürleşme gerçekleşebilmektedir.

1.3.3. Kültürlenme

İnsan topluluklarının kendi öz yaşamlarından getirdikleri kültürü ve benimsedikleri alt kültürü, dahil oldukları ya da karşılaşmış birlikte yaşamak zorunda kaldıkları hâkim kültüre aktarmasına bu yolla da hâkim kültür içinde oluşturdukları farklı bileşimlere kültürlenme denilmektedir. Buna örnek olarak köyden şehre göçte gece kondu örneği gösterilebilir (Özmen, 2020). Kültürlenme ailede başlayıp okul gibi farklı sosyal ortamlarda devam eden ve bireyleri kültürel olarak etkileyen kültür etkileşimine de denilmektedir (Güvenç, 1991). Başka bir tanımlamada Bozkurt Güvenç'in kitap incelemesinde Yazıcı'nın yaptığı alıntıda görülmektedir burada kültürlenme "Alt-grupların veya farklı kültürlerden birey ve grupların belli bir kültürel etkileşime girerek yeni sentezler oluşturmaları" (Yazıcı, 2018) şeklinde tanımlanmıştır.

Kültürlenme sosyalizasyon sürecinin önemli bir parçasıdır. Sosyalizasyon, bir bireyin toplumun değerlerini, normlarını ve beklentilerini öğrenerek sosyal bir kimlik kazanmasını içerir. Kültürlenme ise bu sürecin kültürel boyutunu ifade eder. Bir birey, ailesi, okul ve arkadaş çevresi, medya ve diğer sosyal kurumlar aracılığıyla toplumun kültürel öğelerini öğrenir ve benimser. Kültürlenme süreci, bireyin kültürel kimliğinin oluşmasına ve toplumun değerlerini paylaşan bir üye haline gelmesine yardımcı olur. Bu süreçte, dil, gelenekler, törenler, normlar, inançlar ve diğer kültürel öğeler aktarılır ve öğrenilir. Kültürlenme süreci, bireylerin bir toplumun kabul ettiği davranış kalıplarını içselleştirmesini, kültürel normlara uymayı öğrenmesini ve toplumun değerlerine bağlılık göstermesini sağlar (Şahin, 2019). Yurt dışına çalışmaya giden işçilerimizin Almanya'da yabancı Türkiye'de Alamancı (Zaimoğlu, 2004) görülmesi gittikleri yerlere kendi kültürlerini götürerek her iki yerde de farklı görülmesi buna örnek gösterilebilir. Bu durumda hâkim olan Alman kültüründen de etkilendikleri için ortaya böyle bir kavram çıktığı görülmüştür.

1.3.4. Kültürel Yayılma

Bir toplumun sahip olduğu bütün maddi ve manevi kültürün dıştan içe ya da içten dışa olacak şekilde dağılmasına kültürel yayılma denir (Uluç, 2023). Toplumda var olan

kültür öğelerinin başka toplumlarda da görülmesidir. Hâkim bir kültürün başka kültürleri de kendi kültürel kodları yönünde yayması durumudur.

Günümüzde kültürel yayılma televizyon gibi kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile hızla ilerlemiştir. Ancak bu gelişimin az gelişmiş ülkelerin çok gelişmiş ülkeleri örnek almasıyla akış güçlüden zayıfa doğru olmuştur (Özmen, 2020). Alan Scot'a göre toplumlarda kültür en güçlü insanlar tarafından kurulur ve yönetilir. Scot, kültürün temel fikirleri, değerleri ve inançları yöneten bir grup insan tarafından kurulduğunu savunur. (Scot, 2022). Bu durum, okullarda kayıtlı yabancı öğrencilerin anma törenlerine, kutlama programlarına hatta milli marşlara iştirak etmelerinde gözlemlenebilir.

Yayılma hâkim kültürü çeşitli yönlerden etkiler. Kültürel yayılmanın etkisi, yerel kültürel özellikleri (giyinme tarzı, yemek vb.) ve gelenekleri değiştirmek, yeni ve karma kültürel durumlar oluşturmak; inançları, gelenekleri, değerleri, fikirleri değiştirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek gibi alanlarda kendini gösterir. Kültürel yayılma ilk başlarda kendisini yavaş yavaş gösterir daha sonrasında hızlanır ve en sona doğru ise yine yavaşlar. Yapılan çalışmalar yayılan yeni kültürü; zengin ülkelerin daha hızlı, belirsizliklerden kaçınma oranının daha yüksek olduğu ülkelerin taklit yoluyla ve yeniliğin kaynağına daha yakın olan ülkelerin ise daha erken benimsediğini göstermiştir. Pizza, sushi, hamburger gibi yemeklerin, moda haline gelen yöresel kıyafetlerin hızla yayılması bu duruma örnek verilebilir (Cengiz, 2022).

1.3.5. Kültür Şoku

Uluç (2003) kültür şokunu, bir kültürden başka kültüre girmek durumunda kalan bireylerin o kültüre hemen alışamamaları durumunda yaşadıkları uyum sorunlarına, sıkıntılara, bunalımlara gösterdikleri tepkiler ve bu tepki sonrasında oluşan durum olarak tanımlar. İki farklı kültür arasında, fark ne kadar fazla ise kültür şoku da o kadar yoğun olacaktır. Bireyin alışık olmadığı bir kültür içerisinde kültür şokunun daha hafif olması için o kültür içerisinde çok daha fazla deneyime sahip olması gerekmektedir (Livan, 2011).

Kişilerin yeni bir kültürün yaşandığı ortama zorunlu ya da isteğe bağlı olarak girmesi sonucunda mecburen yeni bir dil, gelenek, yeme, içme gibi durumlarla karşılaşacak dolayısıyla yeni kültürün içerisinde ötekileşmeyi hissetmesi kişide baskı oluşturmaktadır. Bu durumda kişi kendini kaybolmuş ve birtakım olumsuz duygular içinde hissedecektir, yaşadığı bu duruma da kültür şoku denilecektir (Eğinli, 2011). Kültür şokunun etkileri, ülkemizden giden yerli öğrenciler veya ülkemize gelen yabancı öğrenciler üzerinde gözlemlenebilir. Nitekim bu şoku atlatan uyum sağlamakta, atlatamayanlarda ise zaman zaman desteğe gerek duyulmaktadır.

1.3.6. Kültürel Gecikme

Kültürel gecikme, kültürel değişimi meydana getiren son etmendir. Bir kültürün tüm öğeleri birbirleriyle ilişkili olduğu için değişim hangisi üzerinde olursa olsun, mecburen, değişime uğramayan diğer bölümleri de değişime uğrayacaktır. Yeni bir buluş, adaptasyonu gerektiren bir toplumsal değişmeyi de beraberinde getirir. Bu bağlamda, kültür öğelerinde meydana gelen maddi veya manevi bir buluş, meydana geldiği kısımda yeni bir adaptasyon gerektirir. Aktan'a (2007) göre maddi kültür öğeleri manevi kültür öğelerine göre daha çabuk değişir. Kültürel gecikmede manevi kültür öğelerindeki dönüşüm maddi kültür öğelerindeki dönüşümün hızında geride kalır, yetişemez ve ortaya ironik bir kültürel gecikme meydana gelir.

Kültür ile buluşun adaptasyonu aynı zamanda gerçekleşmezler bu adaptasyon mutlaka gecikme ile olur. İşte bu gecikmeye kültürel gecikme denilir. Kültürel gecikmelerin ortadan kalkması binlerce seneyi bulabilir. Yeni bir buluş ile adaptasyon sağlaması gereken kültür öğeleri arasında bir anlaşmazlık olursa bu adaptasyonun gecikmesine neden olabilir. Uyum ancak değişim ve buluşun az olduğu toplumlarda görülür. Kültürel gecikme, yeni buluş veya değişim olana kadar belirginlik gösterir. Değişim olunca, kararlı denge bozulur ve ortaya değişim sonucu yeni bir kararlı denge çıkar (Oskay, 1978).

1.3.7. Kültürel Bütünleşme

Kültürel bütünleşme ya da kültürel entegrasyon kavramını anlayabilmek için entegrasyonun ne demek olduğunu bilinmesi gerekir. Entegrasyon, Misalli Büyük Türkçe Sözlüğe göre “Bütünleşme, birleşme.” demektir (Ayverdi, 2010). Kültürel bütünleşme, kültürler arası çatışmayı önlemek için gerekli olan bir süreçtir. Kültür, kendi içindeki temel öğelerle ahenk içindedir ve toplumunda birbiriyle bütünlük içinde hareket etmesini sağlar. Bu öğelerin birbiriyle ilişkili olmasına, birbirine benzer ya da farklı bir biçimde bağlanmasına kültürel bütünleşme denir (Kuran & Sandholm, 2008).

Kültürel bütünleşmenin sağlanamadığı toplumlarda aynı kültüre tabi bireyler arasında uçurumlar oluşur. Kültürü meydana getiren tüm asli unsurlar birbirleri ile iletişim halindedir ve bu yüzden kültür kompleks bir bütün olarak değerlendirilir. Kültürün temel öğelerinde oluşacak herhangi bir varyasyon başka unsurları da etkilemektedir. Kısaca kültürü tek bir öge olarak değil de bütünleştirici öğelerden oluşan bir yapı olarak değerlendirmek gerekir (Özmen, 2020).

1.3.8. Kültürel Özümseme

Kültürel özümseme asimilasyon olarak da adlandırılır. Bir kültürdeki insanların içinde yaşadıkları diğer hâkim kültür, alt kültür ya da popüler kültüre uyum sağlamasıdır (Güvenç, 2013). Bu bilinçli olarak toplumların kimliklerini kaybetmeleri ve eriyip yok olmalarını sağlamak içinde yüzyıllarca uygulanan bir metodolojidir. Bulgarların bir zamanlar sınırları içinde yaşayan Türklere yaptıkları ya da Çin Devletinin şimdi bile Uygur Türklerine dayattıkları asimile çalışmaları bu duruma örnek verilebilir. Bu olumsuz anlamda asimile zoraki kültürlemenin alanına girer. Herhangi bir kültürün, kendi içindeki azınlık kültürü eritmesi ve kendine benzetmesi şeklinde tanımlanan asimilasyondur. Genel olarak olumsuz anlam ifade eden kültürel asimilasyon, normal bir süreç şeklinde birbirini kabul eden çok kültürlü bir yapı ile de sonuçlanabilir (Yıldırım, 2020). Bu kültür emperyalizmi olarak da görülebilir. Bu tip baskılar arttıkça insanlarda oluşan tepkiler karşı kültürü oluşturur (Larkin, 2015). Ancak toplumların içindeki bazı azınlıklar da isteyerek ya da zamanla asimile olurlar. Aynı durumu sanatta da görebiliriz.

Belirli bir kültürün simgeleri başka bir kültür ile karıştırıldığında benzeşir, yeniden şekil alır veya bazı kültürel simgeler diğerlerini asimile eder (Eğinli & Nazlı, 2018).

1.3.9. Zorla Kültürleme

Adından da anlaşılacağı üzere kişinin kendi iradesi dışında hâkim ve baskın kültürün zorla benimsetilmesi olarak da yorumlanabilir. Bu durum iki değişik kültürün karşılaşması sonucu ortaya çıkmaktadır. Zorla dayatılan kültür değişmesi daha çok, bir toplumun başka bir toplumun egemenliği altına girmesiyle meydana gelir. Dayatılan kültür değişmesi bazen toplumun gücüne sahip olan iktidar tarafından ele geçirilmiş bir kitlenin yukarıdan aşağıya, farklı kültür öğelerini çoğunluğa rağmen, bütün herkese kabul ettirmeye dayatması biçiminde ortaya çıkar (Aktan, 2007).

1.4. İLKOKUL

İlkokul, ana sınıfından sonra aile ocağından ayrılan çocuğun topluma bilgi ve davranış olarak uyum sağlaması için atılan en önemli adımdır. Bura da okutulacak dersler kanun ve mevzuatlar çerçevesinde belirlenmiştir.

İlköğretim; eğitim kurumlarının, ilk, orta ve yüksek şeklinde basamaklara ayrıldığı ülkelerde, okul sistemi yapısını belirlemek için kullanılan bir kavramdır (Güven,2012; aktaran Günkör & Demir).

1.4.1. Türkiye’de İlkokullar

Türkiye’de ilkokullar, ilköğretim ve eğitim kanunuyla belirlenmiştir. Bu kanun çerçevesinde okutulan mihver (eksen) dersler Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknolojidir. İfade ve beceri dersleri Türkçe, Matematik, Müzik gibi dersler bu derslerin bir devamı, sarmalı gibidir (Palavan, 2012). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersi kültür kavramları ve aktarımı açısından çok yoğun içeriğe sahiptir. Gelenek ve görenekler, dini ve milli bayramlar bu içeriklere örnek gösterebilir.

İlköğretim ve eğitim kanununun ilk üç maddesi şöyledir.

Madde 1 – İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir.

Madde 2 – İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, devlet okullarında parasızdır.

Madde 3 – (Değişik:27/6/2019-7180/2 md.) Mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıflarına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ancak çocuğun gelişim durumuna bağlı olarak okula erken başlaması veya kaydının ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961) Bu kanun kapsamında beş yıl olan ilköğretimin ilkokul kısmı 30 Mart 2012 yılında 4+4+4 şeklinde değişip birinci kademesi olarak 4 yıla düşmüştür. Başlama yaşı kanunda da belirlendiği üzere 31 Aralık'a kadar 72 ayını dolduranların kayıtları yapılmaktadır. 6 ile 10 yaş aralığında devam eden bir süreç aralığıdır.

Bu çalışma da yukarıdaki maddelerin kapsamına giren Nevşehir İlinin Ürgüp İlçesinde yer alan ilkokullarda yukarıda belirtilen yaş gurubu öğrencilerin velileri ve öğretmenleri üzerinde yapılmıştır.

1.4.2. Öğrenci

Öğrenme hayat boyu devam eden bir süreçtir. Öğrenme işi için önemli iki faktörden birisi öğrenci diğeri de öğretmendir. Öğretmenin, öğretme bilgi ve becerisine sahip olması gerekirken öğrencinin de öğrenme yetisine sahip olması beklenir. Öğrenci, genel olarak öğrenen kişi anlamındadır ve sözlük anlamında ise “1. Bir öğretim kurumunda öğrenim gören kimse, 2. Bir ilim veya sanat dalında bir hocadan, bir üstattan ders alan, onun yol göstericiliğiyle yetişen kimse.” demektir (Ayverdi, 2010).

Kültürün nesilden nesle aktarılması için bir öğretmenin bir de bu kültür iletilerini alan öğrencinin olması gerekir. Öğrenci verilenleri öğrenecek, yaşatacak, gelecek nesillere taşıyacak bireydir. Kültür aktarımında bir zamanlar öğrenci konumunda olan önce kültürü

yaşayan kişiler, ilerleyen zamanlarda kültürü diğer nesle aktaran öğretmen konumunda olacaktır. Kültürün yaşaması için öğrencinin bir süre sonra kültür aktarımında görevli olan bir öğretmene dönüşeceği unutulmamalıdır.

Toplumların varlığını sürdürebilmesi genç nesillere ve onların birçok açıdan yeterince donanımlı olmasına bağlıdır. Kültürü bir zincire benzetirsek geçmiş ile geleceğin arasındaki halkanın öğrenci olduğu önemli bir gerçekliktir.

1.4.3. Öğretmen

Kültürün yaşanması, yaşatılması ve aktarılması için toplumda en önemli görevi üstlenen kişilerin başında öğretmen gelir. İnsanoğlu doğduğu andan itibaren öğrenmeye başlar. Dolayısıyla ilk öğretmenleri ailesi ve çevresidir. Öğretmenin kelime anlamı “İlim, sanat veya teknik dallarında bildiğini öğretmeyi meslek edinmiş kimse.” olarak da verilmektedir (Ayverdi, 2010). Akademik anlamda öğretmen ise burada araştırma konumuzun örnekleminde yer alan resmi ilkökul kurumlarındaki öğretmenlerdir. Özellikle ilkökul öğretmenleri öğrencinin hem kalbine hem de ileriki yaşantısında başarısına ışık tutar. Özet olarak hayata atılması ve uyum sağlamasında aileden sonraki önemli etkenlerden biridir. Eğitimin üçüncü etkeni de çevre olması hasebiyle kültürde konunun içine doğrudan girmektedir. Öğrenci, bu kültüre uyum içerisinde katkı sağlamayı öğretmeniyle okulda sentezlemektedir.

1.4.4. Veli

Bir çocuğun bütün davranışlarından sorumlu ve onu koruyup gözetken kişi olarak tanımlanır (TDK, 2023). Bu bağlamdan yola çıkılarak çocuk için her türlü olumlu ve olumsuz durumda gerek öğretmenin gerek okulun ilk ulaşım sorun ya da öneri ilettiği kişidir de denilebilir. Veli, okula giden çocuğunda okulda karşılaştığı olumlu ya da olumsuz değişimi gözlemelidir. Nitekim araştırmadaki bulgulardan da anlaşılacağı üzere okul güncel kültür öğelerinin öğrenci açısından karşılaştığı yerlerin başında gelir. Bu karşılaşmadaki etkinin olumlu yöne kanalize edilmesi ve bundan faydalanılması araştırmanın amaçlarındandır. Veli buradaki aktif gözlemci ve katılımcıdır.

1.5. ÖĞRENCİLERİN BİRBİRLERİNİ ETKİLEMESİ

İlkokul ortamı, güncel kültür öğelerinin kullanımı ve çocukların bu öğeleri farklı etkileşim yolları ile birbirine aktarımı için önemli bir sahadır. Çünkü ilkokullar farklı etnik kökenlere, dillere, gelenek ve göreneklere, farklı kültürel özelliklere sahip bir ortam olduğundan, kültürel açıdan da en çok çeşitlilik gösteren eğitim aşamalarından birisidir. Çocuklar sınıf arkadaşları ile iletişim kurarken, dil ve iletişim becerilerini de geliştirirler. Aynı sınıf içerisinde farklı kültüre sahip olan bir arkadaşı ile aynı masayı kullanan çocuk zaman içerisinde arkadaşının kullandığı kelimelere aşina olabilir ve zamanla yeni kelimeler öğrenebilir. Öğrenilen bu yeni kelimelerin anlamları ile kendi kültüründeki kelimenin karşılığını eşleştirebilir, bu durumda da kelime dağarcığını geliştirebilir. Bu durumda biri diğerini kendi kültürel alanına maruz bırakır. Bu durum manevi kültür mirası sayılabilecek olan dilin, kültürel etkileşimde en önemli unsur olduğunun da başka bir göstergesidir. Aynı şekilde ilkokullarda gerçekleştirilen geleneksel kutlamalar, öğrencilerin kendi geleneklerini ve bayramlarını sınıf arkadaşları ile paylaşabilmeleri için önemlidir. Bu durum farklı kültürel kutlamaların diğer insanlar tarafından deneyimlenmesini sağlamaktadır. Örneğin, farklı kültüre sahip bir öğrencinin kendi kültüründeki dini bir kutlamayı yapması, sınıf arkadaşlarının da bu kutlamaya ilişkin bilgi sahibi olmasını da beraberinde getirebilir. Kültürlere göre farklı hazırlama şekilleri olan yemekler de kültürel bağlamda öğrencilerin birbirlerini etkilediğinin görüldüğü başka önemli bir alandır. Her alanı birlikte paylaşan ilkokul öğrencileri için okul, en eğlenceli zamanın geçirildiği ve zamanın çoğunun oyunlar oynanarak geçirildiği bir mecradır. Bu nedenle kültürel iletişimin veya etkileşimin de en keyifli yaşandığı alandır. Sınıf arkadaşları arasında oyunlar paylaşıldıkça, farklı kültürlerin oyunları öğrenilir ve bu oyunlara katılıılır. Aslında bu paylaşım çocukların birbirlerine saygı duymasını ve farklı kültürel deneyimlerden keyif almasını da öğretmektedir. Bu durumlar ise öğrencileri farklı kültürlere daha açık ve hoşgörülü olmaya teşvik eder (Sağ, 2018).

1.5.1. Velinin Öğrenciye Etkisi Öğretmenin Hem Veliye Hem Öğrenciye Etkisi

Güncel kültür öğelerinin öğrenilme ve aktarılma sürecinde hem veli hem öğretmenin önemli etkileri ve rolleri vardır. Velilerin ve öğretmenlerin, çocuklara kültürel

değerlerin, normların ve davranışların aktarılmasında önemli görevleri vardır. Aile bireyleri, çocukların ilk ve en önemli etkileyicileridir. Aileler, çocuklara bildikleri ve benimsedikleri bütün kültür öğelerini öğreten ilk öğretmenler olarak düşünülebilir. Veliler, çocuklara kimliklerini ve ait oldukları kültürü tanıtmada kilit bir rol oynarlar. Örneğin, aileler çocuklara ana dillerini öğretebilir, evdeki gelenekleri yaşatıp onlara aile değerlerini aktarabilirler. Öğretmenler ise çocukların ikinci önemli etkileyicileridir ve çocukların gelişiminde büyük bir rol oynarlar. Öğretmenler, sınıf ortamında çocuklara çeşitli kültürel deneyimler sunarlar ve öğrencilerin farklı kültürleri anlamalarını sağlarlar. Öğretmenler, kültürel çeşitlilik ve farklılık konusunda farkındalık yaratırlar, öğrenciler arasında hoşgörü ve empati geliştirmeye yardımcı olurlar. Aynı zamanda, öğrencilere kültürel değerleri ve normları aktarırken, onları kültürel çeşitliliği de teşvik ederler. Veliler çocukların kültürel kimliğinin temelini oluşturmada oldukça önemli bir noktadadırlar ve onlara ilk olarak evdeki kültürel değerleri ve gelenekleri öğretmek, öz kimliklerini tanımlamalarına ve kültürlerini benimsemelerine yardımcı olurlar. Bunlarla beraber çocuklara ahlaki değerler, davranış normları ve toplumda kabul edilen kuralları da aktarırlar. Böylelikle, veliler çocukların kültürel kimliklerini oluştururlar ve onların toplumda yer almasını sağlarlar.

Öğretmen hem veliyi hem de öğrenciyi dönüşümlü bir biçimde etkileyen bir konumdadır. Öğretmenler velilerle düzenli iletişim kurarlar, çocuğun gelişimini takip ederler ve bu noktada velilerle iş birliği içinde çalışırlar. Öğretmenler, velilere çocuklarıyla paylaşması gerektiği kültürel değerler konusunda da yardımcı olurlar. Aynı zamanda, velilere çocuklarına nasıl destek olabileceklerini ve evde hangi kültürel etkinlikleri yapabileceklerini önerirler. Velilerin çocuklarının eğitimine ilgi göstermeleri ve okuldaki gelişmeleri takip etmeleri de önemlidir. Öğretmenler, velilere düzenli olarak öğrencinin akademik ilerlemesini, davranışını ve katılımını bildirerek iş birliği yaparlar (Akbaşlı,Di, 2019).

Velinin Öğrenciye Etkisi:

1. Aile Değerleri: Veliler, ailelerinin kültürel değerlerini ve inançlarını çocuklarına aktarır. Çocuklar, ailelerinin tutumları, davranışları ve değerlerine maruz kalarak bu

değerleri benimserler. Velilerin öğrencilere model olmaları, onların kültürel değerleri içselleştirmelerini sağlar.

2. Dil ve İletişim: Veliler, ana dillerini ve iletişim becerilerini çocuklarına aktarır. Dil, bir kültürün temel taşlarından biridir ve veliler, çocuklara dilin yanı sıra o dilin içerdiği kültürel referansları da öğretirler. Dil yoluyla iletişim, çocukların kültürel kimliklerini ve aidiyet duygularını geliştirmelerine yardımcı olur.
3. Gelenekler ve Kutlamalar: Veliler, geleneksel bayramlar, kutlamalar ve aile ritüelleri gibi kültürel etkinlikleri çocuklara öğretir. Bu etkinlikler, çocukların kendi kültürlerini ve kökenlerini anlamalarına ve kutlamalarla ilişkili değerleri öğrenmelerine yardımcı olur (Erden, 2015).

Öğretmenin Hem Velilere Hem Öğrencilere Etkisi:

1. Kültürel Farkındalık: Öğretmenler, öğrencilerin farklı kültürlerden geldiğini anlamaları ve takdir etmeleri için velilere yardımcı olabilir. Öğretmenler, velilerle iletişim kurarak öğrencilerin kültürel farklılıklarını göz önünde bulundurabilir ve sınıf ortamında kültürel farkındalığı kabullenip benimsemelerine yardımcı olabilir.
2. Eğitim Materyalleri ve Aktiviteleri: Öğretmenler, farklı kültürel bağlamlara uygun eğitim materyalleri ve aktiviteleri kullanarak öğrencilere kültürleri hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatı sunabilir. Öğrencilerin kendi kültürlerini ve diğer kültürleri anlamalarını sağlayacak materyaller sunabilir ve etkinlikler düzenleyebilir. Böylelikle öğrencilerin kültürel olarak zenginleşmelerine katkıda bulunabilir.

Sonuç olarak, veliler ve öğretmenler kültür öğelerinin aktarımında önemli bir rol oynarlar. Veliler, çocuklara ait oldukları kültürel değerleri öğretirken, öğretmenler ise bu sürece okul ortamında destek sağlarlar. İyi bir iş birliği ve iletişim içinde olan veli ve öğretmen, öğrencilerin kültürel açıdan zengin bir ortamda yetişmelerine yardımcı olurlar (Atasoy & Gürbüz, 2018).

1.5.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yerli Öğrencilere Etkisi

Yabancı uyruklu öğrencilerin yerli öğrencilerin sahip olduğu kültürel öğeleri etkileme potansiyeli vardır. Farklı kültürlerden gelen yabancı uyruklu öğrenciler, yerli

öğrencilerin farklı perspektiflerle tanışmalarını ve kültürel çeşitlilik hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlarlar.

Yabancı uyruklu öğrencilerin varlığı, yerli öğrencilerin kültürel farkındalığını artırabilir ve onların dünya görüşlerini genişletebilirler. Yerli öğrenciler, yabancı uyruklu öğrencilerle etkileşimde bulunarak, farklı kültürel normları, değerleri, gelenekleri ve yaşam tarzlarını gözlemleyebilirler. Bu etkileşimler, yerli öğrencilerin hoşgörü, empati ve kültürel çeşitliliğe saygı gibi önemli değerleri de öğrenmelerine katkı sağlar.

Yabancı uyruklu öğrenciler, dil becerileri, müzik, dans, sanat ve diğer kültürel unsurlarda da yerli öğrencileri etkileyebilir ve olumlu yönde iz bırakabilirler. Örneğin, yabancı uyruklu bir öğrenci, kendi ülkesinin müziğini, dansını veya sanatını diğer öğrencilere öğretebilir. Bu, yerli öğrencilerin farklı kültürel ifadeleri deneyimlemesini ve onları beğeni ile takdir etmesini sağlar.

Yabancı uyruklu öğrenciler aynı zamanda dil ve iletişim becerileri konusunda da yerli öğrenciler üzerinde etkili olabilirler. Kendi ana dilini konuşan öğrenciler, yerli öğrencilere bu dilleri öğretebilir ve böylece dil öğrenimi için farklı bir kaynak olabilirler. Bu, yerli öğrencilerin kültürel çeşitlilik içinde iletişim kurma yeteneklerini geliştirir ve küresel bir perspektif kazanmalarına yardımcı olur (Erol, 2021).

Ancak, yabancı uyruklu öğrencilerin yerli öğrencileri kültürel açıdan etkileyebilmesi için karşılıklı etkileşim ve iletişim olmalıdır. Okul ve sınıf ortamlarında kültürel çeşitliliği teşvik eden etkinlikler, projeler ve tartışmalar düzenlemek, öğrencilerin farklı kültürleri paylaşmalarını ve birbirlerini anlamalarını sağlamak için önemli adımlardır. Ayrıca, öğretmenlerin ve okul yönetiminin kültürel çeşitlilik konusunda duyarlılık göstermesi ve eğitim programlarını kültürel farklılıkları yansıtacak şekilde tasarlaması da önemlidir.

Sonuç olarak, yabancı uyruklu öğrencilerin yerli öğrencilere kültürel öğeleri etkileme potansiyeli vardır. Bu etkileşimler, yerli öğrencilerin kültürel farkındalığını artırır, empati ve hoşgörüyü geliştirir ve kültürel çeşitliliği takdir etmelerini sağlar.

1.5.3. Popüler Kültürün Öğrenciye Etkisi

Popüler kültür, medya, eğlence endüstrisi ve diğer iletişim araçları aracılığıyla yayılan ve geniş kitlelere ulaşan kültürel bir fenomendir. Öğrencilere etkisi de oldukça önemlidir ve çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir.

1. **İmge ve Rol Modeller:** Popüler kültür, genellikle ünlüler, sanatçılar, sporcular ve diğer popüler kişilikler aracılığıyla rol modeller sunar. Öğrenciler bu kişilikleri takip edebilir, onların yaşam tarzını, davranışlarını ve tutumlarını benimseyebilir. Bu durum, öğrencilerin kendi kimliklerini şekillendirirken popüler kültürün olumsuz etkisine maruz kalmalarına neden olabilir.
2. **Tüketim Kültürü:** Popüler kültür, tüketim alışkanlıklarını ve marka sadakatini etkiler. Öğrenciler, popüler kültürün sunduğu trendlere uygun kıyafetler, teknoloji ürünleri, müzikler, oyunlar ve diğer tüketim ürünlerini talep edebilir. Bu durum, öğrencilerin belirli markalara yönelmelerine ve tüketim odaklı bir yaşam tarzı benimsemelerine yol açabilir.
3. **İletişim ve Dil:** Popüler kültür, öğrencilerin dil ve iletişim biçimlerini etkileyebilir. Müzikler, filmler, televizyon programları ve sosyal medya platformları aracılığıyla popüler kültürün etkisinde kalan öğrenciler, moda tabirleri, argo kullanımı, popüler deyimler ve trendleri benimseyebilirler (Saçıkara, 2018).
4. **Değerler ve İnançlar:** Popüler kültür, öğrencilerin değerlerini ve inançlarını etkileyebilir. Medya tarafından sunulan idealler, güzellik standartları, başarı tanımları ve toplumsal normlar, öğrencilerin değer sistemlerini şekillendirebilir ve etkileyebilir. Bunun yanı sıra, popüler kültürde yer alan bazı davranışlar ve değerler, öğrenciler arasında grup baskısı ve sosyal kabul arayışı gibi olumsuz etkiler yaratabilir.
5. **İletişim ve İlişkiler:** Popüler kültür, gençler arasında ortak ilgi alanları oluşturabilir ve iletişimi kolaylaştırabilir. Ortak müzik, filmler, televizyon programları, oyunlar veya sosyal medya platformları hakkında konuşmak, gençler arasında bağları güçlendirebilir ve ortak bir kimlik oluşturabilir.

6. Moda ve Tarz: Popüler kültür, gençlerin giyim tarzlarını, saç stillerini ve genel görünümünü etkileyebilir. Ünlülerin veya popüler figürlerin moda tercihleri gençler arasında takip edilebilir ve moda trendlerinin oluşmasına katkıda bulunur.
7. Tüketim Alışkanlıkları: Popüler kültür, gençler üzerinde tüketim alışkanlıkları üzerinde etkili olabilir. Reklamlar ve pazarlama stratejileri, gençlerin belirli markaları tercih etmelerini teşvik edebilir ve belirli ürünleri satın almalarını sağlayabilir.
8. İnternet ve Sosyal Medya: Popüler kültür, internet ve sosyal medya aracılığıyla gençlerin yaşamlarına derinlemesine nüfuz etmektedir. Sosyal medya platformları, popüler kültürün yayılmasını hızlandırır ve gençler arasında trendleri hızla yayılır. Sosyal medya etkileyicileri ve ünlüler, gençler üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilir ve onları belirli davranışlara yönlendirebilir.
9. Kimlik ve Benlik: Popüler kültür, gençlerin kimlik ve benlik oluşumunu etkileyebilir. Popüler figürlerin, sanatçıların veya sporcuların başarı hikayeleri veya yaşam tarzları, gençlerin hayallerini, hedeflerini ve kişisel gelişimlerini etkileyebilir (Karaduman, 2017).

Öğrencilerin popüler kültürün etkisine maruz kalmaları kaçınılmazdır. Bu nedenle, ebeveynler ve eğitimciler, gençlerin popüler kültürü anlamalarına ve eleştirel düşünmelerine yardımcı olacak bir eğitim ortamı sağlamalıdır. Bu, medya okuryazarlığının geliştirilmesi, eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılması ve değerlendireci bir yaklaşımın teşvik edilmesini içerebilir.

1.5.4. Alt Kültürün Öğrenciye Etkisi

Alt kültür, belirli bir toplumun veya grubun ana kültürden farklılaşan, kendi özgün değerleri, normları, inançları, giyim tarzları, müzik tercihleri, dil kullanımı ve diğer davranış biçimleriyle tanımlanan bir kültürel oluşumdur. Alt kültürler, genellikle belirli sosyal, etnik, dini değerlerde veya bunlara bağlı ilgi alanları temelinde ortaya çıkmaktadır.

Alt kültürler, belirli bir grup insanın ortak bir kimlik ve aidiyet duygusu geliştirmesine olanak tanır. Bu gruplar, belirli bir değer veya felsefeyi benimserler ve bu

değerler etrafında bir araya gelirler. Alt kültürler, alternatif yaşam tarzları, sanat ve müzik akımları, gençlik kültürleri, sosyal hareketler ve daha birçok farklı alanda ortaya çıkabilir.

Alt kültürler, toplumun ana kültüründen farklılaşarak, bireylere kendilerini ifade etme ve toplumun normlarından sapma fırsatı sunar. Bu kültürler genellikle gençler arasında popülerdir, çünkü gençlik dönemi, kimlik oluşumu ve aidiyet arayışının yoğun olduğu bir dönemdir. Ancak, alt kültürlerin etkisi tüm yaş gruplarında görülebilir.

Punk kültürü, hip-hop kültürü, gotik kültür, skate kültürü, geek kültürü, vegan kültürü, metal kültürü gibi alt kültürler farklı alt kültüre örnek olarak gösterilebilir. Bu kültürlerin her biri kendi değerleri, moda tarzları, müzik tercihleri ve toplumsal normlara karşı duruşlarıyla tanınır (Gökmen, 2016).

Alt kültürler, toplumsal çeşitliliği ve bireylerin farklı kimliklerini ve ifadelerini kutlamayı teşvik ederken, aynı zamanda eleştirel düşünmeyi, toplumsal normları sorgulamayı ve farklı bakış açılarına açık olmayı teşvik eder. Alt kültür, belirli bir toplumun veya grupların ana kültüründen farklı ve belirli bir kimliğe, değerlere ve davranışlar sistemine sahip olan kültürel bir oluşumdur.

Öğrencilerin alt kültürlerin etkisine maruz kalmaları, bazen olumlu bazen de olumsuz sonuçlar doğurabilir. Alt kültür, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, kimliklerini keşfetmelerine ve toplumsal bağlantılar kurmalarına yardımcı olabileceği gibi, bazı durumlarda olumsuz davranış, dışlanma veya sınırlı bir bakış açısı geliştirme gibi riskler de içerebilir. Eğitimciler ve aileler, öğrencilere alt kültürler hakkında sağlıklı bir anlayış ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmak için iletişim kanalları açmalı ve onlara rehberlik etmelidir (Kandemir & Şafak, 2018).

1.5.5. Televizyon İzlemede Veli Söylem ve Eylem Farklılığı

Televizyon izleme alışkanlıkları ve tutumları, ebeveynlerin söylem ve eylemleriyle yakından ilişkilidir. Veli söylem ve eylemlerindeki farklılıklar, çocuğun televizyon izleme alışkanlıklarını ve tutumlarını etkileyebilir. Bu farklılıkların etkileri şöyle sıralanabilir:

1. Televizyon İzleme Süresi: Veli söylem ve eylemlerindeki farklılıklar, çocuğun televizyon izleme süresini etkileyebilir. Eğer ebeveynler, televizyon izlemeyi sınırlamak, dengelemek veya belirli programları tercih etmek konusunda tutarlı bir şekilde davranmazlarsa, çocuklar da sınırsız televizyon izleme alışkanlığı geliştirebilirler.
2. Program Seçimi: Ebeveynlerin televizyon izleme alışkanlıkları, çocukların hangi programları izleyeceklerini etkileyebilir. Eğer ebeveynler, kaliteli, eğitici ve yaşa uygun programları tercih ederlerse, çocuklar da benzer şekilde program seçimi yapabilirler. Ancak, ebeveynlerin düşük kaliteli veya uygunsuz içerikli programlara ilgi göstermeleri durumunda, çocuklar da benzer içeriklere yönelebilirler.
3. Medya Okur-yazarlığı: Veli söylem ve eylemleri, çocuğun medya okur-yazarlığını etkileyebilir. Ebeveynler, medya içeriğini eleştirel bir şekilde değerlendirme, yanlış temsilleri fark etme ve bilinçli medya tüketimi konusunda model olabilirler. Bu, çocukların medya içeriklerini daha iyi anlamalarını ve kritik düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlar.
4. Paylaşılan İzleme Deneyimi: Veli söylem ve eylemlerindeki farklılıklar, aileler arasında paylaşılan izleme deneyimlerini etkileyebilir. Eğer ebeveynler, çocuklarıyla birlikte televizyon izlemeyi teşvik eder, tartışır ve değerlendirirse, çocuklar da bu deneyimi daha zengin ve etkileşimli hale getirebilirler (Dilmaç, 2004).

Sonuç olarak, ebeveynlerin televizyon izleme bağlamındaki söylem ve eylemlerindeki farklılıklar, çocukların televizyon izleme alışkanlıklarını ve tutumlarını etkileyebilir. Tutarlı, dengeli ve bilinçli bir yaklaşım sergileyen ebeveynler, çocukların medya tüketimi konusunda sağlıklı alışkanlıklar geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir.

1.5.6. Okul Dışı Faktörlerin Güncel Kültürel Öğelerin Öğrenilmesinde Öğrenciye Etkisi

Okul dışı faktörler, öğrencilerin güncel kültürel öğeleri öğrenmesinde önemli bir rol oynar. Bu faktörlerin öğrencilere etkisi aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. **Medya ve İnternet:** Medya, özellikle televizyon, sinema, müzik, kitaplar ve internet, güncel kültürel öğelerin öğrenilmesinde en etkili faktörlerden biridir. Öğrenciler, medya aracılığıyla popüler müzik, filmler, diziler, sanat ve diğer

kültürel ürünlere erişirler. Medya, öğrencilere yeni trendleri, olayları ve fikirleri sunarak onların kültürel bilgilerini güncel tutmalarını sağlar.

2. **Sosyal Medya ve İnteraktif Platformlar:** Sosyal medya platformları, öğrencilerin güncel kültürel öğeleri takip etmelerini, paylaşımlarını ve etkileşimde bulunmalarını sağlayan önemli bir araçtır. Instagram, Twitter, YouTube, TikTok gibi platformlar, öğrencilerin popüler kültür trendlerini, hashtag'leri, viral içerikleri ve akımları takip etmelerini sağlar. Bu platformlar, öğrenciler arasında güncel kültürel bilginin hızla yayılmasını sağlar.
3. **Arkadaş Grupları ve İkili İletişim:** Öğrencilerin arkadaş grupları ve sosyal ilişkileri, güncel kültürel öğelerin öğrenilmesinde etkili olabilir. Arkadaşlar arasında yapılan sohbetler, paylaşımlar ve etkileşimler, öğrencilerin birbirlerinden güncel kültürel bilgileri edinmelerini sağlar. Arkadaş grupları, trendleri, moda akımlarını ve diğer güncel kültürel öğeleri takip etmekte birbirlerine ilham kaynağı olabilir.
4. **Aile ve Aile İçi Etkileşim:** Aile, öğrencilerin güncel kültürel öğeleri öğrenmelerinde etkili bir faktördür. Aile, çocuklara kendi kültürel değerlerini aktarırken, aynı zamanda güncel kültürel gelişmeler hakkında da bilgi paylaşabilir. Aile içindeki sohbetler, ailecek izlenen filmler, televizyon programları veya etkinlikler, öğrencilere güncel kültürel öğeleri öğrenme fırsatı sunar.
5. **Gezi ve Deneyimler:** Öğrencilerin gezi, seyahat, müze ziyaretleri, konserlere gitme gibi deneyimleri, güncel kültürel öğelerini öğrenmelerini sağlar. Yeni yerler keşfetmek, farklı kültürleri deneyimlemek, etkinliklere katılmak ve canlı performanslara tanık olmak, öğrencilere güncel kültürel bilgi ve deneyim kazandırır.
6. **Popüler Kültür ve Eğlence:** Popüler kültür ve eğlence endüstrisi, öğrencilerin güncel kültürel öğeleri öğrenmelerinde önemli bir rol oynar. Müzik, sinema, televizyon dizileri, oyunlar, modalar ve diğer popüler kültür unsurları, öğrencilerin ilgi alanlarına hitap eder. Öğrenciler, güncel kültürel trendleri takip ederek, popüler kültürün dilini ve sembollerini anlayarak, ortak bir kültürel alanda bağlantı kurarlar.

Verilen bu faktörlerin, öğrencilerin güncel kültürel öğeleri öğrenmelerine katkıda bulunduğu söylenebilir. Öğretmenler, öğrencilerin burada verilen faaliyetlerini

destekleyerek ve bu tür faaliyetlere yönlendirme yaparak öğrencilere fırsatlar sağlayabilirler ve güncel kültürel öğrenmeyi zenginleştirebilirler. Öğretmenler, öğrencilere geniş bir kültürel perspektif sunarak, onların kültürel çeşitlilik konusunda bilinçli olmasını ve anlayış geliştirmesini sağlarlar. Bunun yanı sıra, öğrencilerin kişisel ilgi alanlarını keşfetmelerine ve kendi kültürel kimliklerini inşa etmelerine de yardımcı olurlar.

1.6. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE ÜZERİNE YAPILMIŞ DİĞER ÇALIŞMALAR

Bu çalışmada ele alınan konuya ilişkin özelden yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bununla beraber alan yazında ve literatürde farklı yaş gurupları, farklı hedef kitle, farklı alanları referans alarak yapılmış çalışmaların olduğu görülmüştür. Tez konusu ile ilgili genel bir literatür taraması yapıldığında aşağıda verilen çalışmalara ulaşılmıştır.

Buldu tarafından 2023 yılında hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kültürel Miras ve Sanal Müzeler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında toplumların kültürlerinin aktarılmasında sanal uygulamaların etkin olduğu savunulmuştur. Bu çalışmada, somut aktarımın önemli bir faktör olduğu, akıllı tahta kullanımının ve dijital okur yazarlığın gerekliliği vurgulanmıştır. Böylesi bir gereklilikte de öğretmenlerin ilgili konuda eğitim alması zorunluluğu ifade edilmiş ve eğitim verilmesi önerilmiştir (Buldu, 2023). Bu çalışmada ise Buldu’nun çalışmasından farklı olarak öğrencilerin de etkin bir şekilde sanal uygulamaları, dijital platform ve sosyal medyayı kullandıkları görülmüş, bu durumun da hem veliler hem de öğretmenler tarafından görüldüğü belirmiştir. Sınıflar da akıllı tahtaların olduğu ve dijital içeriklerin aktif kullanımının zorunluluğu vurgulanmış. Okuma metinlerinin de güncel kültürel öğeler içermesinin gerekliliği ortaya konmuştur.

Bu alanda yapılan başka bir çalışmada Bahçe ve Meydan’ın “Hayat Bilgisi Öğretiminde Değerlerin Kazandırılma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” makalesidir. Bu makalede de kapsam sadece Hayat Bilgisi dersinin

değer öğretimi ile sınırlandırılmış, bu ders özelinde alternatif etkinlikler veya destekleyici çalışmalarla içeriklerin zenginleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. (Ali Meydan, 2010). Bu çalışmada ise ders özelinde değil, eğitim ve öğretimin her alanında yer alan kültürün sosyal medya sebebiyle globalleştiği ifade edilmiştir. Ders içeriklerinde de uygulama ve dijitalleşmenin yer alması gerektiği belirtilmiştir.

Bu alanda yapılan diğer bir çalışma da Umuş'un tarafından hazırlanan "Sosyal Bilgiler Eğitimi Açısından Kültürün Güncellenmesinde Sosyal Medyanın Rolünün Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada, sosyal medyanın müzik kültürü üzerindeki etkisi öğretmen adaylarının görüş ve düşünceleri üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgularda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun popülerleşmenin artarak sosyal medyanın müzik kültürünü olumlu yönde etkilediğini düşündüğü ve aynı tarz müziklerin yaygınlaşmasıyla evrensel bir müzik kültürünün oluştuğu görülmüştür (Umuş, 2022). Bu tez çalışmasında ise ilkökul öğrencilerinin güncel kültürdeki etkilenimlerinin sadece popüler müzik alanında olmadığı bunun yanı sıra güncel kültüre en çok maruz kalınan sosyal medyadan da hem maddi hem manevi yönden etkilenildiği, bu etkilenmenin de olumlu ve olumsuz yönlerinin olduğu belirtilmiş ve bu durum çok yönlü bir bakış açısı ile ifade edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

İlkokul öğrencilerinin etkilendiği güncel kültürel öğelerinin öğretmen ve veli gözünden değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan bu çalışma aşağıda belirtilen yöntemle göre gerçekleştirilmiştir.

2.1.1. Model

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim tekniği kullanılmıştır. Olgubilim, kişilerin bir olguya yükledikleri anlamları ortaya çıkarmayı hedeflemektedir (Onat Kocabıyık, 2015). İlkokul öğrencilerini etkileyen güncel kültür öğelerinin çerçevesi çizilmiş, söz konusu öğelerin ilkokul çocukları üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri incelenmiş, güncel kültür öğelerinin eğitim sisteminde nasıl değerlendirildiğine ilişkin veriler toparlanmıştır. Toparlanan bu veriler, toplanan metinlerden kabul edilebilir ve kullanılabilir sonuçların çıkarılabileceği bir araştırma yöntemi olan içerik analizi tekniği ile açıklanmıştır (Polat, 2020).

Bu çalışmada içerik analiziyle beraber bireyin bir olguyu deneyimlemesi sonucunda vardığı anlamları açıklamada kullandığı olgubilimle de ele değerlendirilmiştir. Bu çalışmada olgubilim tekniğinin kullanılmasının sebebi, bireylerin güncel kültürel öğelerine yönelimlerini daha iyi anlamlandırabilmek, onların kişisel deneyimlerini ve yaşantılarını anlamlandırması arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarabilmektir. Bundan dolayı araştırma kapsamında yer alan bireylerin olguya yükledikleri anlamları belirleyebilmek için olgubilimi yöntemi, ilkokul öğrencilerini etkileyen güncel kültür öğelerini belirlemek ve onların üzerinde bıraktığı etkiyi tespit edebilmek amacıyla da içerik analizi kullanılmıştır.

2.1.2. Çalışma gurubu

Bu çalışmanın kapsamını Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde bulunan ilkokullar oluşturmaktadır. Araştırma için Nevşehir'in Ürgüp ilçesinden 5 okul seçilmiş ve araştırmalar bu okullar üzerinden yürütülmüştür. Okullar, maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilmiştir. Bu yöntemin amacı çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır.

2.1.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için yarı-yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken ilgili alan yazın titizlikle taranmış ve uzman görüşü alınmıştır. Öneri ve güncellemeler neticesinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra son hali verilen görüşme formunda yer alan sorular ilkokul öğrenci velilerine ayrı, öğretmenlere ayrı ayrı yöneltilmiştir.

Ürgüp merkezde bulunan beş ilkokulda uygulanan görüşme formunun sunulacağı örneklem maksimum çeşitlilik ile belirlenmiştir. Bu örneklem yöntemindeki amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmayı sağlamaya çalışmaktır. Bu örneklem yöntemindeki temel nokta, çeşitliliği sağlamak yoluyla evrene genelleme yapmak değil, çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortaklıkların veya benzerliklerin aynı ölçüde de farklılıkların var olduğunu ortaya koymaktır (Patton, 2002). Bu örnekleme yönteminde çeşitlilik hem araştırma kapsamındaki bireyler hem de araştırma ortamı ile ilgili olarak kullanılabilir (Seidman. 2013). Böylelikle yaş, eğitim, cinsiyet ve gelir gibi çeşitlilikler göz önüne alınarak problemin çözümünde ortak noktalar bulunması hedeflenmiştir. Veri toplamak için yarı-yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmış, katılımcıların da rızası alınarak sesli kayıt alınmış ve bu iki veri değerlendirmeye alınmış. Derlenen verilerin değerlendirilmesinde Maxqda 2020 programı kullanılmıştır. Bu programın seçilmesinde nitel araştırmalarda görsel haritalar ekleyebilme özelliği

belirleyici olmuştur. Ayrıca, verileri sistematik bir biçimde değerlendirmeye uygundur bir programdır (Çayır, 2017).

2.1.4. Verilerin analizi

Görüşme formlarından elde edilen veriler ilk olarak Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Kişisel özellikler ve yanıtlar tasnif edilerek ilgili dosya üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu aşamadan sonra Excel dosyası Maxqda 2020 programına aktarılmıştır. Aktarılan bu veriler üzerinde de kodlamalar yapılmıştır.

Programdan elde edilen veli ve öğretmen yanıtları ayrı ayrı belgelendirilerek çalışma gerçekleştirilmiştir. Sorular ana tema olarak ele alınmış, verilen yanıtlara göre ortak ya da ayrı başlıklar altında sıralanmıştır. Kodlama sonuçları Maxqda 2020’de yer alan tek vaka modeli ile görselleştirilmiştir. Ek olarak çarpaz tablolar kullanılarak sorulara verilen yanıtlar tablo haline getirilmiştir. Tek vaka modeli ve çarpaz tablo ile benzer ya da farklı yanıtların neler olduğuna ulaşılmıştır.

Görüşme formları aracılığıyla elde edilen veriler Maxqda 2020 programı ile içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi sonucunda elde edilen veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutularak detaylı olarak incelenmiştir. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılırken, içerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım, 2008). Programa eklenen veriler incelenip ayrıştırıldıktan sonra kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Kodlamalardan faydalanılarak sorulara verilen yanıtların benzerlikleri ve farklılıkları tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. GENEL BULGULAR

Araştırmanın temel veri tabanını oluşturan öğretmen ve velilerden elde edilen veriler okullar merkeze alınarak incelenmiştir. Öğretmen ve velilerinin demografik bilgileri ve tek vaka modelleri aşağıda ayrı başlıklar altında verilmiştir. İki vaka modellerinde başlıklar halinde sunulan yanıtlar içerik olarak ele alınıp incelenmiştir.

3.1.1. 15 Temmuz İlkokulu

15 Temmuz İlkokulu öğretmen ve veliler ile ayrı ayrı görüşülmüştür. Elde edilen verilerin incelenmesi için tablo ve şekillerden yararlanılmıştır.

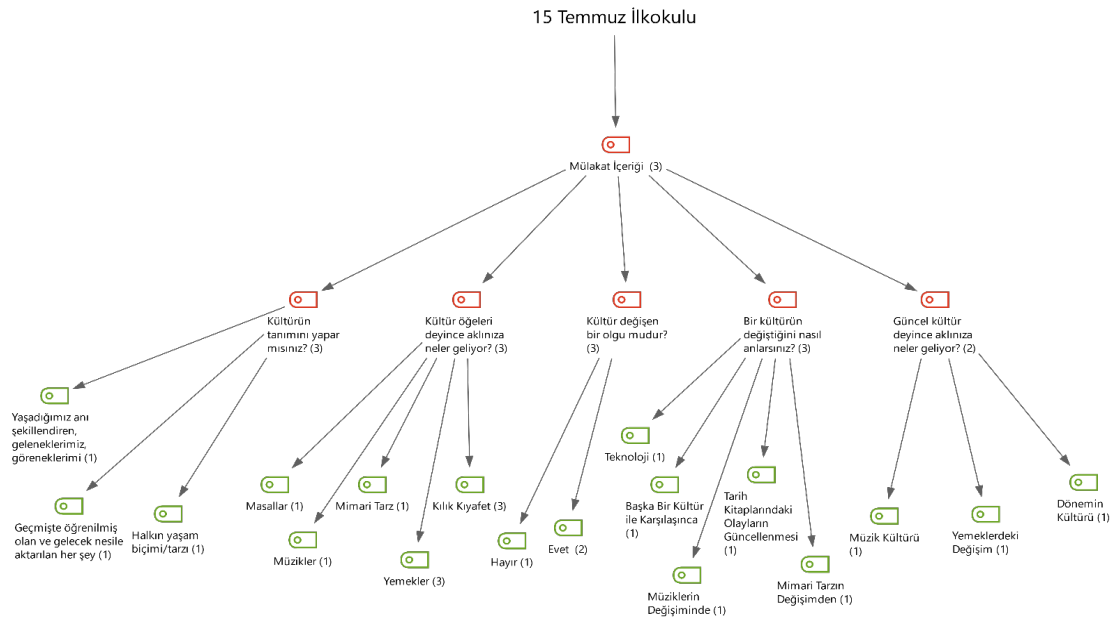
3.1.1.1. 15 Temmuz İlkokulu Öğretmenleri Görüşleri

Nevşehir ili Ürgüp ilçesinde eğitim-öğretim faaliyeti gösteren 15 Temmuz İlkokulu öğretmen ve velilerinden elde edilen verilere ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: 15 Temmuz İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Çalışma Yılı
Ö1	33	Kadın	11
Ö2	40	Erkek	20
Ö3	39	Kadın	17

Araştırmaya 15 Temmuz ilkokulunda 3 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin iki tanesi kadın, bir tanesi de erkektir. Yaş aralıkları dikkate alındığında tüm öğretmenlerin 30-40 yaş aralığında ve en az 10 yıllık bir mesleki tecrübeye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Şekil 1: 15 Temmuz İlkokul öğretmenlerine ait Tek Vaka Modeli-1

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen sorular ve elde edilen veriler aşağıda yer almaktadır. Buna göre:

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

Ö1: Bir yerdeki yerleşmiş insan gelenek ve görenekleridir.

Ö2: Yaşama biçimidir, insanların geçmişten getirdikleri gelenekleri, görenekleri, örf adetleri, bunların hepsinin içine alan genel bir tanımdır.

Ö3: Geçmişten günümüze gelen her şey.

Üç öğretmende kültürün tanımını yaparken geçmişten gelen ya da süregelen bir alışkanlık olduğuna değinmişlerdir.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Gelenek görenekler insanların hani toplu olarak yaptıkları şeyler olabilir. Düğünler, cenaze törenleri olabilir diye düşünüyorum. Kıyafetleri olabilir. Yemek yiyiş tarzları olabilir, yemekleri olabilir. Kültür geniş bir şey.

Ö2: Kültür öğelerinin içerisinde bence yani bu giyim tarzından başlar yemek çeşitliliğine kadar gider. Bunların asker uygulamalarından, düğünlerinden herhangi bir

şekilde o insanların yaşadığı günlük hayatta yaşanan bütün olayların içerisine girdiğine inanıyorum.

Ö3: İnsanların yaşam tarzı, hayat tarzı oturdukları evler kıyafetleri, gelenek görenekleri, örf, adet, yeme, içme.

Ö1 kültür öğelerini gelenek göreneklerle bağdaştırıp, topluca gerçekleştirilen olaylar şeklinde açıklamıştır. Ö2'ye günlük olarak yaşanan olayları kültür öğeleri açıklamak için kullanmıştır. Bunlarla birlikte üç katılımcı da kıyafetler ve yemekleri kültür öğelerine örnek olarak dile getirmişlerdir.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

Ö1: Aslında değişmez açıkça söylemek gerekirse kalıplaşmıştır. Hani insanlar gelenekselleşmiştir bir yerde diye düşünüyorum.

Ö2: O kesinlikle değişen bir olgudur.

Ö3: Kesinlikle. Değişiyor.

Ö1, diğer iki öğretmenin aksine, kültürün belli normlar içerisinde yer aldığını düşündüğü için değişimin olmadığını söylemektedir. Herkesin kültürüne göre davrandığını ya da o geleneklerini devam ettirdiklerini düşünmektedir. Yaşanan zaman içerisinde geleneksel kültüre dair belli davranışlar farklılaşsa da bu durum kişiden kişiye değişebilmektedir. Katılımcının da kendi fikrine göre bu farklılaşmanın tamamen değişme değil de azalması yönünde olabileceğidir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

Ö1: Yozlaşmayla anlayabiliriz diye düşünüyorum. İnsanların farklı kültürlerle karşılaşınca değişebileceğini düşünüyorum. Kılık kıyafetler mesela geçmişte daha farklı giyinirken insanlar şu an daha farklı giyiniyorlar. Tabii geleneksel kıyafetlerimiz hala giyiliyor, kullanılıyor ama şu an insanlar o şekilde giyinmiyorlar. Bu da hani bu da modern çağın verdiği bir şey.

Ö2: Değiştiğini geçmişte tarih kitaplarımıza baktığımızda bütün bunların güncel olarak güncellendiğini, bunların yerlerine farklı şeylerin geldiğini görebiliyoruz. Bu da güncellendiğine işaret. Mesela yemek tarzımız değişti. Eskiden kullandığımız yer.

Çeşitleri çok daha o zamanki şartlara göre farklıydı. Şu anda yenilenme tarzı daha çok batı kültüründen etkilendiğimiz için büyük ihtimal yani hamburger tost vesaire o şekilde makarna tarzı yemeklere, yiyeceklere kaydı.

Ö3: Değişimi teknolojinin de etkisiyle genç kuşakların özellikle onlara hitap etmesi onların algılarına uygun olması daha kolay öğrenebilmeleri evlerde, müziklerde eğitimde edebiyatta özellikle mesela kültürünü öğrenmesi için bir çocuğun edebiyatını bilmesi lazım edebiyatı da çocukların anlayacağı şekilde onlara uygun, algılarına uygun şekilde düzenlenip yapılması. Yani yabancı kaynaklara özenmelerinden ziyade. Kendi kültürümüzü yansıtan eserlerin, çocukların ilgilerine uygun şekilde düzenlenip öğrenmesi. Müzikte daha çok batıya yönelim eğilim var. Çocukların, gençlerin özellikle. Kıyafetlerde de. Özentisi bence hani batıya yönelik.

Ö1 ve Ö3'ün yozlaşma ve asimile olma kavramları ile ifade ettiği durum başka kültürlerin etkisi ile gerçekleşmektedir. İki katılımcı da bunu maddi kültürel öğelerden olan kıyafetler ile bağdaştırmışlardır. Bu tarz örneklerin yanı sıra bir kültür açısından sorun yaratabilecek iki kavramın üzerinde durup olumsuzluklarından bahsetmişlerdir. Ö2'de her ne kadar bu değişimin tarih kitaplarına yansımaları ile fark edilir durumuna geldiğini aktarmış olsa da Ö3 gibi batıya yönelme durumuna da değinmiştir.

S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

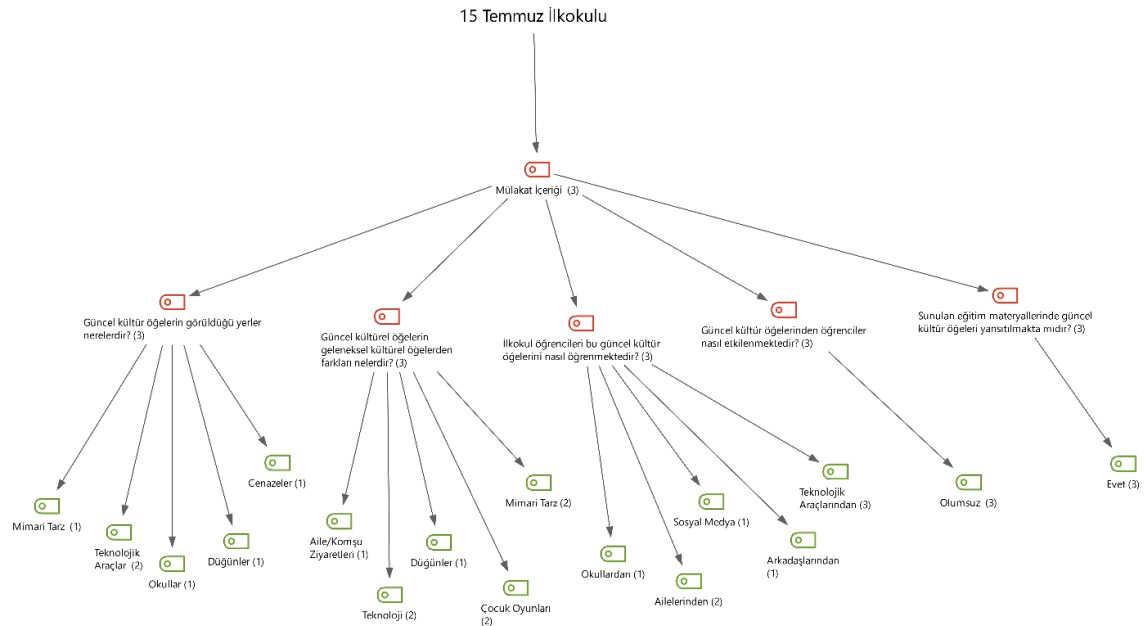
Ö1: Güncel kültür deyince. Yemek kültürü geliyor aklıma. Ondan sonra müzik kültürü geliyor. Bunlar geliyor.

Ö2: Güncel kültür dediğinde insanların yaşayışı, insanların günlük hayatta şu andaki nasıl yaşadıklarıyla ilgili ya da başlarına gelen herhangi bir iyi ya da acıklı bir olay karşısında verdikleri tepkiler geliyor. Yani şu andaki durumları geliyor.

Ö3: Aslında güncel kültür şu an çok asimile olmuş durumda o da işte genç kuşakların özentilerinden kaynaklı. Önüne geçilebilir belki. Yani güncel kültürü tamamen özentim oluşturuyor. Kesinlikle.

Ö2 kültür öğelerini de açıklarken kullandığı “günlük” kelimesini burada kullanmıştır. Katılımcı kültürün güncel ya da geleneksel kısmına değinmeden gün içinde yapılan rutin olaylarla değerlendirmeler yapmıştır. Ö3 kültürün değiştiğini

anladığı kısmında verdiği cevap gibi asimile olma durumunu bu sefer daha kesin bir dilli özenti şeklinde ifade etmiştir.

Şekil 2: 15 Temmuz İlkokul Öğretmenlerine Ait Tek Vaka Modeli-2

S: Güncel kültür öğelerin görüldüğü yerler nerelerdir?

Ö1: Okulda görebiliyor. Sonra televizyonda görebiliyor hani.

Ö2: Eskiyle günümüzde gördüğümüz olayları etnografya müzelerinde görüyoruz. Eskiye şu andaki neyse yaşadığımız her ortamda görüyoruz aslında bunu düğünlerde, cenazelerde, bayramlarda bütün kutlamalarda, şenliklerde.

Ö2 tarih kitaplarından değişimi anladığını dile getirmişti. Bu cevabının da etnografya müzesi gibi eski unsurlar fazlaca sergilendiği yerlerden birini örnek olarak sunmuştur. Güncel kültürün, geleneksel kültür öğelerine yansıdığı buradan çıkarabilmektedir.

Ö3: Teknolojinin etkisiyle. İsim de verebilirim. Kore dizilerinde mesela saç kesimlerini bile çocuklar, kıyafetlerini, konuşma tarzlarını bunlara özenerek değiştirebiliyorlar. O da kültürün kaymasına neden olmaktadır.

Ö3 asimile olma ve özenti durumunun geldiği spesifik yerlerden örnekler sunmuştur. Kişilerin izlediği diziler sebebiyle kültürlerinde değişiklik olduğunu

aktarmıştır. Ö1'de bu dizilerin izlenebildiği teknolojik araçlardan televizyonu söylemiştir.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

Ö1: Geleneksel oyunlarımızı oynuyor çocuklar ama oyunlar da farklı, daha farklı. Çocuk tablette oynuyor. Eskiden tablet diye bir şey yoktu: Şimdi tabletteki oyunları biliyorlar öyle.

Ö2: Sosyal olayları etkilemesi olarak baktığımızda aslında çok fazla büyük etkileri olduğunu biz görüyoruz. Yani bu mimariden başlayacak olursak eğer işin içerisine mimaride mesela eskiden de tek katlı evlerde oturup mahalle kültürü dediğimiz kültür vardı. Orada insanlar herkes birbirini bilir, güvenli bir ortam oluşturur ve yaşanabilirdi. Şu anda biz yaşadığımız ortamda herhangi bir şekilde yan komşumuzu karşıdaki komşumuzu ya da 50 katlı binalar ve 50 daireden oluşan binalar var. Bunların içerisinde insanların konuştukları bir arada buldukları herhangi bir şekilde irtibata geçtikleri, çoğu aile birbirini tanımadan aynı apartmanda yaşayıp öldü gitti. Yani bu mahalle kültürü aslında değiştiğinde çok kötü etkiledi. Çocuk oyunları dediğimiz şey eğer düşünelim bunların yerini de. Şu anda kullanılan bilgisayar, tablet, telefon, bunların tarzında şeyler alındığı için çocuklarımızın birlikte oyun oynama kültürleri de değişti. Çocuk oyunları mesela bu konuda örnek verilecek olursa birlikte sosyalleşme anlamında birlikte zaman geçirdikleri zamanken şu anda asosyal olarak bireysel olarak kendilerini eğlendikleri ya da eğlendirmek de değil. Bunun adı zaman öldürdükleri bir zaman dilimi gibi oldu.

Ö3: Düğünlerde en basite düğünlerimize bakacağımız zaman yani düğünler artık eski düğünler gibi değil. Mesela daha az sayıyla yapılan, gelinlik ve göreneklerin artık neredeyse hiç uygulanmadığı düğünler görüyoruz. Belki zamanla sadece nikâh yapıp bırakılacak bu evlilikler onun dışında yemekler de keza aynı şekilde. Artık düğünlerde hazır tabldot ya da herhangi bir yemek şirketiyle anlaşılıp getirilen eskiden imece usulünün olduğu, işte yardımlaşmanın olduğu düğünlerin artık çok göremiyoruz maalesef. Hatta bazı kültürümüze ait yemeği söylediğimiz zaman bilmeyen çocuklar ilk kez duyan, ailesinden de duymayan çocuklar oluyor.

Ö1 ve Ö2 çocuk oyunlarının artık bilgisayar ortamında olduğunda gerçekleştiğini söylemişlerdir. Çocukların teknolojik aletlerle erken yaşta tanışması onların hayatında her noktada değişikliklere sebebiyet verebilmektedir. Ayrıca Ö2’de konu ile ilgili söylediği gibi güven olgusunun gittikçe kaybolması sebebiyle mahalle ya da sokak kültürün kaybolduğu görülmektedir. Ö3 geleneksel kültür öğelerinden düğünlerin güncel kültürde değişimine uğradığını çoğu âdetin yerine getirmediği üzerinde durmuştur. Yemek kültüründe hem düğünler gibi özel günlerde hem de çoğu alanda farklılaştığını düşünmektedir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

Ö1: Okullardan, ailelerinden öğreniyorlar ve televizyondan dediğim gibi.

Ö2: Güncel kültürü öğrenmelerindeki tabii ki en büyük etmen ilk önce onları yetiştiren anne ve babalarından geliyor. Ailede başlıyor bunu nasıl pekiştiriyorlar? Sorusunu bence arkasından sormak gerekir, bunu da okula gelinceye kadar zaten bir şekilde televizyon, tablet, bilgisayar bunlarla muhatap oldukları için orada gördüklerini, aslında güncel kültür olarak algılayıp bu şekilde yaşıyorlar. Örnek verelim, çizgi filmdeki çocuk. Pepe diyelim nasıl küsüyor ise çocuk o şekilde küsüyor. Oradaki çocuk nasıl yemek yiyorsa ailesiyle, babasıyla nasıl konuşuyorsa o şekilde davranmaya çalışıyor ve biz bunu ne zamana kadar görüyoruz? Ana sınıfına gelip de sosyalleşinceye kadar görüyoruz.

Ö3: Kültür teknolojinin dediğim gibi vasıtasıyla, medyadan, televizyondan, internet vasıtasıyla öğreniyorlar. Kesinlikle yani iletişim halinde oldukları için çocuklar birbirlerinden de çok etkileniyorlar.

Katılımcıların hepsi çocukların televizyondan öğrendiğini söylemişlerdir. Çocukların, televizyon aracılığıyla maruz kaldığı dizi veya çizgi filmlerden etkilendiği belirtilmiştir. Buna ek olarak Ö1 ve Ö2 öğrendikleri diğer bir unsurun aileleri olduğunu söylemişlerdir. Aile, çocuğun ilk öğretmenlerinden biri olduğu için onların kullandıkları kelimeler ev eşyaları çocuğun dikkatini çekmektedir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

Ö1: Olumsuz etkilendiklerini düşünüyorum. Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte maalesef yanlış kullanımların çok fazla olduğunu düşünüyorum. Ailelerinde sadece çocukların sussun diye tablet verdiklerini düşünüyorum.

Ö2: Kesinlikle bunda olumlu bir taraf ben göremiyorum çünkü yani bu hep eskidendi zaten atalarımızda da onlar hep bir nesil geldiğinde onların. Bozulduğundan bahseder ta eski zamanlarda ortaya çıkmış kitabelerde bile neslin ne kadar bozukluğuyla ilgili bilgiler yer alırken biz de şu anda ben 40 yaşında olmama rağmen kendi çocukluğumda şu andaki çocukların kültürlerine baktığımızda bu büyüklere saygıdır. Bayramların o maneviyatıdır, herhangi bir şekilde akraba bağlarıyla ilişkilerdir. Herhangi bir şekilde yaşamlarındaki davranışlarıdır. Hiçbir tanesi ne bizim Türk kültürünü ne bizim İslam kültürünü yansıtmıyor. Yani daha çok batı kültürünü ve aile bağları olarak onlara sorulduğunda aile olarak çocuk sadece 2 kişiyi biliyor. Yani anne, baba ve varsa kardeşi başka ikinci bir göbek yok. Yok, kesinlikle etkiliyor.

Ö3: Olumsuz etkileniyorlar aslında. Hani ben kendi sınıfım adına mesela kültürel öğelerini özellikle şu an ramazan ayındayız. Ben öğrencilerime ramazan ödevi veriyorum. Hani ramazanı bilsin, tanısun, yaşasın. Hani ufak da olsa çok onları zorlamayacak. Ramazan'ı böyle hissettirebilecek, kısa kısa ödevler veriyorum mesela. Küçük olmalarına rağmen severek de yapıyorlar. Hani bunları unutmasınlar, görsünler başka aslında öğrencinin yaşayarak bu kültürü hani okuyan kitaplardan biz hani kitaplarımızda var. Kültür öğelerle alakalı ama sadece o konu geçiriyor ama yaşayarak çocuk yaptığı zaman eminim daha kalıcı oluyor, isteyerek severek.

15 Temmuz öğretmenleri güncel kültür öğelerini olumlu olarak görmemektedir. Olumsuz görmelerinin ana sebebi çocukların kendi kültürlerine göre davranmamaları ya da bilmiyor olmalarıdır. Öğretmenler öğrencilerini yakından gözlemlene fırsatı yakaladıkları için onlara göre çocukların çoğu davranışı kültürümüze ters durumlarıdır. Ö3 bu durumu daha aza indirgemek adına öğrencilere çocukların kendi kültürüne ait bayramlarla ilgili ödevler vermektedir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

Ö1: Çok farklı. Var tabii ki. Her şeye daha hızlı ulaşıldığını düşünüyorum. Eskiden projeksiyon vardı şimdi akıllı tahtalar geldi. Projeksiyonun kullanılması zordu. Akıllı tahtaların kullanımı kolay.

Ö2: Yani şu anda kullandıklarınız neredeyse ders kitabı olarak düşünürsek eğer biz bu eğitim materyallerini aslında televizyonlarda gördükleri ya da bir şekilde aileleri tarafından ulaştırdıkları eğitim modelinden çok bir farkları yok. Ama biz bunları tabii ki verirken yansıtarken şöyle yapmaya çalışıyoruz ama bu da işte bize bırakılmamalı. Aslında öğretmene bırakılmamalı, okuma parçalarında bile farklı görüyoruz. Yani bunun kesinlikle bir ele alınması lazım. Öğretmenin inisiyatifine bırakılmamalıdır. Mesela bunu bir öğretmen anlatırken oradaki olduğu gibi anlatırsa bizim çocuğumuz kendi tarih kültüründen, milli kültüründen ya da dini kültüründen herhangi bir şey olmadan bunu gerçek olarak algular ve bu şekilde yaşamaya devam eder. Eğer biz Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşıyorsak bu şekilde güncellenmesi bence gerekir. Eğitim materyallerinde verdiğimiz bizim verdiğimiz kazanım dediğimiz şeyler önemli ama o çocuk niye alıyor? Orada aldığı şey eğer bizim gerçekten milli değerlerimize, bizim kendi kültürümüze katkı sağlayacaksa bulunmalı. Eğer bizden bir şeyler yer almıyorsa orada ya bulunmamalı ya da bu belirtilmeli. Bizde bu böyle değildir denmeli yani.

Ö3: Teknolojinin aslında avantajları çok fazla. Dezavantajlarından bahsettik ama. Avantajlarını da aslında değerlendirdiğimiz zaman çok güzel. Mesela bir konu işleyeceğimiz zaman akıllı tahtadan çocuklarımıza bir müzik, türkü dinleteceğimiz zaman her türlü onunla ilgili bilgiyi hem sözlü hem sesli dinletebiliyoruz. Hikâyesini dinletebiliyoruz. Varsa videosunu izletebiliyoruz. O yönden daha kalıcı oluyor.

Ö1 ve Ö3 akıllı tahta gibi teknolojik araçların eğitim için kullanıldığını belirtmişlerdir. Akıllı tahtanın kullanım açısından avantajlı ya da kolay olduğunu eklemişlerdir. Ö3 bu güncel öğelerinin yansıtılması konusunda aklında soru işaretlerinden bahsetmiştir. Ö3 eğitim materyallerinden olan ders kitaplarının güncellenmesinin çocuklara faydalı olup olmadığının belirsiz olduğunu ve konuların tamamen kültürümüzü yansıtmaması ile ilgili şüpheleri olduğunu aktarmıştır. Öğretmenin çabasının bir yere kadar işe yaradığını bu sebeple de okuma parçalarında ya da kitaplardaki konularda güncelleme yaparken dikkatli olunması gerektiğini vurgulamıştır.

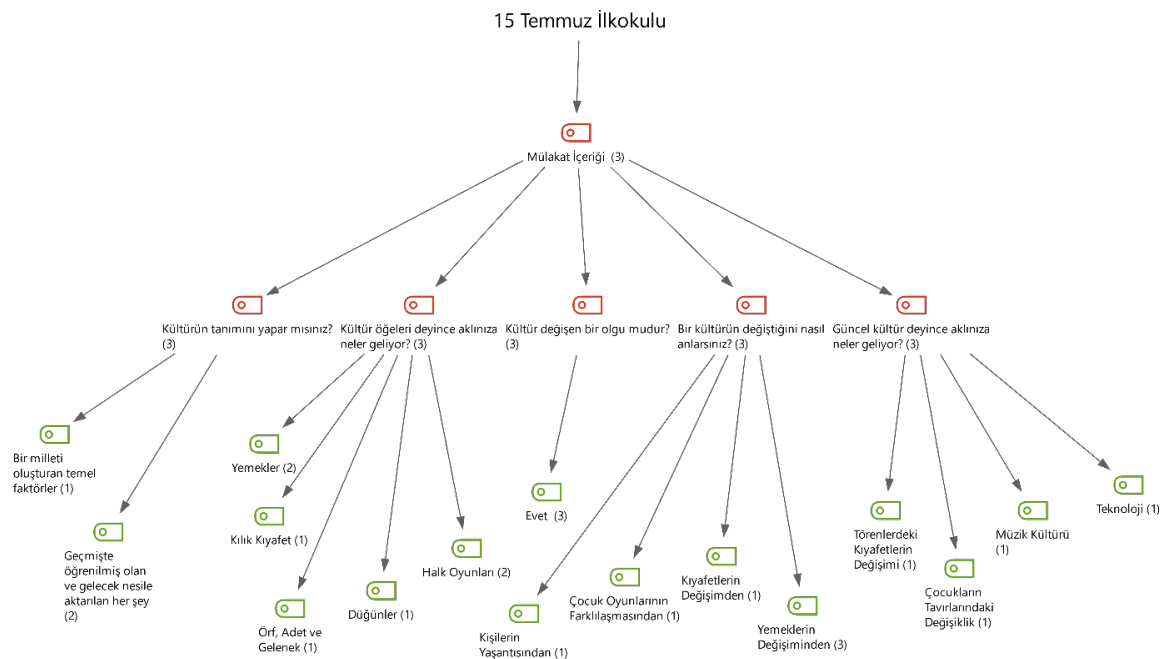
3.1.1.2. 15 Temmuz İlkokulu Velileri Görüşme

15 Temmuz İlkokulunda öğrencisi olan velilerin görüşlerini içeren verilerin açıklanmasında ve analiz edilmesinde kullanılacak demografik bilgi için aşağıdaki tablo hazırlanmıştır. Velilere ilişkin veriler tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 2: 15 Temmuz İlkokul Velilerine Ait İlgili Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
V1	30	Kadın	Lise
V2	37	Kadın	Lise
V3	38	Kadın	Ön lisans

Yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi 15 Temmuz İlkokulu'nda öğrencisi bulunan ve bu çalışmaya katkı sağlayan velilerin tamamı kadınlardan oluşmaktadır. En az 30 yaşında olan velilerden iki tanesi lise, bir tanesi de ön lisans düzeyinde eğitime sahiptir.

Şekil 3: 15 Temmuz İlkokulu Velileri-Tek Vaka Modeli-1

Nitel araştırma soruları çerçevesinde yöneltilen sorular ve katılımcılardan elde edilen cevaplardan hareketle elde edilen veriler aşağıda detaylı bir şekilde incelenmiştir.

S: Kültürün tanımı nı yapar mısınız?

V1: Bir toplumu oluşturan örf, adet o topluma ait gelenek, görenekler geliyor.

V2: Yani atalarımızdan kalan sanki gelenek, görenek gibi. Yapmamız gerekenler gibi.

V3: Kültür eskiden yaşanmış bugünümüze kadar gelen adetlerimiz, geleneklerimiz, göreneklerimiz.

S: Kültür  geleri deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Dediğimiz gibi düğünde, cenazede sergilediğimiz davranışlar, yapılan oyunlar, ondan sonra bayramlarda eskiden mesela en çok  z ld ğ n durum. Büyükler ziyaret edilirdi ama şimdi tatillere gidiliyor.

V2: Kılık, kıyafet, yeme, içme, oyunlar. Belki eğitim bilmiyorum.

V3: Yaşadığımız şehirdeki yemeklerimiz, oyunlarımız yaptığımız sosyal aktiviteler.

V1 kültür ögelerine örnek verirken kendisini duygusal olarak rahatsız eden bir duruma değinmiştir. Bayramlarda gerçekleştirilen büyükleri ziyaret etme durumunun azalması ve farklı bir şekle dönüşmesidir. Turizmin gelişmesi ya da kişileri tatil alanlarına çekmek için kullanılan özel günler, katılımcı özelinde rahatsız edici bir hale geldiği d ş n lm ştir.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

V1: Değişiyor. Değişmese keşke ama değişiyor.

V2: Evet. Günümüzde gördüğümüz üzere değişiyor.

V3: Çok aynı kaldığını düşünmüyorum bu günümüze kadar. Yani hepimizin farklı farklı. Günümüze uygun kültürler de olabiliyor.

15 Temmuz İlkokulu velilerinin ortak düşüncesi kültürün değişen bir olgu olduğu yönündedir. V1 değişmemesini söylerken, V3 bulunduğu zamana göre kültürlerinin farklılaşacağını söylemiştir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

V1: Çocuklar o bayramı doyasya yaşayamıyorlar. Gençler şu anda fast food beslenmeye çalışıyorlar. Daha çok hazır kızartma türü.

V2: Oynadıkları da var atıyorum saklambaç misal. Çok değişik şimdi genelde telefon, tablet oluyor. Onun üzerine oluyor. Yani bu benim çocuklarım için de geçerli. Hepsi için tabii ki.

V3: Yemeklerimizde hani daha çok yaşlılarımız devam etse de biz farklılıklar koyabiliyoruz.

V1 ve V3 kültürdeki değişimi yemek kültürünün değişmesinden anladıklarını söylemişlerdir. Genç neslin, eski nesile göre daha farklı bir yemek kültürüne sahip olduğunu da eklemişlerdir. V2, 15 Temmuz İlkokulu öğretmenleri gibi geleneksel çocuk oyunlarının yerini bilgisayar oyunlarının alması ile değişimi fark ettiğini söylemiştir.

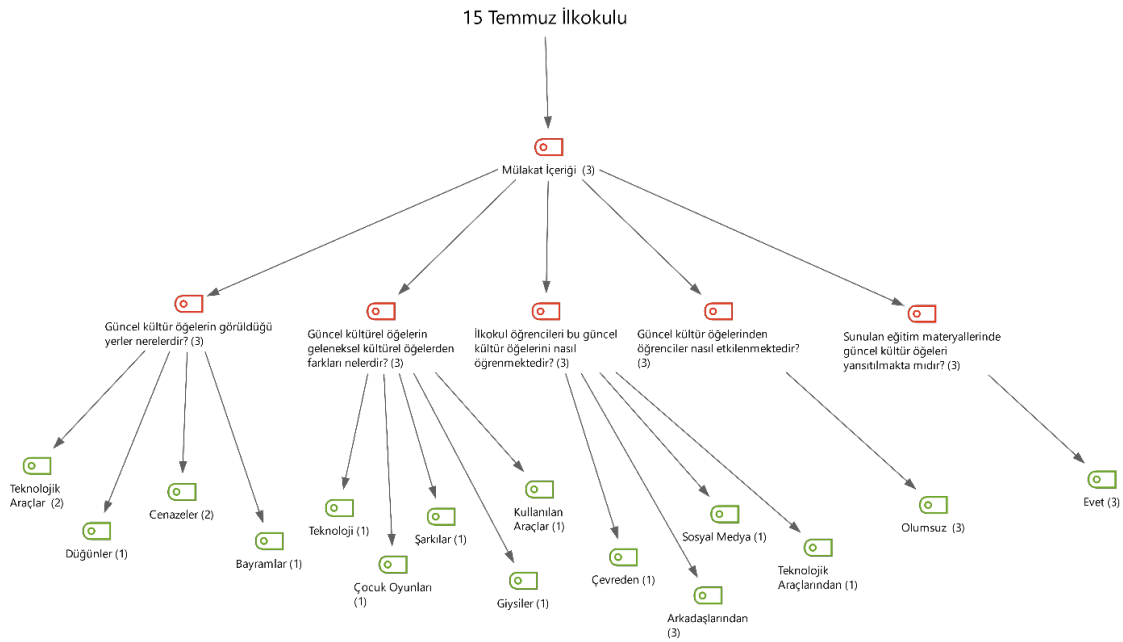
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Saygı kalmadı. Karşılıklı sevgi kalmadı, saygı kalmadı. Her şeyi biz biliriz. Gençler biz yaparız. Sen bir sus anne sen bir konuşma anne moduna geçti. Biz önceden böyle diyemezdik mesela. Annem üzerimde çok korkardım ben. Şimdi yok gençlerde o. Önceden öğretmene de saygı vardı. Şimdi o da kalmadı. Önce saygımızı kaybettik bence.

V2: İşte kılık kıyafet mesela. İşte 23 Nisan'da oynandığı zaman mesela folklor kıyafetleri olurdu. Çok güzel. Uzun böyle. Şimdi mini etekler oluyor çocuklara. Mesela ben bunu doğru bulmuyorum. Atatürk şarkıları olması gerekirken başka pop şarkılar da oluyor mesela. Doğru bulmuyorum mesela. Bunlar çok değişti.

V3: Teknoloji çocukları artık aldı. Kültürle alakaları pek kalmadığını düşünüyorum. Hani biz elimizden geldiğince anlatmak, yaşatmak istesek de çevre bu yönde çok olumlu değil.

V1, güncel kültürü açıklarken çocukların tavırlarındaki değişimden hareket etmiştir. Yeni neslin saygı gibi konularda eksiklikleri olduğunu belirtmiştir. V2, okullardaki törenlerde kullanılan kıyafetlerin ve müziklerin geleneksel öğelerden çıkıp farklılaşmasının güncel kültür sebebiyle olduğunu söylemiştir. V3 de teknolojinin kültür kavramını kötü etkilediğini dile getirmiştir.

Şekil 4: 15 Temmuz İlkokulu Velileri-Tek Vaka Modeli-2

S: Güncel kültür öğelerin görüldüğü yerler nerelerdir?

V1: Sadece düğünlerde, cenazelerde, bayramlarda görebiliyorlar.

V2: Yani bir cenazeden bahsedersen yani eskiden mesela hani girersin, işte baş sağlığı dilersen, yemeğini verir, çıkarsın filan ama şimdi bambaşka bir hal aldı. İşte yemek bekliyorlar, işte dağıtılanları bekliyorlar çok konuşup gülüyorlar. Hani ahlak boyutu, işte edep boyutu. Biraz daha. Çocuklara aktarımı da yanlış oluyor artık bunların. Götürmek bile istemiyoruz yani.

V3: TV'lerden. Telefonlardan.

V1, soruya sosyo-kültürel açıdan cevap vermiş ve kültürel öğelerden olan törenlerde güncel kültürel öğelerin görülmeye devam ettiğini düşünmüştür. V2 de aynı şekilde cenazelerden bahsetmiştir. Ama burada V1'in düşüncesinden farklı bir şekilde görüldüğünü, farklı şekillerde sürdüğünü eklemiştir. Bu farklılıkların çocuklara kültürü doğru yansıtmadığını düşünmektedir.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

V1: Zaten bu pandemi döneminde. Tablet, telefon, internet daha çok yoğunlaştı. Online eğitimden dolayı. Çok değişti. Elllerinden alamıyoruz şu anda da. Önüne de

geçemiyoruz. Önceden biz kütüphanelere gider araştırma yapardık şimdi ellerinde zaten her şey. Doğru ya da yanlış olduğunu bilmeden. İnternet üzerinden araştırıp o şekilde öğreniyorlar.

V2: Kıyafetler tabii ki de. Yani şimdi genelde mesela çocuklar pantolona dönük giyiniyor. Açık giyiniyor. Hiç tereddüt etmiyor. Yani eskiden dediğim gibi tamamen edeple alakalı. Kılık kıyafet de değişti.

V3: Telefondaki oyunlar yani çıkıp da dışarıda bir toptu yok. Tabii ki günümüzdeki oyunlarla çok değişti.

V1 ve V3 farklılıklardan bahsederken teknolojinin gelişmesiyle kullanımı artan telefonun geleneksel kültürün olumsuz yönden etkilendiğini öne sürmüşlerdir. V1 teknolojik araçlar sebebiyle doğru yanlış fark etmeksizin çoğu bilgiye erişilebildiğinin kültürü olumsuz yönde etkileyebileceğinin tehlikesini vurgulamıştır. V2 telefonun sokak oyunları gibi eski nesile ait oyun kültürlerini yok ettiğini söylemiştir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

V1: En çok arkadaş ortamında. Birbirlerine bir de sanal ortamdan da internet. İşte bu teknoloji, arkadaş ortamı. Biz ne kadar o evde uzak tutmaya çalışsak da dışarıda kalmıyor. Okulda öyle olmuyor. Mesela küfür ya en basitinden. Hani kullanmadığı bir küfür gelip sana sorabiliyorsa demek ki diyorum hani sen bir şeyler katabilirsin. Belki büyüdüğünde özüne dönebilir ama şu anda önüne geçemiyorum.

V2: Mesela benim çocuğuma dinletmiyorum evde. İşte serviste dinliyor. Okulda dinliyor. Bakıyorum ki müziği öğrenmiş gelmiş. Evde söylüyor.

V3: Yani hani elimizden geldiğince biz ne kadar anlatmaya, korumaya çalışsak da tabii ki oluyor. O da biraz ekonomisi olanın, kültürün farklı oluyor diyeyim. Çocukları o yönde etkileniyor. Giyim olarak. Şey olarak, gezme, tozma gelip anlatış tarzı. Yani ben spor kursuna gidiyorum. Sen gidemiyorsun gibi.

V1 ve V2 çocuklarının güncel kültürü öğrenmelerinin arkadaş çevresi sayesinde olduğunu söylemişlerdir. Arkadaşlarından duydukları bir kelimeyi ya da müziği kolay öğrenebildiğini ve bunun önüne geçemediklerini eklemişlerdir. V3, durumu ekonomik

yönden değerlendirmiştir. Çocukların sosyal medya ya da başka bir yerde gördüklerini istemelerinin aileleri ekonomik yönden olumsuz etkilediğini söylemiştir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

V1: Güzel değil. Yani güzel bir zamana döneme gitmiyoruz. İnşallah önüne geçebiliriz. Bir şeyler değişebilir. Sizin sayenizde. Yani hiç güzel değil. Saygı öncelikle saygı ve sevgi aşılması lazım. En çok onu tableten, telefondan, internetten biraz uzaklaştırmak lazım. Arkadaş ortamı dediğim gibi biz önüne geçebilirsek geçelim. Zaten arkamızdan da iş çeviriyorlar mı haberimiz yok. Çocuklar birbirini çok etkiliyor.

V2: Tabii ki de olumsuz etkiliyor.

V3: Şu an küçük olduğu için çok olumsuz etkilenmiyor. Konuşup çocuğu hani şey yapabiliyorsun. İkna edebiliyorsun ama büyüdüğünde bu olumsuz olur diye tereddüt de etmiyor değiliz.

Her üç veli de öğrencilerinin güncel kültür öğelerinin olumsuz etki bıraktığını düşünmektedirler. Çocukların birbirini olumsuz etkilemesinin ya da teknolojik aletlerin zararlarının ileriki dönemler için kötü olabileceğini aktarmışlardır.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

V1: İnternet üzerinden kitap indirip kitap alma gereği bile duymuyor. Oradan kitap okuyabiliyorlar. Ve bütün çocuklarında gözünde sıkıntı var. Çoğu çocuk gözlüklü zaten.

V2: Akıllı tahta çıkmış mesela. El becerileri yok şimdi biz pergelle falan çizim yapardık.

V3: Yani mesela biz fişleri asardık. Evet. Şimdi değişik kitaplarla öğreniliyor. Okuma derken biz a derken, b derken onlar bit bit diye alfabemizde bile bir değişikliğin olduğunu görüyorum. Öğretim tekniği değişti.

Veliler, 15 Temmuz İlkokulu öğretmenlerinin aksine akıllı tahta, tablet, bilgisayar gibi teknolojik aletlerin faydalı olmadığını düşünmektedirler. V1'e göre güncel kültür öğelerinin eğitim materyallerine yansımış olması okuma alışkanlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. V2, akıllı tahta kullanımının çocukların el becerisinin gelişmemesine neden olduğunu düşünerek bu durumdan yakınmaktadır. V3, kitaplara

yanstyan kelimelerin bile değiştiğini ve bu durumun da öğrenme konusunda sorun yaratabileceğini düşünmektedir.

3.1.2. Ayhan Ertürk İlkokulu

Ayhan Ertürk İlkokulu'nda çalışan öğretmenlerden ve bu okulda öğrencisi olan velilerden elde edilen veriler bu kısımda incelenmiştir. Bu bağlamda elde edilen verilere dair hazırlanan tablolar yorumlanmış ve aşağıda verilmiştir.

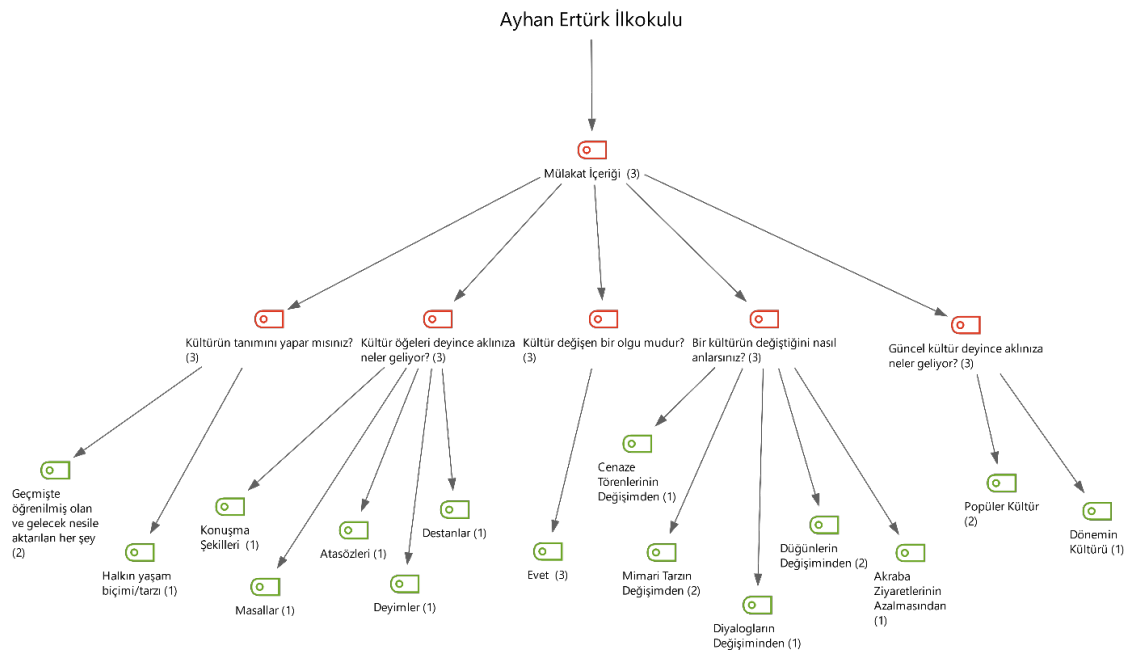
3.1.2.1. Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenleri Görüşleri

Ayhan Ertürk İlkokulu öğretmenlerine ait verilerin incelendiği ve öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve çalışma yılını gösteren tablo aşağıdadır.

Tablo 3: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Çalışma Yılı
Ö1	49	Kadın	28
Ö2	51	Kadın	26
Ö3	54	Kadın	33

Tablo incelendiğinde Ayhan Ertürk İlkokulunda görev yapan ve bu çalışmaya katılan öğretmenlerin tamamı kadın oldukları anlaşılmaktadır. Yaklaşık 50 yaş ve üzeri olan katılımcıların mesleki tecrübelerinin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 5: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

Ö1: Geçmişten günümüze kadar getirdiğimiz toplumsal öğelerin günümüze kadar taşıdığımız toplumumuza ait çeşitli gelenek, görenek, ahlak, dil gibi etkilerin nesilden nesille taşınması.

Ö2: Kültür bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi değerler diyebiliriz.

Ö3: Çok kısa isterseniz yaşamışlıkların bütünüdür diyebilirim. Yani geçmişten bugünümüze gelen yaşarken yaptığımız bütün etkinlik, tavır ve davranışlara kültür diyebiliriz.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Yemekler, giyecekler, bayramlar, atasözleri ve deyimler, destanlarımız, kına geceleri, asker uğurlamaları ve davranışlarımız olabilir.

Ö2: Kültür öğeleri deyince aklıma o millete has yemekler, kıyafetler, tarihi mekânlar, gelenek ve görenekler geliyor.

Ö3: Mesela yemek, mimari, giyme tarzı, gezme tarzı, aile yapısı yapılan etkinlik yani insanların yaşamındaki etkinliklerin yapılış tarzı masallar, maniler onlarda. Konuşma. Yani bunlar.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

Ö1: *Elbette değişir çünkü zamanla dünya da teknoloji ile değişiyor insanların yaşayışları, kültür seviyeleri değişiyor çünkü diğer toplumlarla da iletişim halindeyiz bu da etkiliyor kültürümüzü.*

Ö2: *Tabi teknoloji ile çok değişime uğramıştır kültür.*

Ö3: *Yani değişmesi mecburidir. Hatta birikim başka türlü olamaz.*

Ö1 ve Ö2 teknolojinin değişmesiyle kültürün de değişebileceğini öne sürmüşlerdir. Ö3, bu değişime olumlu bir açıdan bakarak kültür değişiminin bilgi ve birikimin artmasına yarar sağlayacağını düşünmektedir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

Ö1: *İnsanların yaşayışındaki değişiklikleri gözlemlersek değişimleri görürüz. Bunlar kıyafet, düğün törenleri. Gelenek göreneklerin de değiştiğini yemeklerin değiştiğini başka kültürlerden etkilendiğimizi görürüz ama bizim etkilendiğimiz gibi bizde onları kültürel olarak etkilemişizdir.*

Ö2: *En çok gelenek ve göreneklerden, binalarımızdan, bayramlarımızdan anlıyoruz. Nasıl anlıyoruz? Eskiden yapılan düğünlerde düğün geleneğimizde çok farklılık var. Cenaze törenlerimizde farklılık var. Teknolojinin hayatımıza girmesiyle geçmiş olsun ziyaretleri en basitinden geçmiş olsun ziyaretleri artık mesaj veya çiçek göndererek vb. şeylerle oluyor. Kültürümüzü en çok etkileyenin teknoloji oluyor aslında bir de dışa açılım yani şehirlerarası çok fazla iletişim olması ve dünya devletleri ile ilgili bunlar kültürümüzü etkiliyor.*

Ö3: *Çevrenizdeki bütün etkinliklerde bunu hissedebilirsiniz. Dışarıda yemek yemek, evde yemek yemek, ondan sonra giyim tarzlarının değişmesi, binalardaki yapılaşmanın değişmesi, insanların birbirleriyle olan diyalogları, sosyal ilişkileri, hatta evlilik şekilleri, onların törenlerinin değişmesi yani her alanda kültürün farklılaştığını görebiliriz.*

Katılımcuların hepsi düğün, cenaze vb. törenlerin eskiye göre değiştiğini belirtmişlerdir. Ö1 ve Ö2 kültürel etkileşimler sebebiyle değişimlerin yaşandığını

söylemişlerdir. İnsanların dış dünyaya baktıklarında çoğu geleneksel törenin modernleştiğini ya da değiştiğini fark edeceklerini aktarmışlardır.

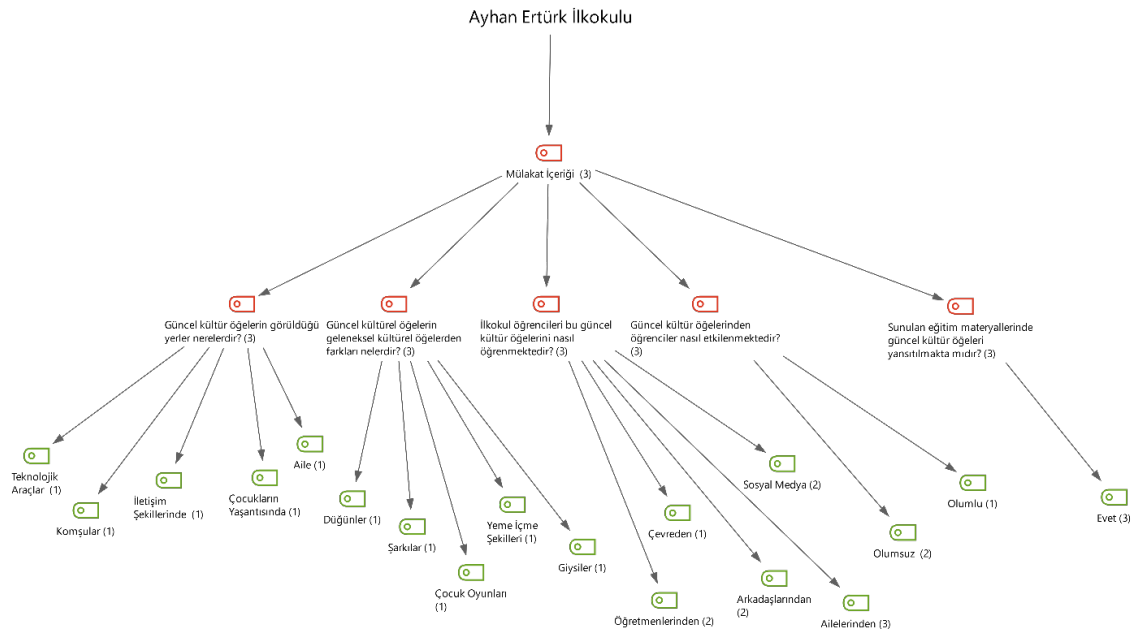
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Güncel kültür deyince popüler kültür daha çok aklıma geliyor mesela sosyal medya teknolojiden etkileniyor. Okuduklarımızdan, izlediklerimizden etkileniyor. Ama geleneksel kültür denince bize daha çok aktarmalı bir şekilde geliyor ve bunları uygulamaya çalışıyoruz ama hangisi daha çok etkili dersiniz.

Ö2: Yani günümüzde son yıllarda kültürümüze giren ya da yabancı kültürlerden kültürümüze giren bazı olaylar, gelenek ve görenekler.

Ö3: Yaşadığınız dönem yani sizin yaşadığınız dönemde artık kültürün, birtakım değişimlerle beraber geçmişten getirdiği özellikleri birbiriyle kaynaştırarak. Yaşanılan o dönemi biz anlayabiliriz.

Ö1, sosyal medya gibi popüler kültür getirilerinin insanlar üzerindeki etkisini güncel kültür olarak açıklamıştır. Ö1'e göre geleneksel kültür atalardan genç kuşaklara gelen bir olgu olduğu için tam anlamıyla uygulanamamaktadır. Güncel kültür ise her yerde görülebilmekte ve öğrenilebilmektedir. Ö2, güncel kültürün, yabancı kültür ve yerli kültürün kaynaşması sonucunda ortaya çıktığı görüşündedir. Ö3'te kaynaşma durumunu dile geliştirmiştir.

Şekil 6: Ayhan Ertürk İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerinin görüldüğü yerler nelerdir?

Ö1: Yine aynı şekilde teknoloji, televizyon, telefon gibi.

Ö2: Tabii okullarda, kendi çocuklarımızda, çevremizdeki, mahallemizdeki komşularımızın çocuklarında görüyoruz bunları.

Ö3: Mesela ailemizde komşularımızla görüyoruz. Yakın çevremizde komşularımızla görüyoruz. Çalıştığımız ortamda iş ortamında görüyoruz. Velilerimizle olan diyaloglarımızda görüyoruz. Alışveriş yaptığımız, dışarıya çıktığımızda yemek yediğimiz ortamlarda görüyoruz. Yani bu değişim her yerde gözümüze çarpıyor. Güncel kültür zaten adı üzerinde gün günlük yaşamında her an karşılaşıyoruz.

Ö1, güncel kültürün görüldüğü yerler konusunda teknolojik araçlara yer vermiştir. Ö1'in aksine Ö2 ve Ö3 çocukların veya etrafındaki komşularının davranışları gibi örnekler sunmuştur. Etrafında bulunan kişileri incelediklerinde onların diyaloglarında bile güncel kültür öğelerini bulduklarını aktarmışlardır.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

Ö1: Geleneksel kültür öğelerimiz daha çok atalarımızdan ve ailelerimizden şimdiye kadar taşıdığımız daha çok âdet gelenek ve görenek şeklinde bunları da

yaşattığımız oluyor elbette ama güncel kültürde hayatta gördükleri ve yaşattıkları için daha fazla etkisi var.

Ö2: Çocukların oyunlarında oluyor, düğünlerimizde, kullanılan kıyafetlerde oluyor eskiden giyilen kıyafetlerde var. Eski kullanılan eşyalarda var. Şarkı ve türkülerimizde var mesela türküler eskisi kadar gençler arasında yaygın değil ya da öğrenilmiyor şimdi çocuklar daha çok batı müziği tarzında müzikleri dinliyorlar, dinledikleri müzikten tut giydikleri kıyafete kadar böyle bir değişim var.

Ö3: Biraz daha şey insanlarda şöyle bir eğilim var, hep yeni bir şey yapmalıyım, hep sıra dışı bir şey yapmalıyım ve bu arada da aslında kültürümüzdeki yıllarca bir deneyimlenmiş alışkanlıklarımızı terk etme eğilimi var ama bu aslında kültürü koruyarak onun üstüne eklemek daha sağlıklı olur.

Ö1 güncel kültür sorusuna verdiği cevabı destekleyen bir açıklama da bulunmuştur. Ona göre daha önce de belirttiği gibi geleneksel kültürün belli kişilerden alınabileceği ama güncel kültürün her alanda olduğu yönündedir. Ö2 çocukların oyunlarının, dinledikleri müziklerin ya da kullanılan eşyalara yönelik farklılık olduğunu söylemiştir. Ö3 davranışların değişiminden bahsetmiştir. Ö3'e göre kültürde yer alan etmenleri yok edecek alışkanlıklar edinilmemelidir. Bunun aksine bu etmenlerin üzerine yenilerini inşa edilmesini söylemişlerdir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

Ö1: En başa sosyal medyayı koyabilirim. Çünkü medya ellerinde. Sırayla arkadaşlarından, öğretmenlerinden ve ailesinden de etkilenebiliyor.

Ö2: Tablet ve televizyonlardan, arkadaşlar birbiri ile iletişim halinde olduğundan, okul arkadaşlarından, mahalle arkadaşlarından öğreniyorlar ve aileden öğrenenlerde var.

Ö3: Maalesef medya çok etkili. Medya derken artık sosyal medyada daha çok önde bir kere öğrencilerimiz anne ve babanın kabulüyle çok daha peşin etkilenebilirler. Yani annelerinin ve babalarının bu yeni gelen alışkanlıklara ve tavırlara çok açık olmaları, öğrencileri de direkt ona yaklaştırıyor. En büyük etkinin evde olduğunu düşünüyorum ama kültür evde veremeyeceğimiz bir durumda. Biz okulda derslerin müsaade ettiği kadar verdiğimizde de bence çocuklara bir farkındalık oluşturuyoruz. Ben

bunun atlanmamasından yanayım. Kesinlikle çocuklara. İşte bunlar yeni nesil artık. Hani dışarıda öğreniyorlar, algılar çok fazla şeyler, çok etkiler çok fazla. Bizim elimizden ne gelir ki demek çok yanlış olur diye düşünüyorum. Öğretmen olarak eğitimcilerin bu konuda daha hassas olmamız gerektiğini düşünüyorum. Bizim ve konular bize müsaade ettiğinin ötesinde de kendimiz etkinliklerle bunları daha canlı tutmalıyız ve nedenleriyle bunları çocuklara anlamaya bir yana bırakıp, onların anlayacağını düşünerek onlara nedenleriyle faydalarını anlatacağız.

Üç öğretmen de öğrencinin öğrenme güncel kültürün öğrenilme şeklinin sosyal medya üzerinden olduğunu söylemiştir. Ö1 ve Ö2, arkadaşlarından öğrenmelerinin de çok etkili olduğunu aktarmışlardır. Öğretmenler aile tarafından da öğrenme durumları olduğunu eklemişlerdir. Ayrıca Ö3, ailelerde görülen herhangi bir alışkanlığın çocuklar tarafından hemen benimsenebildiğine dikkat çekmiştir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

Ö1: Değiştiriyor ve dönüştürüyorlar. Güncel kültür zaten bütün toplumları etkiliyor ama toplumlar bunun için önlem alabiliyor. Benim de tavsiyem kültürümüze sahip çıkacağız. Ama güncel kültürden de yararlanacağız.

Ö2: Mesela aşırı tüketiciliğe kaçılan olaylar olabiliyor. Mesela gençlerin evlenirken yaptığı bazı şeyler partiler falan aslında yabancı kültürlerden bize geçmiş ya da yeni yıl kutlamaları örnek verebiliriz aşırı tüketiciliğe yol açıyor ve gençlerimizde yozlaşma kendi kültüründen uzaklaşmalara neden oluyor.

Ö3: Şimdi şöyle dediğim gibi hani kendi yıllarca biriktirdiğimiz, atalarımızdan dedelerimizden gelen çok güzel tavır ve davranışlarımız var. Bunları koruyunca aslında ben sınıflarda şunu gözlemliyorum, çok şeyler, atalarının annelerinin, dedelerinin vesaire onların yaşamlarındaki özellikleri öğrenmekte çok meraklılar. Hatta çok ilgililer, saygı duyuyorlar. Yeter ki çocuklara bu konuda hani sunum yapalım gösterelim. Her anlamda her türlü etkinliğe de katılmaya hevesliler. Bu anlamda ben olumlu görüyorum. Sınıfta bulunarak aksatılınca ailede de maalesef çok aşırı derecede bir aksama yaşıyorsa o çocukların farkındalığını arttırmak çok zor.

Ö1 etkilerinin olduğunu ama güncel kültürün iyi bir şekilde yararlanarak kültüre sahip çıkılabileceği görüşünü sunmuştur. Ö2 yabancı kültürlerde popüler olan olayların fazlaca tercih edilmesi sebebiyle aşırı tüketime yol açtığını aktarmıştır. Ö3 çocuklar açısından baktığını, onların kültürel konulara ilgili olduğu üzerinde iyi bir şekilde durulursa faydalı olacağı görüşündedir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

Ö1: Tabii ki yansıtılıyor. Eğitim materyallerinde, şu anda mesela teknolojiden etkilenmiş eğitim materyalleri çok fazla var. Bizler de derslerimizde, ölçme değerlendirmelerde ve ders anlatırken kullanıyoruz ben kendim kullandıklarımın web2 araçları dediğimiz birçok teknolojik materyaller var onları ben derste kullanıyorum çünkü çocuklar daha çok eğleniyor ve olaya hâkimler diye kullanabiliyorum.

Ö2: Eğitim materyalleri olarak çocukların oynadığı oyunlar olabilir. Zekâ oyunları olabilir. Şu olabilir gösteri hazırlarken çocuklara güncel kültür öğelerini yansıtan şarkılar seçiliyor mesela türküler yerine daha çok batı müziği tarzında.

Ö3: Evet. Çünkü çocuğa bahsetmezsek onu sürekli hayal âleminde geçmişte takarız takılı bırakırız ve bu çok hoş bir şey olmaz. Yani eğitimin amacına da uymaz. Günün son haliyle günün getirdikleriyle ilgilenmeyen ya da ilgilendirmediğimiz çocuklardan çok iyi verim alamayacağımızı düşünüyorum. Tabii ki olarak elbet çocuklarının medyadan ve dışarıdan sunulan bu müzik türlerine ilgi göstermeleri çok normal. Asla yadırgamamak lazım. Her türlü müziği yadırgamamak lazım. Yalnız bizim müzik programımızda da kendi çocuk şarkılarınız olsun marşlarınız olsun. Özellikle bu marşlara biraz takılayım türkülerimiz olsun sanat müziğimiz olsun. Hatta Osmanlı saray müziklerine kadar çocuğa çok geniş bir yer vermemizin onları bunu geliştireceğini ve müziğin asıl amacına ulaştıracağımızı sağlar diye düşünüyorum.

Ö1 ve Ö2, teknolojik araçlardan yararlanarak eğitimde farklı öğretim teknikleri oluşturduklarını dile getirmişlerdir. İlkokul öğrencilerinin dikkatini derse çekmek için güncel müziklerden ya da zekâ oyunlarından faydalanmaktadırlar. Ö3, eğitimde güncel kültür öğelerinin yansıtılmasının uygun olduğunu düşünmektedir. Bunun sebebi de

çocukların güncel dünyadan uzak tutulmayarak iyi bir şekilde öğretilmesinin yararlı olacağı kanısında olmalıdır.

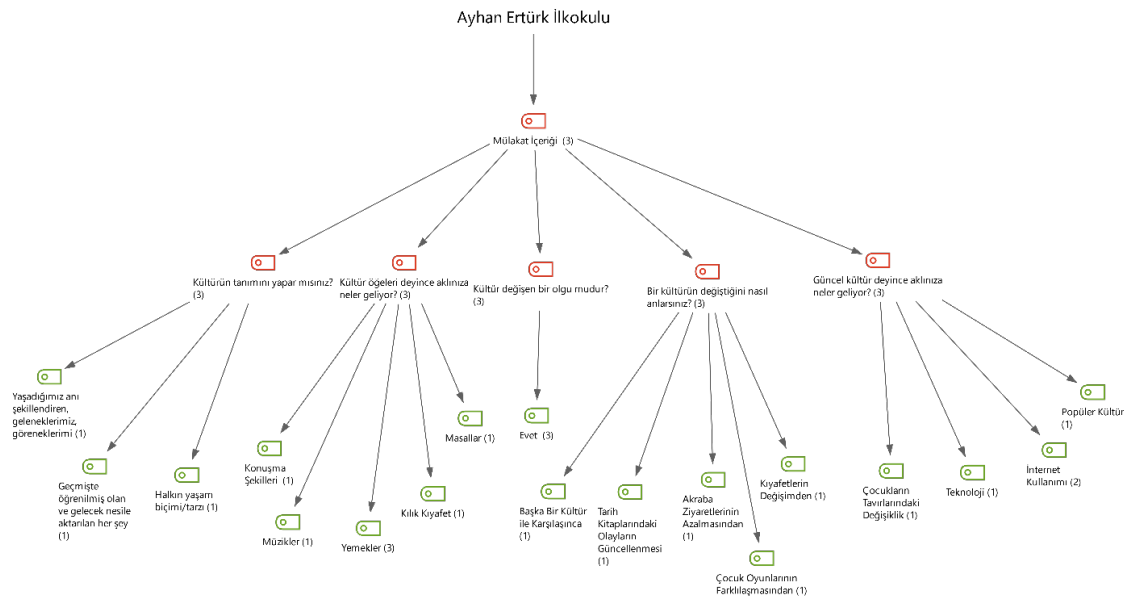
3.1.2.2. Ayhan Ertürk İlkokulu Velileri Görüşme

Ayhan Ertürk İlkokulu'nda çalışmaya destek veren velilerle görüşülmüştür ve bu görüşme kapsamında elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4: Ayhan Ertürk İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
V1	40	Erkek	Lisans
V2	33	Kadın	Lisans
V3	43	Kadın	Lisans

Ayhan Ertürk İlkokulu'nda çalışmamıza katılan velilerinin 2 tanesi kadın, 1 tanesi de erkektir. Velilerin en küçüğü 33 yaşındadır. Eğitim düzeyi olarak hepsinin lisans seviyesinde oldukları görülmektedir.

Şekil 7: Ayhan Ertürk İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

V1: Yaşadığımız anı şekillendiren, geleneklerimiz, göreneklerimiz, bizi biz yapan şeyler olarak tanımlıyorum.

V2: Kültür benim için geçmişten günümüze taşınabilen ve taşınması gereken bir olgudur.

V3: Kültür benim için insanların yaşayış şeklidir. Yani bu yaşayış şekli uzan yıllar tarih ile şekil alır ve bazen kalıplaşır kendi içinde bir oluşumdur. Genel olarak insanların maddi, manevi yaşayış biçimleri ve hayata bakış açıları diyebiliriz.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Aile yapısı gelir. Ailenin kendine ait şivesi, yemeği, konuşma şekli, yaşayış tarzı, birbirlerine karşı olan ilişkileri kültür şeklinde öğeler olarak aklıma gelir.

V2: Kültürün içi geniş kapsamlı olarak örf, âdet, yemek, müziklerimiz ve düşünce tarzımız kapsamlı bir öge.

V3: Kılık kıyafet, yiyecek ve içecek, çocuk yetiştirme tarzı, düğünler, hikâyeler, masallar, dinimiz, dilimiz, araç ve gereçlerimiz.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

V1: Değişir ama kendi içinde şekillenir. Mesela eskiden halıların desenleri farklı şimdi daha farklı.

V2: Kültürün bence farklılıklarına göre bazısının değişmemesi gerektiğine inanıyorum ama tabi ki zamana göre değişebilecek esnekliği olduğuna inanıyorum.

V3: Kesinlikle kültür canlıdır. Bu yüzden değişir, gelişir zaman zaman bazı kısımları ölür mü ölür diyebiliriz. Yani kültür canlıdır.

V1 ve V3, kültürün değiştiğini ama tamamen kaybolmadığı kanısındadırlar. V2, zamanla değişebileceğini bu değişimin mümkün olabildiğini dile getirmiştir. Ek olarak bazı kültürel öğelerin değişmemesi ile ilgili umudunu da söylemiştir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

V1: Değişmek demeyelim de evrimleşiyor diyelim. Çocuk yine oyun oynuyor ama daha farklı daha teknolojik biz daha geleneksel oynuyorduk. Dedelerimiz de bizden farklıdır.

V2: Valla ortam ve şartlar değiştikçe değişen çok Şey var bir mahalleye gidiyorsunuz mesela Ürgüp'te yaşıyorsunuz. Şehir dışından gelenler var mesela Sivas'tan bunlar kùltürünüzü değiştirmeye baya müsaitler yemeğinize ve onların yemeklerine aşına oluyor aynısını yapıyorsunuz. Onun kùltürünü sen alıyorsunuz. Dışardan duyduğunuz bir müzik hoşunuza gidiyor sen de dinliyorsunuz.

V3: Kùltürün değiştiğini anlamak için bence önce kùltürün değişimini gözlemleyecek yaş gerekiyor ya da araştırılarak eski dokümanlar, kitaplarda anlaşılabilir ama yaşım gereği gözümle değişimi görebiliyorum. Kùltür bireyselleşiyor eskiden daha çok kolektif ve toplumsuydu daha farklıydı ama Şu anda bireysel, hâlâ yavaş yavaş gelişiyor kùltür zaten öyle birden değişecek bir Şey değil ama bence birlik ve beraberlikte biraz aşınmalar var.

V1, kùltürün değişmesinden çok evrimleştiğini düşünmektedir. Her döneme ait oyunlar ya da başka özelliklerin olduğunu aktarmıştır. V2, kùltür kaynaşması ya da kùltürlerarası etkileşimin değişime sebep olduğu görüşündedir. V3 insanları gözlemleyerek kùltürdeki değişimi anladığını belirtmiştir.

S: Güncel kùltür deyince aklınıza neler geliyor?

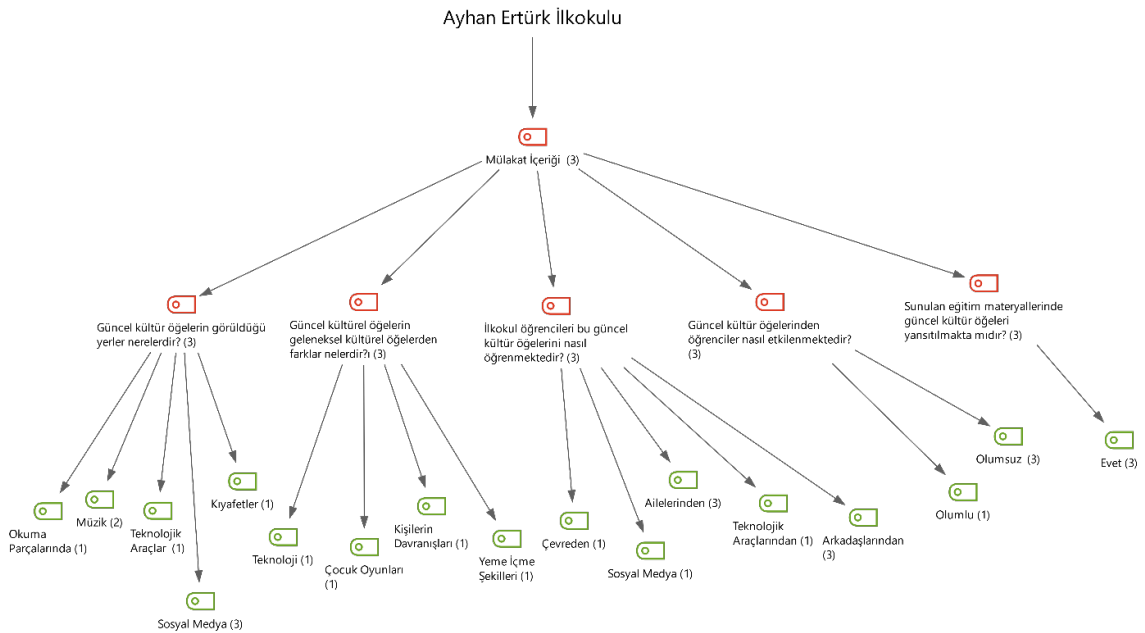
V1: Güncel kùltür deyince aklıma gelen yemek yerken fotoğraf çekim sosyal medyaya koymak.

V2: Gözümde canlanan ve Şu anki güncel kùltür olarak bence iki kùltürün çatışması. Bir kesim daha dikkatli belki çok ve daha usturlu ama diğer grup ise açık ve değişmiş sanki güncel kùltürde daha çok özentü üzerine gidilmiş. Yařamdan veya aile kùltüründen değil de daha çok sosyal medyadan.

V3: İlk başta teknoloji geliyor ister istemez. Teknoloji her alanda olduğu için Şarkılar teknoloji alanında, sinemalar, klipler insanların bir arada organizasyonları, her Şey, arkadaşlıklar, görüşmeler, yüz yüze görüşmelerin yerini online görüşmeler alıyor. Kùltürün ana ögesi teknoloji haline geldi gibi görünüyor.

Velilerin tümü güncel kùltür denilince akıllarına gelen ilk Şeyin sosyal medya ve teknoloji olduğunu aktarmışlardır. V1, güncel kùltürü, popüler kùltür Şeklinde algıladığını belirtmiştir. Popüler kùltürde görülen sosyal medyaya yemek fotoğrafları

eklemeyi güncel kültürle bağdaştırmıştır. V2, güncel kültürün her kesimde aynı olmadığını belli çatışmalar yaşandığı görüşünde bulunmuştur. V3 geleneksel kültürün öğeleri gibi güncel kültüründe ana ögesinin teknoloji olduğu dile getirmiştir. Teknoloji sayesinde görüşmelerin bile internet üzerinden sağlandığını da eklemiştir.

Şekil 8: Ayhan Ertürk İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerinin görüldüğü yerler nerelerdir?

V1: Dediğim gibi sosyal medya.

V2: Sosyal medya, televizyondan belki, toplu alanlar, sinema, okul, konser özellikle Ürgüp'te gerçekten bir şeyin, çağın değişimiydi.

V3: Onların duyduğu aşına olduğu cümleler olaylar ve durumlar haliyle yeni nesil daha teknolojik yakın geçmiş içinde bulunduğu zaman ile ilgili olması gerekiyor öyle olunca da masallarda ve kitaplarda eski kültürümüz daha az yer alıyor.

V1 ve V2, sosyal medyada görüldüğünü belirtmişlerdir. Ek olarak V2, yeni gösteriler sayesinde Ürgüp'te çağ atlandığını dile getirmiştir. V3 ise çocuklar özelinde yazılan kitaplarda vb. güncel kültüre dair durumların daha çok yer aldığını, eski kültürle ilgili az bilginin olduğunu aktarmıştır.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

V1: Eskinin saflığı var mesela benim annem atmış küsur yaşındadır ama hâlâ arkadaşları ile toplanıp 5 taş oynarlar ve hâlâ eski aynı zevkle oynarlar. O zaman onlar da 5 taş ve ceviz kırma oyunlarını oynarlar bizim zamanımız da bilyeler vardı. Şimdiki zamanda çocuklar internette oynuyorlar eskinin saflığı kayboluyor.

V2: İşte şimdi geleneksel kültürde birçoğumuz anneannelerimizden, teyzelerimizden, annelerimizden, halalarımızdan öğrendiğimiz şeyleri sonuçta bunla büyüdüğümüz için orda bir kalıplaşmış, içimize oturmuş şeyler var yani bir kültür var. Şimdi güncel olanda bunla zıt ve bence birçoğu için şu an böyle.

V3: Yani geçmişte daha çok şey vardır ya sanat sanat içindir sanat toplum içindir. Eski kültür insana faydalılık odaklı, insanlara hizmet odaklı ama yeni kültürde bu fazla değil daha çok özgürleşme amaçlı. Her açıdan kıyafetten yemeğinize kadar tutunda, siparişler, hazır yemekler, ısıtılmış yemekler her açıdan yemeğinden tutun da makyajına kadar gözümün neresini çeksem, ne renge boyasam, insanlar kalıbın dışına çıkmak için uğraşıyorlar yeni kültürde ben bunu görüyorum. Eski kültürde ise daha faydalı hali, daha doğal daha insan vücuduna faydalı şekilde gibi geliyor.

Velilerin tümü geleneksel kültürün iyi yanlarından bahsetmişlerdir. Güncel kültürün ortaya çıkmasıyla birlikte insanların saflığını kaybettiğini ve kültürün faydasının azaldığını düşünmektedir. Geleneksel kültürdeki bağlılığı güncel kültürde göremediklerini belirtmişlerdir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

V1: Bunlar şu şeklide çocuklar zaten kendi çevresinden etkileniyorlar arkadaş ortamından etkileniyorlar mesela bazı çocuklarda marka takıntısı başlıyor bununla birlikte diğer çocuklarda da başlıyor ve anne babanın da çocuklar üzerinde etkileri var. Benim çocukluğumda internet eve yeni gelmişti şimdi benim çocuğumda her şey var.

V2: Müzikte öyle biri popüler çıkıyor arkadaşım seviyor ve dinliyor bende dinleyim diyor tabi ki şimdi sevmediği müziği de dinlemez ama etkileşim illaki var. Anneden duyuyor ve dinliyor çocukta sevip dinlemeye başlıyor arkadaşı da ondan duyup dinliyor.

V3: Sosyal medya en birinci. Yani ben kısmen kısıtlıyorum ama sonuçta arkadaşları var. Onlardan duyuyor duyuyor bir tık büyük abisi ablası olan çocuklarda çok oluyor.

Yani bizim yaş gruplarımız. Ortaokul grubu kültür aktarımı yapıyor. Bazen sanal bir dünyada yaşıyor gibiler. Gerçek ve sahte ayrımını yapamıyorlar.

Veliler güncel kültür öğelerinin öğrenilmesinde arkadaş ortamının iyi bir öğretici olduğunu düşünmektedirler. Arkadaşlarından duydukları bir müziği çocuklarının hemen benimseyebildiklerini aktarmışlardır. V1 ve V3, çocukların küçük yaşta sosyal medya ile tanışmalarının güncel kültür öğelerinin öğrenilmesinde büyük bir etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

V1: Ben bu konuda Japonları örnek alırım çünkü çocuklarını 8-9 yaşında Hiroşima'ya bomba atılan yere götürüyorlar ama bizde böyle bir uygulama ve etkinlik yok. Mesela Çanakkale'ye veya İnönü savaşının olduğu yerlere çocuklar götürülmeli ve yapılabilmesi insan ister istemez etkileniyor bu yerler şimdi gerçi yerli malı var ama şimdi bu tandır da tandır ekmeği yapıp yemeğe benzemez.

V2: Dikkat etmek ve kontrolsüz kullanmamak lazım.

V3: Olumlu olduğu yönler elbette var. Mesela imkânları çok kısıtlı bir çocuk sanal müzede yani bütün kültürü görüyor. Sanal müzelerde falan çocuk bakıyor gitmediği yerleri görüyor. Hani bu açıdan çok güzel. Mesela hayatımız kısa her şeyi yaşayarak öğrenemeyiz. Yani sonuçta başkalarının yaşadıklarından çok büyük bilgiler damıtmanız lazım kendimize. Bu açıdan çocuğun elbette teknoloji güncel kültürden etkilendiğini yönler var illaki. Yani dezenformasyon. Böyle biraz daha zarar görme boyutu vardır. Zararı daha çoktur. Tüm tehlikeye açık oluyorlar.

V1, güncel kültür öğelerinin etkilerinin olumluya çevrilebilmesi konusunda görüşlerini sunmuştur. Çocuklar üzerinde etkisi fazla olan güncel kültür öğelerinden onları uzaklaştırılması gerektiğinden bazı faydalı etkinliklere de dâhil edilmesinin yararlarından bahsetmiştir. V2 ve V3, güncel kültür öğelerinin zararları olduğunu ve bu konuda dikkatli olunması gerektiğini aktarmışlardır. Ek olarak V3, güncel kültür öğelerinin öğrenciler için yararlarına değinmiştir. İmkânı olmayan bir öğrencinin sanal müze uygulaması sayesinde çoğu kültürde tanışabileceği görüşündedir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

V1: Bence yansıtıldığını düşünüyorum. Bizim ülkemizdeki eğitim sistemi en büyük sıkıntımız sen bu çocuğu adapte etmek için videolar izletiyorsun çalışmalar yaptırıyorsun ama bu senin gelenekselliğini kaldırmayacaksa ondan hemen vazgeçiyorsun. Tabletler var diye biliyoruz.

V2: Hikâyelerin uyması lazım. O mesela değişecek şeylerden birisi. Çok hatırlamıyorum ama bizim zamanımızda babaannem sobanın üstünde hoşaf yapardı şimdikiler bunu bilmez hayalde edemezler ama mesela benim çocuğum bilir çünkü ben yaşadım ve anlatıyorum. Ama herkes de bizim gibi değil. Çünkü yıllar önce şehre taşınan insanlar var.

V3: Yeni nesil günümüzdeki insanların yaşayış şekli ailelerin aile içi iletişimler... Okuma parçalarında falan bunları daha çok görüyoruz. Anne ile babayla konuşma şeklleri, yapılan küçük şakalar... Yani dil. Anlatım dili biraz değişmiş. Biraz daha güncelleşmiş. Yani iyi mi evet iyi. İyi olduğu yönler var. Ama birazda hani anne baba saygı otorite birazcık fark oluşmuş. Hepimizin bir görevi vardır ya aile içinde. Babanın misyonu annenin misyonu vardır. İşte bu yeni nesil okuma parçalarında saygı dili biraz azalmış samimiyetle birlikte biraz da bozulmuş gibi geliyor.

V2 ve V3, okuma parçalarını farklı açılardan değerlendirmişlerdir. V2, öğrenciler açısından bakıldığında eski kültürü yansıtan parçaları anlayabilmelerinin mümkün olmadığını söylemiştir. Eski kültürü yansıtan eserlerde güncelleme yapılmasının yararları ile ilgili görüşlerine yer vermiştir. V3, güncellenmenin yararlarının yanı sıra yazım dilinde eksiklikler olduğunu belirtmişlerdir.

3.1.3. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu

Araştırma kapsamında yer alan Hanife Memiş Aksoy İlkokulunda, çalışmaya katılan öğretmen ve velilerden elde edilen veriler de ayrı ayrı incelenmiştir. Bunları yorumlamak için de tablo ve şekillerden yararlanılmıştır.

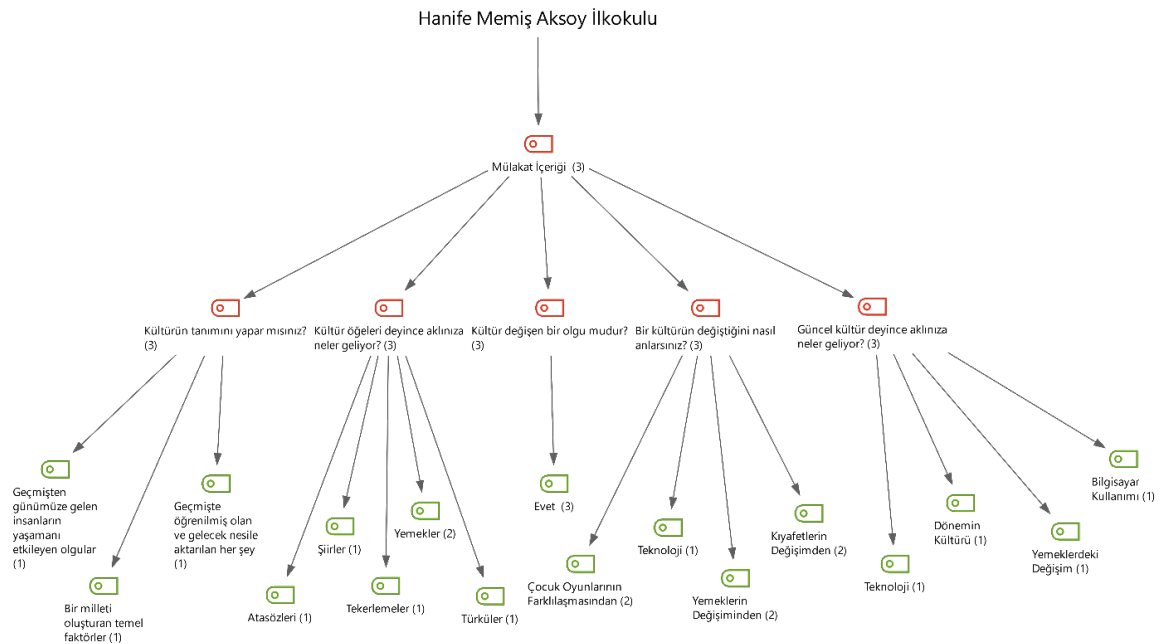
3.1.3.1. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenleri Görüşme

Nevşehir ili Ürgüp İlçesinde eğitim-öğretim veren kurumlardan birisi de Hanife Memiş Aksoy İlkokuludur. Bu okulda görev yapan ve çalışmaya katılan öğretmenlere ait veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Çalışma Yılı
Ö1	54	Kadın	27
Ö2	52	Erkek	28
Ö3	40	Kadın	15

Hanife Memiş Aksoy İlkokulundan çalışmaya destek veren öğretmenlerden 2 tanesi kadın, 1 tanesi de erkektir. Öğretmenlerin en küçüğü 40 yaşındadır. Çalışma yılı olarak ise en az 15 yıllık bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 9: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

Ö1: Kültür, geçmişten günümüze kadar gelmiş olan örflerimiz, adetlerimiz, geleneklerimiz, göreneklerimiz, tarihi eserlerimiz, yapılarımız, yemeklerimiz, folklorumuz.

Ö2: Şimdi, kültür bir milletin geçmişten günümüze kadar getirdiği değerler manzumesidir. Yüzyıllar boyunca toplumda ortak bir akıl ürünü olan davranışlar yaşantular ve bilgiler bütünüdür.

Ö3: Bir milleti oluşturan temel faktörlerdir diyebilirim.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Kültür öğeleri deyince manevi kültür. İşte manevi kültürümüz dediğimizde düğünler nişan törenleri, asker uğurlamalar, bayram ritüelleri yemeklerimiz, folklorumuz evet. Bütün bunlar manevi kültürümüzü oluşturuyor.

Ö2: Kültürel öğeler deyince maddi manevi olarak çeşitlendirebiliriz. Maddi olarak kullandığımız eşyalar, giydiğimiz kıyafetler ya da geleneksel halk oyunlarımız, her türlü şeyler günümüze gelen değişiklikler maddi olarak geliyor. Manevi olarak da taziyelerimiz, düğünlerimiz, kullandığımız türkülerimiz, şiirlerimiz, tekerlemelerimiz, atasözlerimizde manevi olarak kültürümüzün günümüze kadar taşınmış hali diye düşünüyorum.

Ö3: Halk oyunları olur; yemekler olur; kültür tarihi eserler olur. Turistik değerleri olur bunlar geliyor aklıma.

Ö1 ve Ö2, kültür öğelerini sınıflandırarak aktarmışlardır. Ö3 kültür öğelerine örnek olarak turistik değerleri de sunmuştur.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

Ö1: Kültür zaman içerisinde değişiklik gösteriyor. Yani örneğin nişanlarımız, düğün törenlerimiz, eskiden yapıldığı gibi değil. Günümüzde farklı. Hani eskiden gelini evden işte atla çıkarma vardı. Günümüzde bu olay yok. Belli yerlerde kaldı ama. Günümüzde salonlarda düğün yapılıyor. İsteme adetleri daha farklı. Düğün törenleri daha farklı. Dolayısıyla devam ediyor ama zamana uygun olarak bir değişiklik göstererek devam ediyor.

Ö2: Evet, kültür muhakkak değişen bir olgudur. Çünkü değişmeyen tek şey değişimdir. Her şey değişmektedir. Ama özde değişmemesi gerekir. Sadece maddi olarak görsel olarak, somut olarak değişmesi gerekir. Önceden var olan köyde bir mesela bir gelin evden gelin çıkmasında kültür değişiminden bahsediyoruz yani önceden pirinçle

çıkarma vardı. Orada ne yetişiyorsa, mısır vardı, onun üzerinden atarak bir gelinin bereketli, huzurlu bir şekilde evinden çıkmasını, bir yeni yuva kurmasını söyleniyordu. Şimdi artık teknoloji gelişti, imkânlar çoğaldı. Artık çikolata atıyorlar, şeker atıyorlar. Değişik şeyler atarak gene ama özünde ailenin mutluluğu ve bereketli olmasını simgeliyor.

Ö3: Kültür zamanla değişime uğrayabiliyor.

Ö1 ve Ö3, kültürün zaman içerisinde değişime uğradığını söylemişlerdir. Zamanla değişime örnek olarak düğünler verilmiştir. Düğün kültürünün zaman içerisinde farklılıklara uğradığını aktarmışlardır. Ö2 de değişim örneğinde düğünden bahsetmiştir. Düğün ya da gelin çıkarma gibi adetlerde amacın aynı ama uygulama şekillerinin farklı olduğunu belirtmiştir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

Ö1: Eskiden çocukların kıyafetlerinden örnek verebiliriz. Eskiden çocukların giymiş olduğu kıyafetler ya da eğitimde, okulda kullanmış oldukları tek tip önlükler vardı. Günümüzde ise ya okullarda forma, okulun seçmiş olduğu bir forma giyiliyor ya da serbest kıyafet tercih ediliyor, okul genelinde serbest kıyafetle geliniyor. Aynı şekilde yemekler de değişiklik var, eskiden yemekler gelenekseldi günümüzde daha çok fast food yemekler tercih ediliyor. Çocuklar arasında tercih ediliyor. Bunun gibi farklılıklar var.

Ö2: Kültürün değiştiğine çocukların oyuncaklarından da bakıyoruz. Önceden topaç vardı. Yani imkânlar ve durumlar çerçevesinde ama özünde vardı. Şimdi artık teknoloji gelişti. İpli sarılan topaçlar değildi. Makineyle basıldığında gerdirilen. Daha değişik, daha teknolojik topaçlar oldu. Ama çocukların oyuncak kültürü oynama zevki hiçbir zaman değişmedi.

Ö3: Etraftaki yediğimiz mesela örneğin yemekleri daha önceki nesillerin yedikleri yemeklerle şimdiki neslin yediği yemekler farklı. Giydiği kıyafetler farklı. Oynadıkları oyunlar farklı. Burada bu yönden değişiklik olabiliyor.

Öğretmenlerin tümü kıyafet ve yemek kültürlerinin değişiminden bahsetmişlerdir. Ö2 ve Ö3, çocukların oynadıkları oyun veya oyuncakları örnek vererek değişimi açıklamışlardır.

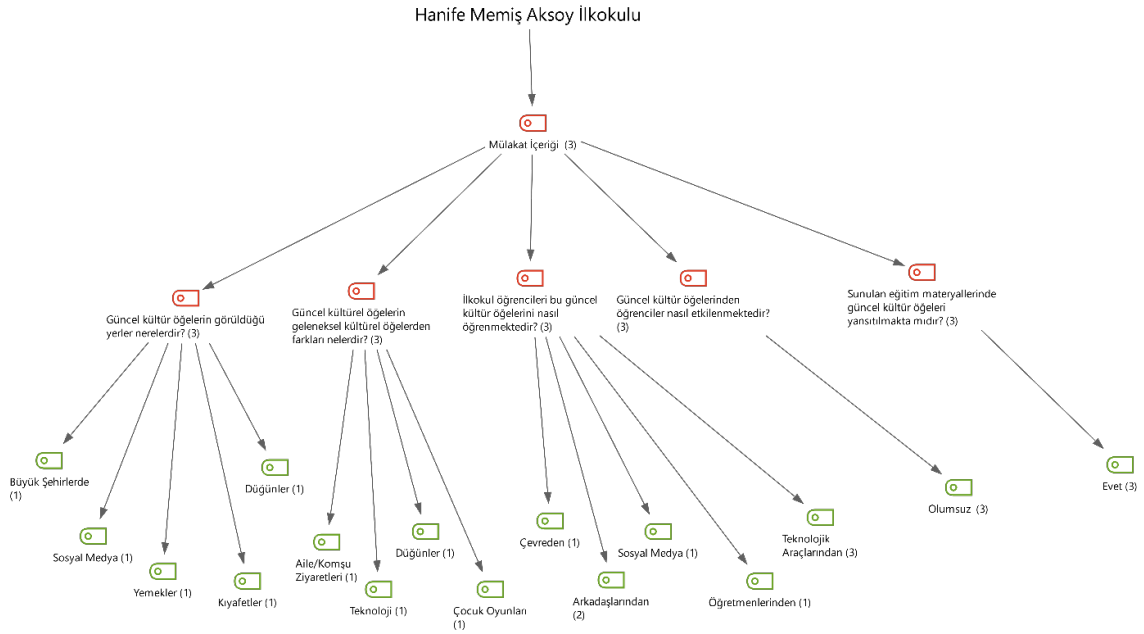
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Güncel kültür deyince kültürümüzün günümüzdeki hâli aklımıza geliyor.

Ö2: Güncel kültürel deyince teknolojinin günümüze getirdiği kolaylıklardan dolayı getirdiği ürünler geliyor. Olgular geliyor. Yani önceden asla gelin alma yapılırken, at süslenirken, şimdi son model, teknolojik otomobiller süsleniyor ama özde gelin alma özünde onu en güzel vasıtayla evine yeni yuvasına taşımak oluyor. Çok değişik materyalleri sayabiliriz.

Ö3: Güncel kültür dijital oyunlar geliyor mesela. Şu anda zamanının çocukları bilgisayar oyunlarına çok önem veriyor. Onlar geliyor. En basitinden fast foodlu yiyecekler geliyor. Eskiden yediğimiz yiyeceklerle şimdiki çocukların beslenme şekilleri çok farklı. Fast food üzerine daha çok düşülüyor. Bunlar diyebilirim.

Ö1, güncel kültürü bulunduğu dönem ile açıklamıştır. Ö2 ve Ö3, güncel kültür denilince akıllarına gelen ilk durumun teknoloji dünyası olduğunu belirtmişlerdir. Ö2, düğün ögesine yeniden değinerek teknolojinin ne amaçla kullanıldığını açıklamıştır. Ö3 bilgisayar oyunları ile güncel kültürü bağdaştırmıştır.

Şekil 10: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerin görüldüğü yerler nerelerdir?

Ö1: Güncel kültür öğelerini kıyafetlerde, yemeklerde örf, adet, geleneklerde, düğünlerde, sünnet düğünlerinde, asker uğurlamalarında görüyoruz.

Ö2: Şimdi şu anda artık dünyamızın içine giren, evimizin en uç noktasına kadar giren sosyal medya, internet olayı. Her şeyimize, ilklerimize kadar girdi. Güncel kültürel öğelerde ama maalesef bu öğeler kendi öz kültürümüzde çelişkili durumlar da var. Bizler neslimizi iyi bir kültürel değerle donatamazsak dünya çapında bir şekilde emperyalizmi sosyal medya üzerinden çok hızlı bir şekilde devam ediyor.

Ö3: Genelde büyük şehirler. Büyük şehirlerde yaşayan çocuklarda, insanlarda daha çok görülüyor bu özellikler.

Ö2, sosyal medyanın her alanda olduğunu ve kültürün bundan korunması gerektiğini aktarmıştır. Ö3, büyük şehirlerde görüldüğünü belirtmiştir. Öğretmenin bu cevabı, teknoloji vb. durumlara ulaşılmasının daha kolay olduğunu düşünmesi şeklinde açıklanabilir.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

Ö1: Aileniz, örnek olarak aile ziyaretlerini verebiliriz. Eskiden bu komşu ziyaretleri, komşuluk ilişkileri çok daha ileri seviyedeydi. İnsanlar komşularıyla çok daha sık

görülebiliyordu. Haber vermeden dahi gidebiliyordu. Çocuklar komşu çocuklarıyla oynayabiliyordu, evde pişirilen bir yemekten mutlaka komşuya tatsın diye gönderiliyordu. Günümüzde maalesef yan komşumuza gitmek bile yok. Ne iş yaptığını, nasıl bir ailesi olduğunu dahi bilmiyoruz.

Ö2: Şimdi geleneksel kültürel öğelerimiz bizim tamam yani bir artık antik eşya gibi oldu. Veyahut da yani ne derler? Tarihi bir şey oldu. Olay oldu ama popülaritesi genel geçerliliği maddi anlamda kalmadı. Şimdi hiçbir kimse ha belki çok otantik olabilir. Hiçbir kimse gelin almaya giderken şimdi atı kullanmıyor. Ama teknolojik olarak güncel kültürel öğelerimizi kullanıyoruz. Neden? Konforumuzdan dolayı. Daha kolay ve daha hayatımıza entegre olduğundan dolayı. Ama şunu bilmeniz güncelle geleneksel kültürümüzün birbirini özde bağlı olması gerektiğini, anlam, mana bakımından birbirini örtüşmesi gerektiğini bilmeliyiz. Elinde şampanya şişesiyle gelin alma olmaz. Yani bizim kültürümüzde bu yok. Ama gelin alma için en kral arabaya binin. Çünkü teknolojiyi kullanmalıyız. Teknolojinin faydalarından yararlanmalıyız, bunun ötesine geçemeyiz. Yok, arkadaş ben gelenekselciyim. Veyahut da ben teknolojiyi kabul etmiyorum diye bir şey yok. Bilim Çin'de de olsa gidiniz alınız diyor.

Ö3: Çok farklılıklar var. Örneğin oynadığımız oyunlar diyelim. Eskiden biz sokaklarda oyun oynarken artık çağımızdaki çocuklar Evden dışarı çıkmayan, masa başında, bilgisayar başında oyunlar oynuyorlar. Önceden halk oyunları varken şu anda halk oyunları az sayıda. Çocuklar genelde işte baledir. Ondan sonra çeşitli enstrümanlardır. Başka spor dallarına önem veriyorlar. Eskiden halk oyunları oynardık mesela. Sokak oyunları oynardık çocuklarla. Ama şimdi maalesef göreneklerimizde de var. Eskiden kına gecelerimiz vardı artık kına gecelerimiz azaldı. Düğün, dernekler eskiden daha güzel bir şekilde kutlanılırken artık düğün neredeyse kalktı. Direkt nikâh kıyılıp bitiriliyor artık. Bunlar diyebilirim.

Ö1, aile ilişkilerinin ya da komşuluk ilişkilerinin eskiye göre azalmasını farklılık olarak ele almıştır. İnsanların birbiri ile bağlantılarının kopuk olduğunu da eklemiştir. Ö2, güncel kültür ve geleneksel kültürün birbirleriyle bağlantılı olduğunu düşünmektedir. Ö2, geleneksel törenlerde teknoloji gibi güncel kültür öğelerinden yararlanılması gerektiğini söylemiştir. Bunun dışında kalan geleneksel kültüre ters

olan durumların yer almaması gerektiği kanısındadır. Ö3, çocukların alışkanlıklarının geçmişteki gibi olmadığı masa başından ayrılmayan bir nesle dönüştüğünü aktarmıştır.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

Ö1: Güncel kültür öğelerini daha çok arkadaşlarından, öğretmenlerinden, sosyal çevreden. Teknolojik araçlardan ki günümüzde çocuklar sosyal çevreden daha çok teknolojik araçlarla uğraşıyorlar. O yüzden daha çok teknolojik araçlar üzerinden öğreniyorlar.

Ö2: Şimdi güncel kültürel öğelerden ben açıkçası söyleyeyim, teknolojik aletleri ne kadar erken yaşta tanıştıyla alakalı.

Ö3: Evet teknoloji daha geliştiği için bilgisayar daha çok kullanıldığı için, internet ortamı daha yaygın olduğu için.

Öğretmenlerin tümü sosyal medya ve teknolojik araçların öğrencileri etkilediğini aktarmıştır. Teknolojik araçlar ile erken yaşta tanışmaları sebebiyle çoğu bilgiye bu gibi yerlerden ulaşmaktadır.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

Ö1: İletişim eksik oluyor. Arkadaşlık ilişkileri eskisi gibi olmuyor. Arkadaş çevresi olmuyor. Paylaşımı bilmiyor. Evet. Yani birçok yönden teknolojinin olumsuz yönleri çocuğun üzerine yansıyor.

Ö2: Bence olumsuz etkiliyor. Şöyle söyleyeyim şimdi sosyal medyada kültürel öğeleri sınıflandıran bir algoritma yok. Ne yazarsan o geliyor. Bu bizim kültürümüze uygundur gereklidir gibi bir şey yok. Onun için güncel kültür öğelerinden olumsuz etkileniyorlar. Ve gördüğüm kadarıyla artık bizi biz eden, bizi bir Alman'dan Fransız'dan Japon'dan bir Çinliden ayıran en önemli temel bizim kültürel öğelerimizdir. Bizim geleneklerimiz, bizim örf ve adetlerimiz. Ama artık dünyada sosyal medyanın belki de yapmak istediği o. Kültüründen tarihinden kopmuş tek tip bir nesil. Kanadalı bir çocuk ile Türkiye'de Ankara'da yaşayan bir aynı yaşta bir çocuğun düşünceleri, davranışları, yaşam biçimi, giyim biçimi ve beslenmesine kadar tek tip prototip nesil üretmek olduğunu düşünüyorum. Bunun da dünyadaki kıtlıktan, göçten, savaşırlardan ve terörden daha tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Çünkü artık tarihinden, kültüründen kopmuş sadece yani Amerika'daki bir olayı kendisi ile özdeşleştiriyor. Yani cadılar bayramını kendi

bayramıymış gibi kutlayan ama kendi özündeki bir milli ve dini bayramlarını veyahut belirli gün ve haftaları onlar bile bizim kültürümüzün bir parçası. Ama maalesef bizim devletimizi nasıl koruyorsak esas devleti oluşturan unsurlardan en temeli olan çocuklarımızı bir o kadar daha korumalıyız.

Ö3: Öğrenciler yani büyük çoğunluğu olumsuz etkileniyor diye düşünebiliyorum. Mesela sürekli aynı örneklerden bahsettik de artık dijital çağda yaşıyoruz. Ya çocuklar her şeyi teknolojik araçlar üzerinden yapıyorlar. Oyunlarını bile aynı şekilde. Yani bunlar çocukları olumsuz etkiliyor diye düşünüyorum açıkçası.

Öğretmenlerin hepsi güncel kültür öğeleri ile teknoloji ilişkisinin olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Ö1, olumsuz etkiyi öğrencilerin asosyal bireyler olması şeklinde açıklamıştır. Ö2, sosyal medyada yer alan her bilginin doğru olmadığı ya da öğrencinin kültürüne uygun olmamasına rağmen benimsediklerini söylemiştir. Dünya'nın tüm farklı noktalarında aynı şekilde yaşadığını ve ilerde tek bir toplummuş gibi yaşanabileceğiyle ilgili korkularını dile getirmiştir. Ö3 de teknolojik araçların yerli yersiz kullanılmasının öğrenciler üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini söylemiştir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

Ö1: Eğitim materyallerinde evet güncel öğeleri yansıtıyoruz. Şöyle mesela biraz önce ben ders anlatırken işte projeksiyondan yansıtıp hani dersimi o şekilde işliyordum. Güncel kültür öğelerinden işte teknolojik aletleri kullanıyorum. Kullanıyoruz.

Ö2: Şimdi güncel kültür öğelerinde teknolojik aletler bizim kullandığımız aletler. Ama işte diyorum ya biz onun ana temasını içeriğini bizler donatamadıktan sonra istersek en güzel projeksiyon, en güzel akıllı tahtalarla sınıflarımızı süsleyelim. Kitaplarımızı süsleyelim. Önemli olan içerik, özü. Teknoloji nereye götürüyorsa oraya gideceğiz, orada savaşaacağız.

Ö3: Şu anda projeksiyon aletlerinden ders yapıyoruz. Akıllı tahtalarımızdan ders yapıyoruz. Bunlar olumlu özellikleri.

Ö1 ve Ö3 projeksiyon ve akıllı tahta gibi teknolojik aletleri ders anlatırken kullandıklarını ve bunların olumlu etki yarattığını aktarmışlardır. Ö2 de teknolojik aletlerin kullanılmasının yanı sıra ders içeriklerinin de uygun hale getirilmesi gerektiği yönünde fikirlerini sunmuştur.

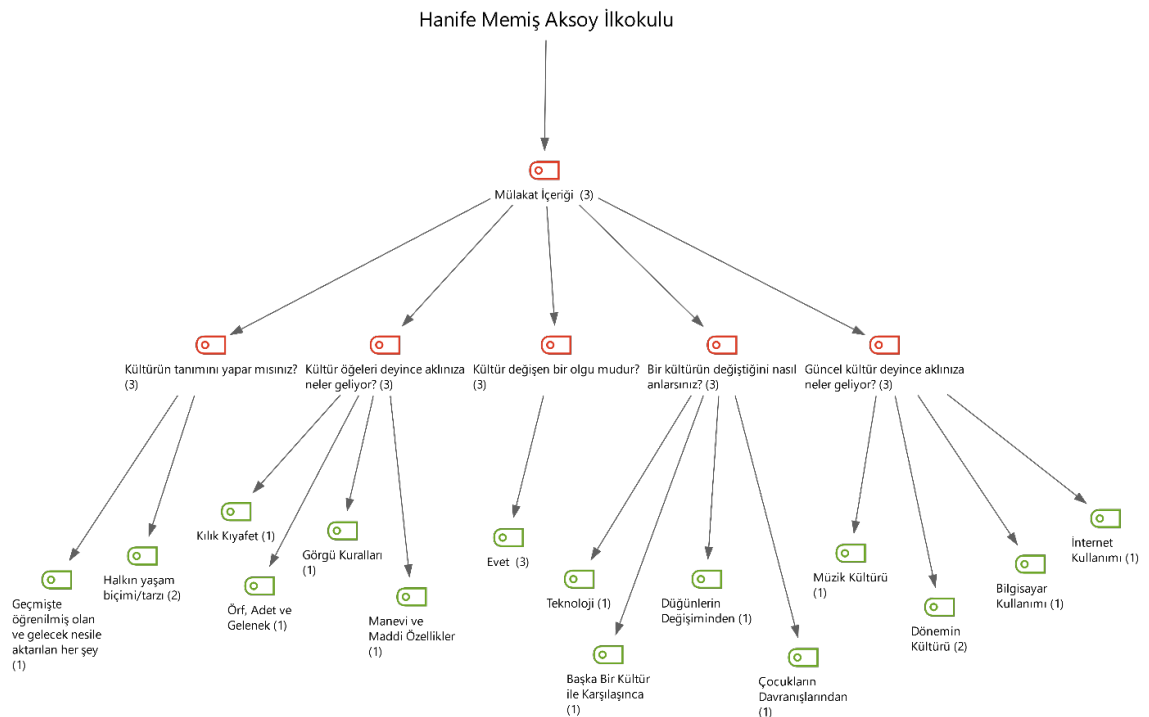
3.1.2.2. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Velileri Görüşme

Hanife Memiş Aksoy İlkokulundan çalışmaya katılan veliler ile ilgili yapılan görüşme sonucunda elde edilen verileri göstermek için aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

Tablo 6: Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
V1	32	Kadın	Lise
V2	39	Kadın	Lisans
V3	33	Kadın	Lise

Araştırma kapsamında Hanife Memiş Aksoy İlkokulunda görüşülen velilerin hepsi kadındır. Velilerden 2 tanesi lise, 1 tanesi de lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Ayrıca katılımcıların tamamı 30 yaş grubunda yer almaktadırlar.

Şekil 11. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

V1: Kültür deyince aklıma bulunduğumuz ildeki örf, adet, gelenekler, yaşam şeklimiz, doğa bunlar geliyor.

V2: Kültür, yaşam tarzı diye düşünüyorum ben.

V3: Kültür, önce ailede başlayan, daha sonra yaşadığımız mahalle, çevre aile ilişkilerimiz, yani her şeyi kapsayan bir şey. Hayatımızın içerisinde olan her dakika, her saniye önümüze çıkan, yaşadığımız her şeyi göz önünde bulundurduğumuz, yaşananların hepsini içine kapsıyor.

Velilerin tümü kültürü bir yaşam tarzı ya da yaşam şekli şeklinde açıklamışlardır.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Yine örf, adet, geleneklerimiz.

V2: Manevi ve maddi kültürel özellikler.

V3: Yaşadığım yer kurallar, görgü kuralları bu şekilde yani tarihimiz geleceğimiz, geçmişimiz kıyafetlerimiz, saçımız.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

V1: Evet. Değişir.

V2: Yaşam tarzınıza göre değişiklik gösterebilir ya da görüş açınıza göre. Mesela bir yas inandığınız inanca göre de değişir. Mesela İslamiyet inancına göre bir cenaze farklı şekilde olurken bir Hristiyan aynı yerde yaşayabilirsiniz. Aynı şehirde yaşayabilirsiniz ama bir Hristiyan cenazesini daha farklı şekilde görebilirsiniz.

V3: Kültür bence değişen bir olgu olabilir yani. Çünkü bana göre çok çeşitli ve çok kavramı var. Zaten yaşadığın yer değişebilir. Ama gelenek ve göreneklerin değişmez. Yani sınırlandırdığın zaman gelenek ve göreneklerin değişmeyebilir. Mesela kapalı bir bayansan bu değişmeyebilir ama yaşadığın yer değişebilir. Yaşam şartların değişebilir.

V2, kültürün yaşam tarzına göre değişen bir olgu olduğunu aktarmıştır. Cenaze örneği sunarak kültür öğelerinin her topluma göre farklılık göstermesi ile fikrini açıklamıştır. V3, gelenek ve göreneklerin değişmesinin mümkün olmadığını ama onun dışındaki kavramlarda değişim olabileceği görüşünde bulunmuştur.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

V1: Başka bir şehre ya da başka bir ülkeye gidince oradaki yaşam şeklinde anlayabiliriz.

V2: Teknolojiye göre farklılık gösteriyor eskisi kadar... nasıl diyeyim? Manevi bağlar bu şeyle de insanların yan yana gelmesi, pandemiden sonra da çok fazla değişiklik gösterdi. İnsan ilişkileri artık öncesinde yan yana geldiğinizde ve birçok şekilde de yan yana gelmeye çalışıyordunuz. Ama şimdiki dönemde teknolojik araçları da kullanarak uzaktan görüşüyorsunuz. Ama bu kültürün birbirinize iletilmesinde farklılık gösteriyor.

V3: Ya... misal eskiden yapılan düğünler, şimdiki düğünler ya da eski yaşam şartları, şimdiki yaşam şartları. Mesela çocuklarda eskinin çocuklarıyla, şimdinin çocuklarını kıyasladığımızda da çok büyük bir değişiklik, değişimler mevcut. Eskiden çocuklar daha sanki ailelerine karşı saygı, sevgi, hoşgörü içerisindediler. Ama şimdi biraz daha hiperaktif. Eskiden internet, televizyon, herhangi bir alet teknolojik bir şey yoktu. Ama şimdi teknolojinin gelmesiyle birlikte çocuklarımız da teknolojiyle birlikte bir değişim içerisine girdiler. Tabii ki biz aileler de bu şekilde. Değişim içerisine girdik. İyi yönleri de oluyor. Kötü oluyor.

V1, kültürün değiştiğini, kendi kültürü dışında karşılaştığı kültürlere bakarak anladığını söylemiştir. V2, pandemiden beri devam eden online görüşme gibi durumların değişikliklere sebebiyet verdiğini açıklamıştır. Geçmiş zamanlarda olmayan bu geleneğin şu zamanda sürdürülüyor olmasının kültürün aktarılması konusunda sorunlar çıkarabileceğini düşünmektedir. V3, etrafında yaşanan olaylar ve kişileri inceleyerek değişiklikleri fark ettiğini dile getirmiştir.

S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

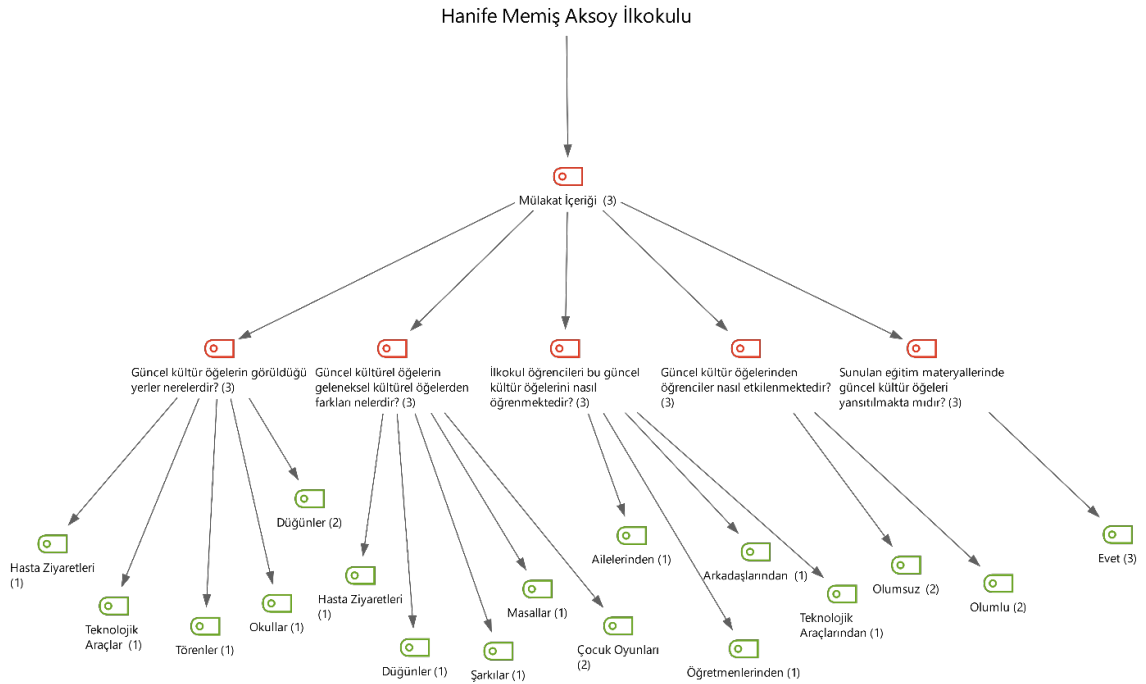
V1: Bulduğumuz, yaşadığımız yerdeki bağlı kalmak zorunda olduğumuz şeyler geliyor. Yani kültürümüze uygun hal, hareketli davranışlar sergilememiz gerektiği için bulduğumuz yere ayak uydurmamız şeklinde.

V2: Güncel kültür müzik öğeleri olabilir. Yeni oynadıkları oyunlar olabilir. Yani belki bu müziklerin eşliğindeki danslar videolar çekerek...

V3: Güncel kültür mesela gittiğimiz okul her gün gittiğim okul her gün yaptığım iş. Yani çalıştığım ortam, yani akraba ziyaretlerim, güncel kültür bu şekilde.

V1, güncel kültürü, bulunduğu ortama ait ve ayak uydurulması gereken durum şeklinde açıklamıştır. V3'de günlük hayatta gerçekleştirdiği olayları ve bulunduğu

yerleri güncel kültür olarak ifade etmiştir. V2, güncel kültürü çocukların yaptığı aktiviteler ile bağdaştırmıştır.

Şekil 12. Hanife Memiş Aksoy İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerinin görüldüğü yerler nerelerdir?

V1: Düğünlerde, bayramlarda, okullarda, törenlerde.

V2: Bilgisayarda, telefonda.

V3: Bizim geleneklerimiz içerisinde zaten olan şeyler sünneti, düğünü ya da ne bileyim hasta ziyaretleri vesaire şeyleri buralarda daha çok hani karşılaşılabiliyoruz yaşadığımız yerlerde.

V1 ve V3 hayatın içindeki durumlarda ve yerlerde güncel kültür öğelerini gördüklerini belirtmişlerdir. V2 de teknolojik araçlarda güncel kültür öğelerini gördüğünü aktarmıştır.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

V1: Yani şu an gerçekten modern yaşama ayak uydurmak için birçok şey değişti. Eskiyle hiçbir bağı yok bence. Ben çocukluğumda yaşadığım hiçbir şeyi şu an çocuklarıma yaşatamıyorum.

V2: Eski oyunları oynamıyorlar. Daha çok mekanik, bilgisayar oyunlarına yöneldiler ve çocuklar yalnızlaştı. Yalnızlaştıkları için de ben çok kültür öğelerini devam ettirebileceklerini hani oyunlarla belki öğretmenler sayesinde okullarda falan oyunlar oynatılırsa devam edebilirler. Ama sokak oyunları kalmadı yani. Ben bir kendi çocukluğuma döndüğümde oynadığım oyunlar şu anki çocuklarda yok. Arkadaşlık o kadar yok. Daha çok bilgisayar ortamına döküldüğü için çocuklar öldürmeyi bile normal sayıyor.

V3: Düğünlerde, eskinin düğünleri, şimdinin düğünleri arasında yine onlarda da çok büyük farklılıklar var. Sakin bir çerçeve içerisindeydi. Şimdi her şeyi daha fazlalaştı. Daha çok gösteriş, hani daha çok nasıl diyeyim? Daha fazla istekler. Ergenlerde, gençlerde daha fazla istekleri artmaya başladı düğünlerde, nişanlarda. İstemeler, eskiden sadece bir kahveyle Allah'ın emriyle istenirken şimdi daha çok taçlandırıyor. Bir düğün gibi oluyor. Hasta ziyaretleri eskiden daha fazla yapılıyordu. Hastanelere, evlere. Şimdi insanlar dört duvar içerisinde yaşıyor hastalıklarını. Ziyaretlerin birazcık daha azaldığını kültürlerimizden geri kaldığımızı düşünüyorum bazı açılardan. Hani bu gelenek göreneklerimiz açısından özellikle. Çok fazla birazcık geride kaldığımızda hani eskiden birtakım şeyler daha önemliydi. Şimdi önemli olan şey artık kendi içimizdeki aile. İnsanların sadece ailesi çalıştığı ortam ve çocuğu. Hani dışarıdaki aile ya da akrabaları Eşi, dostu, komşusu birazcık daha diğer sıralarda yer alıyor.

V1 ve V3, eski ile ilgili farklılıklarına değinmişlerdir. V1, modern yaşamın etkilerinin bir yansıması olduğunu dile getirmiştir. V3 de bu modernleşmenin hangi kültür öğelerini etkilediğini söylemiştir. V2, çocukların eğlence dünyasının değişimini aktarmıştır.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

V1: Yani mesela ben şu an çocuklarımın her şeyi var ama onları bir türlü mutlu edemiyorum. Önceden bizim her şeyimiz yokken mutluyduk. İşte bu dediniz ya masallarımız bile çok bambaşkaydı yani. Şimdi hiçbir şeyin tadı, tuzu yok gibi. Mesela çocukları bahçeye gönderiyorsun oynamaya. Ya bir sek sek oynamayı bilmiyorlar. Çanak çömlek oynamayı bilmiyorlar. Çok eksik büyüyorlar bence. Aslında her şeyleri var. Ama hiçbir şeyleri yok.

V2: Televizyon. Televizyonda özellikle bazı konularda güzel iyi güzel program yapılırsa iyi oluyor da çocuk programları her kanalda güzel değil yani. Ben çocuğumla izliyorum ve kültür öğelerinin iyi şekilde devam eden de var. Daha kötü etkileyen de var.

V3: Öncelikle ailesinde öğrenmesi gerekiyor. Daha sonra öğretmeni, sınıftaki arkadaşları, çevresindeki materyaller, eşyalar ya da ne bileyim izledikleri bir film.

V1, öğrenme şeklinden daha çok çocukların durumuna değinmiştir. Öğrenebilecekleri çok yer ya da durum olmasına rağmen çocukların tek bir konuda ısrarcı olmasını eleştirmiştir. V2, televizyonda yer alan çizgi filmlerden kültür öğelerinin öğrenilebileceğini söylemiştir. Buna ek olarak her çizgi filmin de iyi bir şekilde etkilemediğini aktarmıştır. V3 de izledikleri filmleri örnek olarak sunmuştur. Yanı sıra öğrenmenin ailelerinden başladığını belirtmiştir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

V1: İki arkadaş, üç arkadaş bir araya geldiğinde konuşarak sohbet etmeyi bilemeden büyüyorlar.

V2: İki yönde etkileniyor. Nasıl? Şöyle söyleyeyim. Eğer kültürel değer güzel bir şeyse hani o an öğrendiği o an, oradaki yaşamı etkileyen güzel bir şeyse onu hayata geçirmesinde sakınca görmüyoruz ama diyelim ki bilgisayar oyununda artık o da kültürümüze geçiyor yavaş yavaş. Bilgisayarındaki kelimeler olsun, davranışlar olsun. Birbirlerine hitap ediş şekilleri olsun. Bunlar çocuğun üzerinde eğer olumsuz etkiler yaratıyorsa, mesela annesine anni gibi hitap edişler bunlar daha fazla şu an tam aklıma gelmiyor. Okul evde falan davranışları da olumsuzsa bunu engellemeye çalışıyoruz fark etmişsek. Bazen etmeden de ilerlemiş olabiliyor.

V3: Bazen mesela bir bilgisayardan bir belgesel izlediğinde kızım çok etkileniyor. Anneciğim diyor geçmişte işte diyor öğretmenimiz bugün bize diyor bir video izletti diyor. Çok güzeldi diyor. Hani çok farklı geliyor. Günümüzü anlatmayan bir videoysa, geçmişten gelen bir videoysa çocuğu çok etkiliyor. Önceden böyle miydi anne? Sorguluyor. Şimdi böyle niye böyle? Neden öyleydi? Şimdi neden böyle? Çocuk daha çok sorguluyor. Olumlu yönü bu.

V1, diğer velilerin tam aksine kesin bir dille güncel kültür öğelerinin sosyalleşme açısından olumsuz etkisi olduğunu söylemiştir. V2, çocuğun gelişime açısından yararı olabileceğini düşündüğü için olumlu etkileri olduğunu aktarmıştır. Ek olarak çocukların takip edilmesi gerektiği ve olumsuz bir durum varsa erkenden önüne geçilmesini belirtmiştir. V3, teknolojik araçlarda çocuğun izlemiş olduğu bir belgeselle ilgili sorular sormasının çok hoşuna gittiğine değinmiştir. Çocuğun bu şekilde eski dünyayı sorgulayıp öğreneceğini düşünmektedir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

V1: Evet birçok programdan faydalanılabiliyor. Şarkılar, gösteriler, internet üzerinden çalıştırılıyor. Verimli oluyor uzaktan eğitim yapıldı. Verimli oldu. Yani bundan elli yıl önce olsa böyle bir imkânımız olamayacak.

V2: Güncel kültür öğeleriniz derslerde de işlediği derslerin aynı şekilde bilgisayar ortamında oluyor. Bunları oralarda izleyebiliyor. Şarkılarla oyunlaştırılmış olabiliyor dersleri. Bunlara devam ediyor.

V3: Evet.

V1 ve V2, ders çalışma tekniklerinin bilgisayar üzerinden devam ettiğini söylemişlerdir. Ayrıca V1 pandemi sürecinde kullanılan uzaktan eğitim uygulamasının öğrenciler açısından güzel bir imkân olduğunu eklemiştir.

3.1.4. Mehmet Dinler İlkokulu

Mehmet Dinler İlkokulu ile ilgili veriler için de tablo ve görsellerden yararlanılmıştır. Şekil ve tablolar öğretmen ve veliler için ayrı ayrı hazırlanarak değerlendirilmeye alınmıştır.

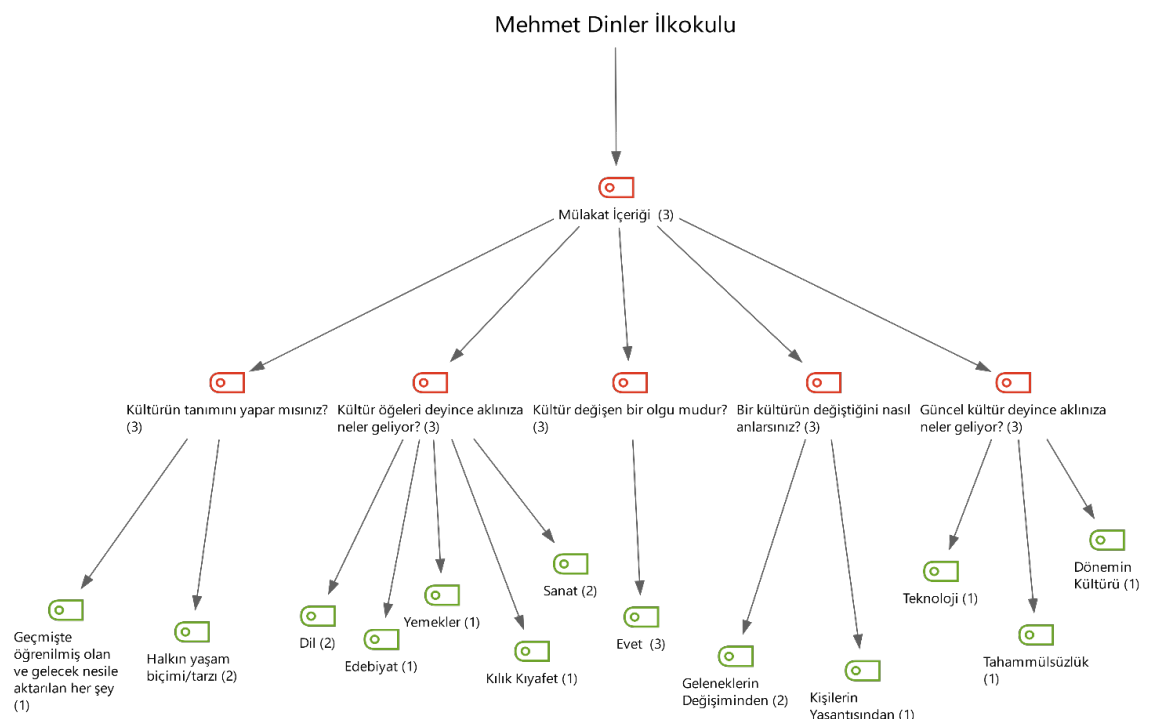
3.1.4.1. Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenleri Görüşme

Mehmet Dinler İlkokulundan çalışmaya katılan öğretmenlerin yaş ve cinsiyet durumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Çalışma Yılı
Ö1	48	Kadın	25
Ö2	25	Kadın	4
Ö3	25	Erkek	2

Mehmet Dinler İlkokulundan çalışmaya destek veren öğretmenlerin 2 tanesi kadın, 1 tanesi de erkektir. Öğretmenlerin en küçüğü 25 yaşındadır. Çalışma yılı olarak ise en az 2 yıllık en çok ta 25 yıllık bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 13. Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 1**S: Kültürün tanımını yapar mısınız?**

Ö1: Kültür, insanların gelenekleri, görenekleri, dili, dini, giyimi, edebiyatı ve yemekleri vb. her şeyidir.

Ö2: Bir toplumun geleneklerini nesilden nesile aktarmasıdır.

Ö3: İnsanların hayat tarzını etkileyen kavramdır.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Kültür öğeleri: dil, din, gelenek ve görenek, sanat, yemek, edebiyat ve kıyafet

Ö2: Dil, gelenek, sanatsal ürünler

Ö3: Toplam, örf, adet, gelenek

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

Ö1: Kültür değişen bir olgudur. İnsanların ihtiyaçlarına ve toplumun yaşadığı dönemin genel durumuna göre değişiklik gösterir. Ancak değişimler daha çok kültürün yüzeysel boyutlarında oluşur.

Ö2: Evet değişir.

Ö3: Evet.

Öğretmenlerin tümü kültürün değişen bir olgu olduğu konusunda aynı görüştedirler. Ö1 ise değişimin olduğunu ama tamamen değiştirmedığı yönünde fikrini de sunmuştur.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

Ö1: Yaşadığınız dönemde yeni ihtiyaçlar ve sorunlar karşısında insanların yeni fikirler ve icatlar karşısında değişime uğradığını hissediyorum.

Ö2: Gelenek ve görenekler değiştiği zaman.

Ö3: Eski alışkanlıkların azalmaya başladığını görünce anlarım.

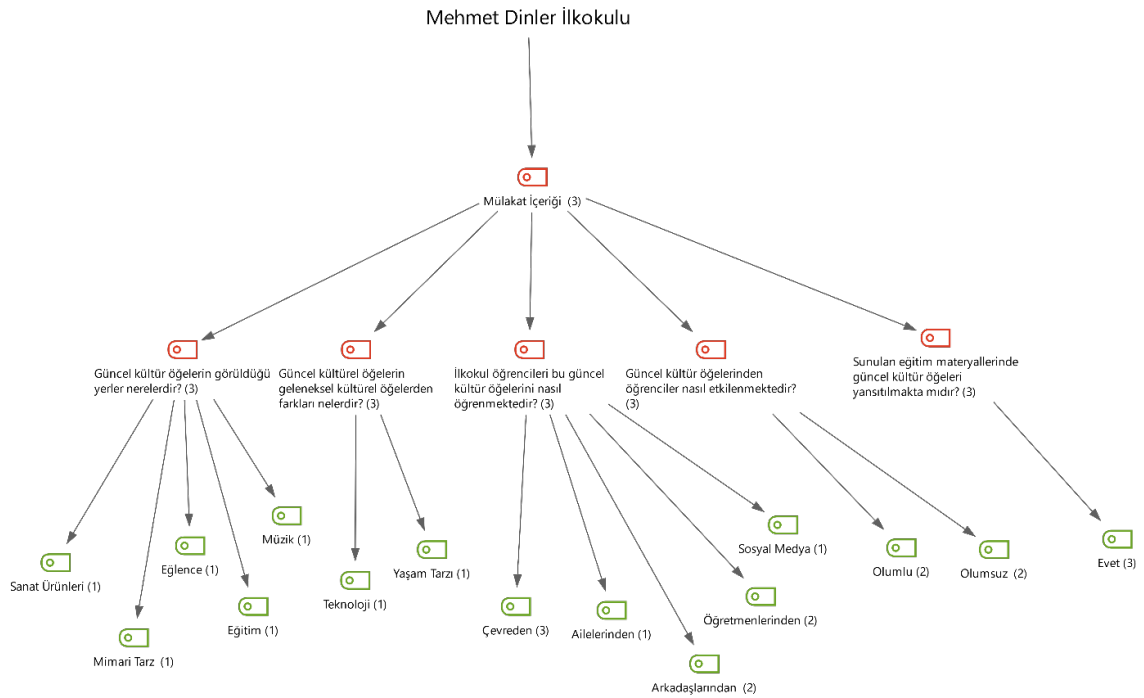
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Güncel kültür; belirli bir dönemi kapsayan ve o dönemde ön plana çıkan alışkanlıklarımız, davranış biçimlerimiz, dinlediğimiz müzik, okuduğumuz kitap.

Ö2: Bilim çağındaki kültür geliyor.

Ö3: Tahammülsüzlük.

Ö1, güncel kültürü belli bir dönemde oluşan alışkanlıklar olarak tanımlanmıştır. Ö2, güncel kültürde zaman unsuruna değinmiştir. Bilim çağı gibi yeniliklerin olduğu dönemde yaşanan kültür türü olduğu aktarmıştır. Ö3, insanların davranışları ile güncel kültürü bağdaştırmıştır. Tahammülsüzlük gibi insanların gösterdiği kötü tavırların güncel kültürden dolayı olduğu düşünmüştür.

Şekil 14. Mehmet Dinler İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerinin görüldüğü yerler nerelerdir?

Ö1: Eğlence, müzik, televizyon, sosyal medya, eğitim

Ö2: Yeni ortaya çıkan sanat ürünleridir

Ö3: Okul, cami, salonlar

Ö1, hayatın her alanında güncel kültür öğelerinin görüldüğünü belirtmiştir. Ö2, kültür öğelerini sanat ile bağdaştırarak yeni bir üründe dâhil görülebildiğini söylemiştir. Ö3, mimari tarzdaki değişimi kastederek günümüzde yapılan yeni yapılarda güncel kültür öğelerini gördüğünü aktarmıştır.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

Ö1: Güncel kültür; daha modern ve günümüz şartlarına göre oluşmaktadır. Geleneksel kültür eskilerden gelmektedir ve değerlere ait olan kültürler fazla değişime uğramaz.

Ö2: Kesinlikle içinde teknoloji olan bir farklılık vardır

Ö3: Saygı-sevgi ve anlayışta farklılıklar vardır.

Ö1, geleneksel kültürün sabit olduğunu ve değişmeyeceğini ama güncel kültürün her zaman yeniliğe uğramasını farklılık olarak ele almıştır. Ö2, teknoloji konusunun bir farklılık yarattığını düşünmektedir. Ö3, insan davranışlarındaki ya da duygulardaki eksiklikle ilgili fark gördüğünü belirtmiştir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

Ö1: İlkokul çocukları güncel kültürü arkadaş, sosyal çevre, öğretmen, sosyal medya olmak üzere öğrenebilmektedir.

Ö2: Öğretmenlerden ve sosyal çevreden. İletişim araçlarından da alabilir

Ö3: Sosyal medya, aile, arkadaşlarından.

Öğretmenlerin tümü, sosyal medya ve arkadaşlar çevresinin güncel kültürü öğrenme açısından etkili olabildiğini belirtmişlerdir. Ö1 ve Ö2, öğretmenlerin de güncel kültürü öğreten unsurlar olduğunu söylemişlerdir. Öğretmenler güncel kültürü özellikle öğretmeseler bile öğrenciler öğretmenlerinin her hareketini dikkate aldıkları için bu süreç ortaya çıkabilmektedir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

Ö1: Güncel kültürü çocuklar genellikle kitle iletişim araçlarından öğrenmektedir. Bunun faydası vardır zararı da vardır. Öğrencilerin sosyalleşmesi açısından olumlu olabilir. Ancak değer değişimi, toplumsal ve ahlaki değerlerin kaybolması anlamında olumsuz olabilir.

Ö2: Hem güzel hem de kötü yanları vardır.

Ö3: Daha kolay uyum sağlar.

Ö1 ve Ö2, güncel kültür öğelerinin hem olumlu hem de olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Ö1, güncel kültür öğelerini öğrencilerin sosyalleşmeleri açısından olumlu bulurken, toplumsal değerlerin kaybolması bakımından olumsuz bulunduğunu aktarmıştır. Ö3, güncel kültür öğelerinin öğrencilerin hayata daha kolay uyum sağlayabilmesine yardımcı olduğunu ve onlar için olumlu olduğunu aktarmıştır.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

Ö1: Eğitici oyunlarda kullanıldığını düşünüyorum.

Ö2: Yansıtılmaktadır

Ö3: Evet

Öğretmenlerin tümü eğitim materyallerinde güncel kültür öğelerinin yansıtıldığını belirtmiştir. Ö1, bu duruma ek olarak eğitici oyunlarla eğitimin desteklendiğini eklemiştir.

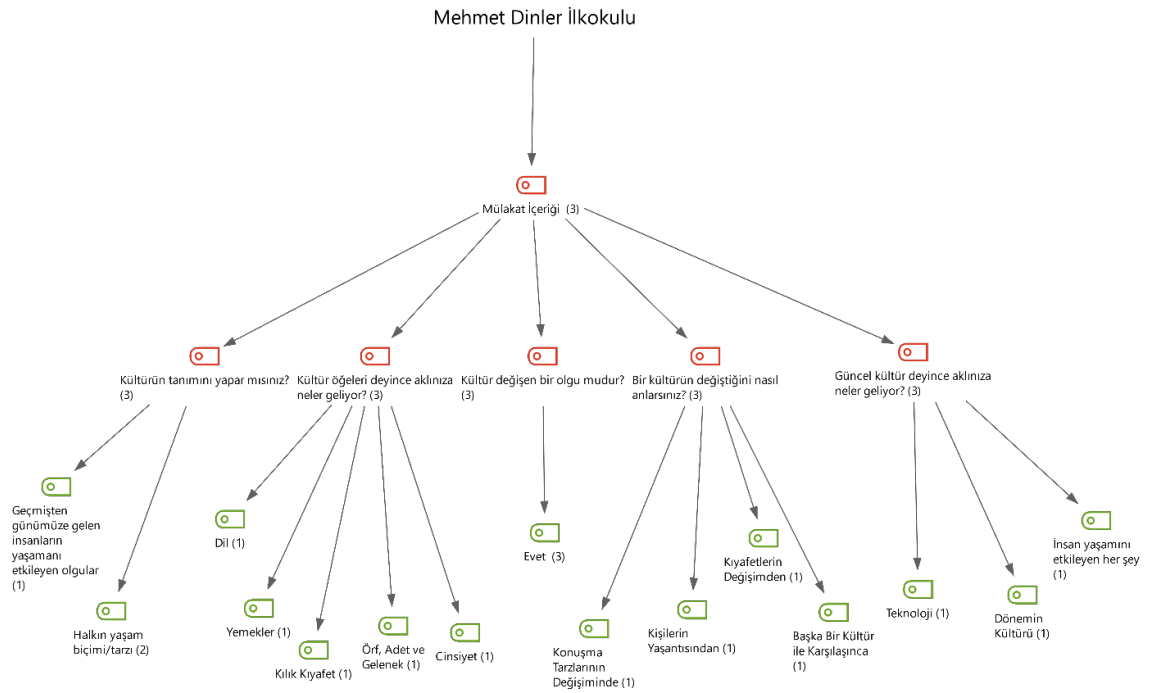
3.1.4.2. Mehmet Dinler İlkokulu Velileri Görüşme

Mehmet Dinler İlkokulunda öğrenim gören öğrencilerin ve araştırma kapsamında görüşüne başvurulmuş velilerin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyleri aşağıdaki tablo yardımıyla açıklanmaktadır.

Tablo 8: Mehmet Dinler İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
V1	37	Erkek	Lisans
V2	41	Kadın	Lisans
V3	40	Kadın	İlkokul

Yukarıdaki tablo incelendiğinde velilerin tamamı yaklaşık 40 yaş grubundadır. Katılımcılardan iki tanesi kadın, bir tanesi de erkektir. Eğitim düzeyleri ise iki tanesinin lisans düzeyinde eğitime sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Şekil 15. Mehmet Dinler İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

V1: Geçmişten günümüze gelen insanların yaşamını etkileyen olgular.

V2: Kültür bir toplumun maddi ve manevi alanda yaşama şekli diyebilirim.

V3: Bence kültür bir toplumun değerlerini ifade eden, maddi manevi değerlerini ifade eden yönünü bence ele alıyor kültür bir yaşayış tarzı hepsi içine giriyor.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Yaşantımızı etkileyen tüm değerler.

V2: Kültür öğeleri deyince ilk olarak din, örf ve adetler, dil, cinsiyet. Bunlar aklıma geliyor.

V3: Sosyal yaşantı, aile yaşantıları, akrabalık ilişkileri sonra eğitim, eğitim de bir kültürdür bence. Her topluma göre değişen bir kültür seviyesi var çünkü ve en belirgin özelliği de bence eğitimle alakalı diye düşünüyorum. Aile güzel bir kültürü oluşturuyor. Her toplumun yapısında aile de farklı kültürleri meydana getiriyor çünkü incelediğim ya da gittiğim gördüğüm yerlerde gördüğüm kadarıyla her toplumun farklı kültür yapısı var. Yaşam tarzları, kıyafetleri, yemek, yemek de bir tabii ki. Her yörenin kendine has

özellikleri kullandığı araç gereçler kullandığı dil. Evet. İnançlar. Hepsi de farklı farklı. O yüzden insanın olduğu yerde bambaşka kültürlerden bahsedebiliriz diyebilirim.

V2'nin belirtmiş olduğu cinsiyet ifadesi bu çalışmada ilk kez söylenen bir unsurdur. V2'ye göre kültür cinsiyetle de bağlantısı olan bir olgudur. Kültürel olarak her cinsiyet farklı normlarla yaşamını sürdürmektedir. V3, her toplumun kendine ait kıyafetleri, yemekleri ve yaşam tarzları olduğunu belirtmiştir.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

V1: Evet

V2: Değişir. Değişen bir olgudur bence.

V3: Değişen bir olgudur bence. Çünkü topluma göre değişiyor, insana göre değişiyor.

Velilerin tümü kültürün değişen bir olgu olduğunu ifade etmişlerdir. V3, her bir toplum ya da kişiye göre kültürün değişebileceğini söylemiştir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

V1: İnsanların yaşantısından.

V2: Kılık kıyafet, düşünce tarzı, konuşma biçimi. Yaşama biçimi, olaylara bakış açısı. Çocuk yetiştirme tarzı. Bunlardan anlayabilirim.

V3: Bölge bölge gezdiğimiz zaman, şehir şehir gezdiğimiz zaman edebiliyoruz. En basit mesela geçen hafta şeydeydim Yozgat'taydım. Oranın kendine has bir yemek kültürü var. Ya da konuşma tarzı var ya da işleyişi var. Benim yanımda mesela Tokat'tan arkadaşlar vardı. Biz burada "dimi" deriz mesela bir şey söylediğimiz zaman onaylamak için onlar "he mi" diyor. Onaylama sözcüğü olarak. Yani dilde de farklılık var. Kıyafette de farklılık var. Anlayışta da farklılık var.

Üç veli de kültürün değiştiğini insanların yaşantısından gördüklerini aktarmışlardır. V1, kısa bir açıklama yaparken, V2 ve V3, konuşma biçimleri de dâhil her kültürde farklılıklar olduğuna değinmişlerdir. V2, ayrıca çocuk yetiştirme şekillerinin bile kültür ile bağlantısı olduğunu eklemiştir.

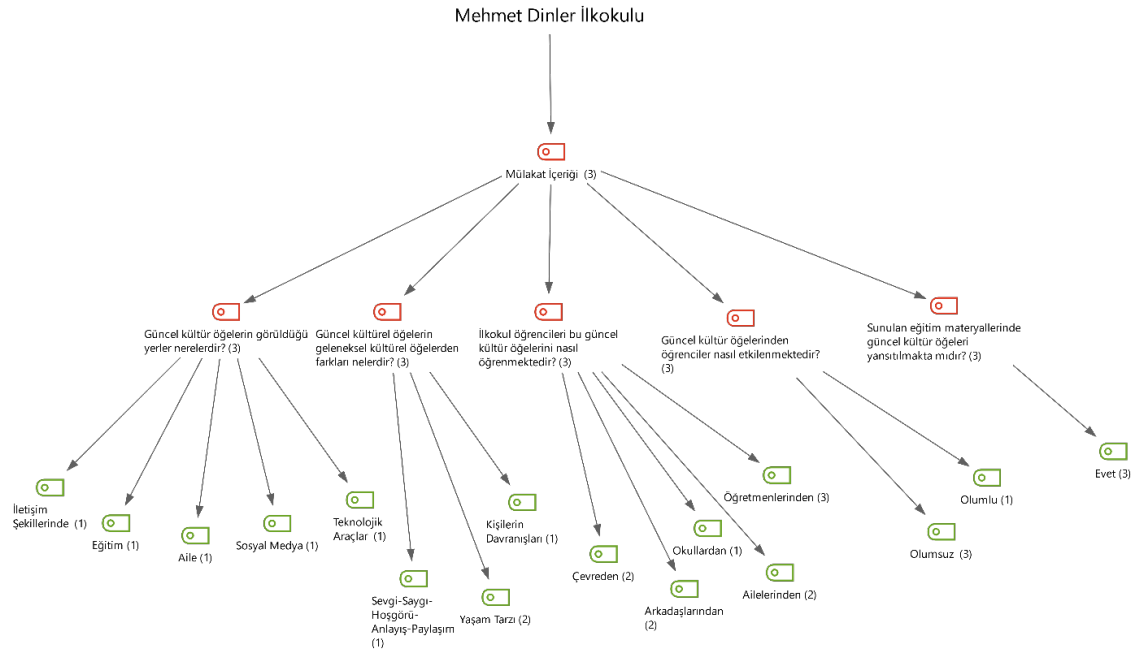
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

V1: İnsan yaşamını etkileyen her şey.

V2: Teknolojinin, bilimin, ilmin, toplumu etkileyerek yeni bir kültür oluşturması ya da kültürü değiştirmesi.

V3: Güncel kültür deyince mesela eskiden anne babalarımızın yaşantısının ve çocuğa uygulamalarının bugün farklılaştığını görüyoruz. Artık eskiden anne babalarımız çocuklarla oturup oyun oynamaz ya da top oynamazlar. Dışarıda bir aktivite yapmazlardı. Ama şimdi çocuklarla bir oyun oynamak, artık onun doğru bir şey olduğunu anlamalarını sağlıyor. Bence güncel kültür bu şekilde algılıyorum. İlk dediğiniz zaman o an aklıma geldi. Yani güncelliyorlar kendilerini yanlış bildiklerini doğruya çeviriyorlar.

V1 ve V3'ün değindikleri noktalar insan yaşamını etkileyen bir düşünce olarak değerlendirildiği için ortak görünmektedirler. V3'ün bahsettiği gibi geçmiş zamanlarda gerçekleşmeyen olayların şu anda yaşanıyor olması güncel kültürden etkilenildiğinin bir örneğidir. V2'ye göre teknoloji gibi gelişmelerin kültürü de etkilemesi güncel kültürün oluşmasına zemin oluşturmuştur.

Şekil 16. Mehmet Dinler İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerin görüldüğü yerler nerelerdir?

V1: Her alanda görülebilir.

V2: İletişimde konuştuğumuz dil bile güncel kültürün değişmesi sayesinde dilimiz değişiyor. Çocukların birbiriyle iletişimi birbiriyle mesela daha çok bir araya geldikleri zaman falan sohbet edememeleri bile. Hep teknolojik şeylerle ilgilenmeleri.

V3: Yani ailede görebiliyoruz. Eğitimde de bu var eğitimde de var. Psikolojide de bu var bence. Her alanda güncelliyoruz kendimizi. Eskiden doğru bildiklerimizin bazılarını yanlış görebiliyoruz. Sürekli bir yenilenme ve dönüşüm içerisinde olduğumuzu düşünüyorum ben.

V1 ve V3, her alanda güncel kültür öğelerinin görülebildiğini aktarmışlardır. V2, değişim şeklinde açıklarken, V3, gelişim şeklinde açıklamıştır. Velilerin düşünceleri olumlu ve olumsuz bakış açılarına sahip olduklarıyla açıklanabilir. V2, çocuklar özelinde güncel kültürü gözlemleyebildiğini söylemiştir.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

V1: Sevgi-Saygı-Hoşgörü-Anlayış-Paylaşım

V2: Manevi anlamda çocukları yetiştirmek, kültürel açıdan çok daha kolaydı şimdi çocuklar kültürümüzün değişmesiyle daha çok kendini ifade edebilir. Kendini kabullendirebilir hale geldiler. Veliler bu konuda mesela zorlanıyorlar. Daha çok zorlanıyorlar. Çocuk yetiştirmeyi zorlaştırdı mesela.

V3: İnsanın ihtiyacına yönelik bence değiştiğini düşünüyorum. Geleneksel kültürel öğelerde bazı şey dış dünyayı daha çok önemseme söz konusu olduğunu düşünüyorum. İşte el âlem ne der, toplum ne der, bir başkası ne der düşüncesi varken güncel kültürel öğelerde bence kişinin kendisi ön planda. Mutluluğu ön planda diye düşünüyorum.

V1, insanların görgü kurallarını sürdürmemeye durumunu güncel ve geleneksel kültür arasındaki farklılık olarak belirtmiştir. V2, kültürün değişmesinin çocuklara da yansması sonucunda çocuk büyütmenin zor olduğunu aktarmıştır. V3, geleneksel normların aksine güncel kültürün sağladığı mutluluğun daha iyi olduğunu söylemiştir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

V1: Aile, öğretmen ve mahalleden.

V2: Birazcık iletişimde, paylaşımda. Arkadaşlık ilişkilerinde etkileniyorlar.

V3: Öğretmenin yeni bir şey yapmasından etkilenebilir. Arkadaşından etkilenebilir. Aileden etkilenebilir. Sevdiği insanlardan etkilenebilir. Büyüklerinden.

V3'ünde aktardığı gibi sevgi ya da saygı duyduğu kişilerden öğrenebilmektedirler. Üç veli de bu konu ile ilgili aynı görüştedir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

V1: Olumsuz etkilemektedir.

V2: Mesela kılık kıyafet konusunda telefonda, bilgisayarda, internet üzerinden gördükleri kıyafetlere önem veriyorlar. Belki aileyi onlara aldırmaq istiyorlar. Bu biraz yaş büyüdükçe daha da artıyor. Biz ilkokulda bunu çok fazla hissedemiyoruz ama ilerledikçe işte o tür şeylere göreceğiz.

V3: Olumlu da etkilendikleri oluyor, olumsuz oluyor. Öğrencilerimiz bu noktada dijital verilerden, ortamlardan tabii ki etkileniyorlar. Yeni şeyler, yeni kıyafet tarzı. Yeni konuşma tarzı hatta. Yeni oyuncaklar, yeni oyunlar. Yeni hitap tarzları bunların hepsini güncel kültür öğelerinden öğrenebiliyorlar. Bu bazen olumlu oluyor, bazen olumsuz oluyor maalesef.

V1 ve V2, güncel kültür öğelerinden olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. V2, olumsuzluğu, çocukların internet üzerinden gördüğü kıyafetleri ailelerine aldırmaq istemeleri şeklinde açıklamıştır. V3, güncel kültür öğelerinin hem olumlu hem de olumsuz etkilerini belirtmiştir.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

V1: Evet yansıtılmaktadır.

V2: Evet. Yansıtılmaktadır. Mesela Hayat Bilgisi dersinde istekler ve ihtiyaçlar konusu var. Çocukların teknoloji arttıkça orada her gördüklerini istemeleriyle veya bir markete gittiklerinde bunlara ulaşmaları çok daha kolay olduğu için daha çok istiyorlar ve bu konu Hayat Bilgisi dersine girmiş. İsteklerimiz ve ihtiyaçlarımız olarak. Çocuğa bu fark ettiriliyor. Mesela hangisi isteğin hangisi ihtiyacın gerçek anlamda ve çocuk bunu güzel kavıyor. Mesela bu çok hoşuma gitti benim bunu görmek.

V3: Var evet. Yine internetten hikâye dinleyebiliyor. Okuyabiliyor. Bunları yapabiliyor. Yeni öğrendiğim bir şey mesela okuma, anlama, dikkat geliştirme açısından bazı yapay zekâ programları var ki çocuğu o konuya odaklayan ve geliştiren bazı programlar var. Gelişen kültürel öğelerden biri diye düşünüyorum.

V2, ders kitaplarında yer alan konu başlıklarının değişmesini bu yansımanın bir sonucu olarak ele almıştır. V3, teknolojik araçlardaki gelişmelerin öğrencilerin eğitimlerindeki faydalarına değinmiştir.

3.1.5. Türkan Diker İlkokulu

Araştırma kapsamında Türkan Diker İlkokulu öğretmen ve velileriyle de görüşülmüştür. Bu kapsamda elde edilen verilerin yorumlanması için de tablo ve şekillerden yararlanılmıştır.

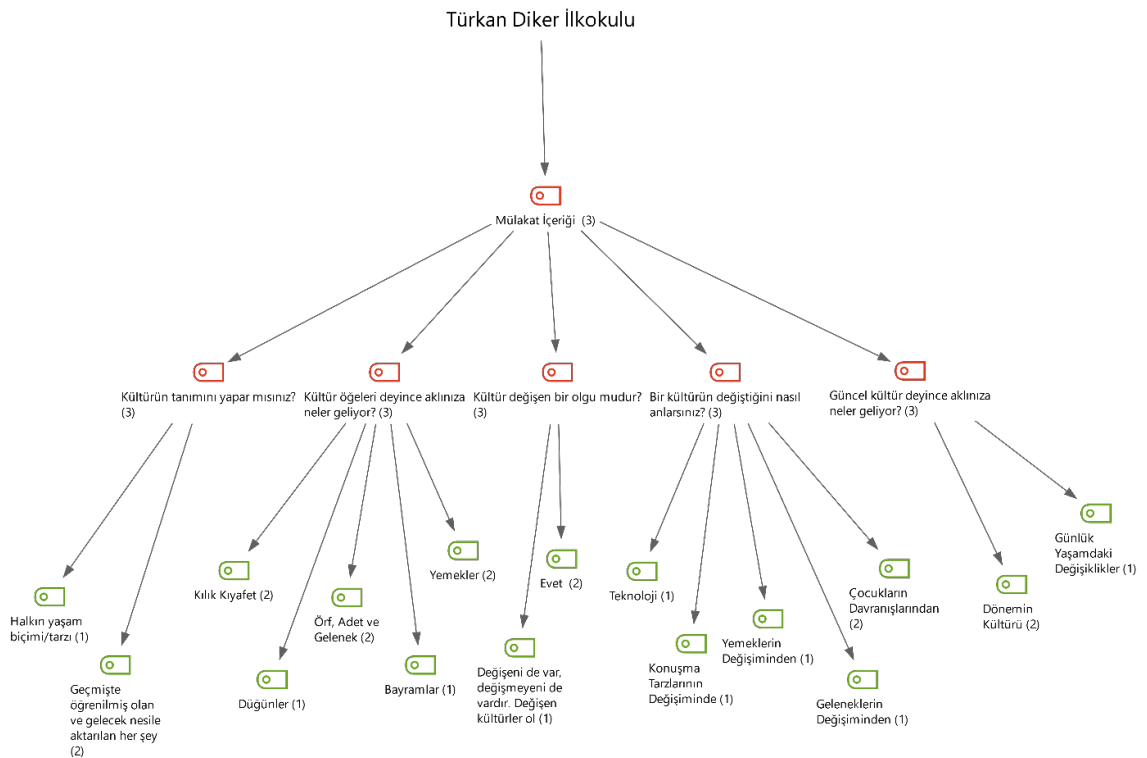
3.1.5.1. Türkan Diker İlkokulu Öğretmenleri Görüşme

Türkan Diker İlkokulu da Ürgüp ilçesinde eğitim-öğretim faaliyeti göstermektedir. Araştırmaya destek veren öğretmenlerle ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 9: Türkan Diker İlkokulu Öğretmenlerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Çalışma Yılı
Ö1	38	Kadın	15
Ö2	40	Erkek	20
Ö3	43	Kadın	22

Türkan Diker İlkokulu öğretmenlerinin 2 tanesi kadın, 1 tanesi de erkektir. Öğretmenlerin en küçüğü 38 yaşındadır. Çalışma yılı olarak ise en az 15 yıllık bir tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Şekil 17. Türkan Diker İlkokulu Öğretmenleri-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

Ö1: Kültür bir toplumu oluşturan geçmişten günümüze kadar gelen tüm öğelerdir.

Ö2: Geçmişten günümüze kadar getirilmiş toplumların, genel yaşayış kültür, sanat birikimleri diyebilirim.

Ö3: Kültür bence bir yaşam tarzıdır.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Düğünler cenazeler kıyafetler yemekler törenler.

Ö2: İşte dediğimiz gibi geçmişte yaşadığımız olaylar, geçmişten günümüze getirdiğimiz gelenek, göreneklerimiz, yaşantı şekillerimiz bunlar diyebilirim.

Ö3: Kültür dediğimizde yaşadığımız her an kültür öğelerini yansıtmaktadır. Olaylara bakış açımız, yaşam tarzımızdaki içeriğinde kıyafetimiz bayramlarımız yemeklerimiz, adetlerimiz, törelerimiz hepsi bir kültür ögesidir.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

Ö1: Tabii değişiyor. Bence 10 yılda bir değişiyor.

Ö2: Değişebilir ama değişmesi için uzun bir süreç gerektirdiğini düşünüyorum. Çok uzun büyük değişimlerin olmamasıyla birlikte küçük değişimlerin olabileceğini düşünüyorum.

Ö3: Değişeni de var, değişmeyi de vardır. Değişen kültürler olabilir, değişmeyen de olabilir. Bu kültüre bağlılıkla biraz alakalı.

Ö1, zamanla özellikle de kişilerin yaşantısına bakarak 10 yılda bir değiştiğini söylemiştir. Ö2 ise değişimin uzun yıllar alabileceği görüşündedir. Bununla beraber küçük boyutlu değişimlerin olabileceğini de düşünmektedir. Ö3, kültüre bağlılığın fazla olduğu milletlerde bu değişimlerin görülmeceği yönünde fikrini sunmuştur.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

Ö1: Peki, giyim tarzından gençlere bakınca konuşma tarzlarından yediğimiz yemeklerden anlıyorum.

Ö2: Genellikle yaşantılarımızdan, bizler okullarda çalıştığımız için gelen öğrencilerimizin bizleri yaşattıkları ya da yaşadıkları günlük yaşamlardaki değişimlerden anlıyorum.

Ö3: Eski geleneklerin devam etmediğinden anlıyorum.

Ö1, gençlerin yaşantısındaki farklılıklardan anladığını belirtirken, Ö2, öğrencilerinin değişimlerinden anladığını belirtmişlerdir. Ö3, geleneklerin devam etmediğinden dolayı değiştiğini anladığını söylemiştir.

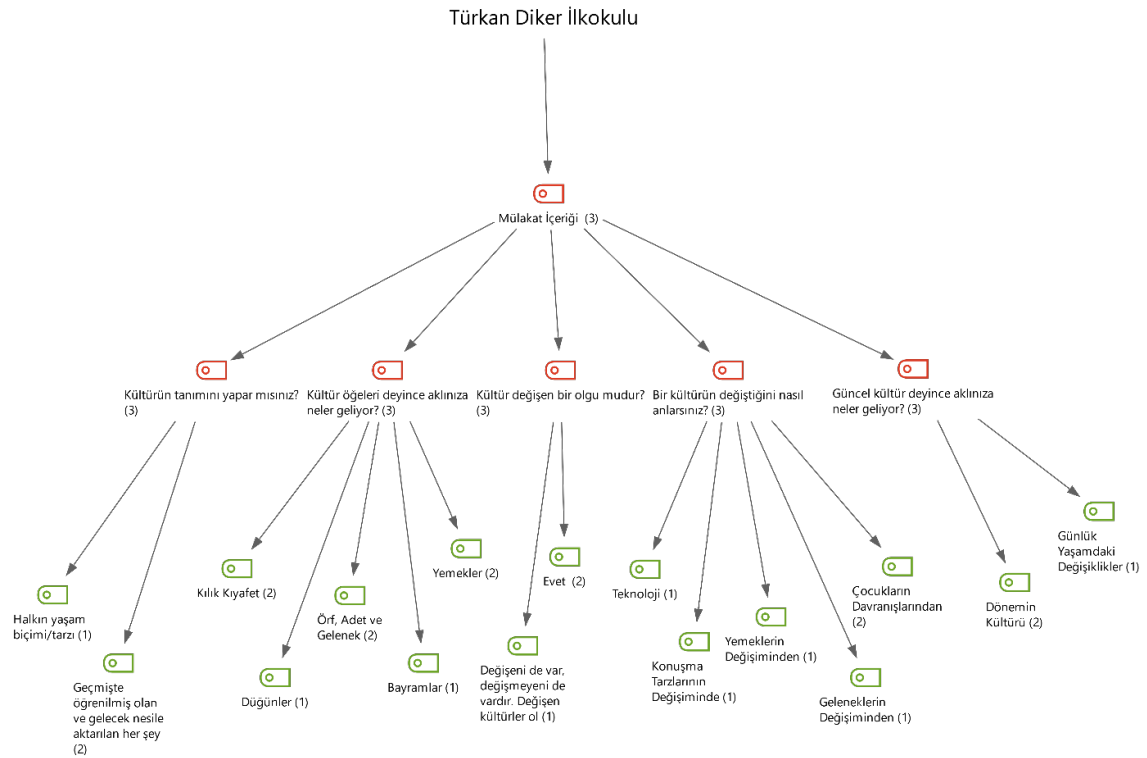
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

Ö1: Güncel kültür şu an içinde bulunduğumuz zamanı kapsayan kültür öğeleridir.

Ö2: Öğrencilerin, oyunlarında şarkı giyim kuşamları, yaşantıları, teknoloji kullanımları ya buna benzer her türlü şeyleri aklıma geliyor.

Ö3: Güncel kültür yıllar alakalı bir durum. Şu an 2023 yılındayız. Yeni dünya düzeni de diyebiliriz buna. Yeni dünya düzeni nasılsa kültürümüzü o şekilde devam ediyor. Ayak uydurmaya çalışıyoruz. Kaybetmeden.

Ö1 ve Ö3, güncel kültürü tanımlarken zaman olgusundan faydalanmışlardır. Ö1, güncel kültürü içinde bulunduğu zamanın kültürü olarak açıklarken, Ö3 ise yeni dünya düzenin etkilediği bir kültür şeklinde açıklamıştır. Ö2, güncel kültürü, öğrencilerin yaşamındaki farklılıklara değinerek açıklamıştır.

Şekil 18. Türkan Diker İlkokulu Öğretmenler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerin görüldüğü yerler nerelerdir?

Ö1: *Şu zamanda çocukların oyun kültürleri bile farklı. Yani biz sokak oyunları kültürü ile büyüdük değil mi? Çocuklar bunu daha çok sanal ortamda. Evet, hatta sanal ortamdaki oyunları. Sınıf içinde oynamaya devam ediyorlar. Kendi aralarında bilenlerle yani robot gibi bir oyunu sınıfta devam ettirebiliyoruz. Bu oyunla benim için bile değiştiğini ve özellikle çocuklarda görüyoruz. Özellikle zamanımızın bütün çoğunluğu büyük çoğunluğu sınıfta geçtiği için çocuklarla geçtiği için.*

Ö2: *Yani biz bulunduğumuz yer itibariyle okullarda çok fazla görebiliyoruz. Çünkü kuşaklar değiştiğçe çocuklarımızı mezun ettikçe yeni gelen nesillerdeki değişiklikleri daha net görebildiğimizi düşünüyorum*

Ö3: *İnternetimiz var. Tabletlerimiz.*

Ö1 ve Ö2, öğrencilerden kültürün durumunu algılayabildiklerini söylemişlerdir. Öğrencilerinin sınıftaki oyunları, davranışları ve yaşantıları öğretmenler için güncel kültürü görebildikleri alanlardandır. Ö3, internet ve tablet gibi modern çağın sonucunda ortaya çıkan ürünlerde görebildiğini aktarmıştır.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

Ö1: Mesela şu anda komşuyla birbirini ziyaret etme bile şu anki ile eski zaman arasında farklılık var. Eskiden komşuluk ilişkilerinde bir mahalle kültürü vardı. Mahallede herkes birbirini tanırды. Bu kültürle büyümüş çocuklardık. Biz istediğimiz zaman karnımız acıktığında bir komşunun kapısını çalıp bir şeyler isteyebilirdik. Ya da bir bardak su isteyebilirdik. Şimdi o kültürde kalktı çocuklar herkesten korkar oldular. Biz de kendi çocuklarımız açısından sakın gitme kimsenin verdiği yeme. O şekilde bir farklılık oldu.

Ö2: Yani biz çocuklar üzerinden konuşursak işte çocukların ilgileri, istekleri, ihtiyaçları okula karşı tutumları, bunların hepsinin etkilendiğini düşünüyorum güncel kültürle birlikte.

Ö3: Şöyle söyleyeyim, samimi bulmuyorum. Yapay buluyorum. Şimdiki. Evet, yaşatmaya çalışıyoruz ama şöyle yaşatmaya çalışıyoruz bir akış yapmaya çalışıyoruz. Sürekli bir akış anda duramıyoruz. Bu da tabii ki günümüzdeki teknolojinin getirdiği olumsuz bir etki diyelim bence yaşıyoruz, yaşamaya çalışıyoruz. Ama içi boş. Biraz sembolik kalıyor gibi. Samimiyetsiz. Ha illa samimiler de vardır ama içerilerde bir yerlerde yeni bir düzene geçtiğimiz için biraz daha değişiyor.

Ö1, komşuluk ilişkileri üzerinden farklılıklara değinmiştir. Ö3 de buna benzer bir noktaya değinmiştir. Samimiyet ve güven duygusunun azalması ile ilgili iki öğretmen de fikirlerini sunmuştur. Ö2, çocukların davranışlarındaki farklılıkları dile getirmiştir.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

Ö1: Şimdi öncelikle anne babalar zaten sosyal medya esiri olduğu için şifrelerini bildiği telefonlarının. Önce anne babadan sonra arkadaş çevresinden ilerliyor.

Ö2: Büyük bir çoğunluğu elektronik ortamlar. Genel ağ, internet ortamları, telefon, tablet kullanımının çok aşırı yaygın olması ve bunu tabii ki yani olumlu olumsuz tarafları da olduğu gibi buralardan hepsinden görebiliyoruz açıkçası.

Ö3: Sanal ortamda öğreniyorlar. Aileler de veriyor ama aileler de sanal ortamda. Herkes sanal ortamdan aktarım yapıyor. YouTube'da her şey mümkün. Çocuklar tabii ki merak ettikleri bir ülkenin yaşam tarzını açıp öğrenebiliyor.

Öğretmenler, öğrencilerin güncel kültür öğelerini öğrenmek için sosyal medya ve türevlerinin uygun bir alan olduğu konusunda aynı düşünmektedirler. Ö1, buna ek olarak sosyal medya ile tanışmanın aileler sebebiyle olduğunu belirtmiştir.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

Ö1: Genelde olumsuz olduğunu düşünüyorum. Mesela yetişemiyoruz. Her şeyi çok hızlı istiyorlar. Bitirdim... Tamam ne yapabilirim artık ne yapacağını düşünemiyorum bittiği anda geriye kalan zamanını planlayamıyor. Hemen önünde bir şey daha vermen gerekiyor. Hissettiğim gibi çok hızlılar. Dikkatleri dağınık zaten. Bu artık bizim genel sorunumuz.

Ö2: Artık bilgiye ulaşmak çok kolay. Yani çocukta istediği bilgiyi, istedikleri yerden bir cihaza erişebiliyorlar. Olumsuz tarafları da çocukları asosyal kişiliklere çevirdiklerini düşünüyorum kendi açımdan. Arkadaş ortamlarının sosyal yaşamlarının daha daraldığını düşünüyorum.

Ö3: Çocukların algıları çok açık çabucak öğrenebiliyorlar. Bilgiye çabuk ulaşıyorlar. Bunun üzerine biz ekleyebiliriz. Yani bir bayram ziyaretini günümüz koşullarında çok kolaylıkla yapabiliriz.

Ö1, olumsuz etkilerini dikkatlerinin dağılmasına sebep olduğunu söylemişlerdir. Ö2 hem olumlu hem de olumsuz etkilerinden bahsetmiştir. Öğrencilerin her bilgiye çabuk erişebildiklerini ama bu durumun öğrencileri sosyalleşmekten uzaklaştırabileceğini düşünmektedir. Ö3 de güncel kültürel öğelerin olumlu etkisini bilgiye hızlı bir şekilde ulaşabilme şeklinde açıklamıştır.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

Ö1: Etkiliyor. Mesela ben anlatırken dikkatini bana vermeyen çocuk herhangi bir animasyon yansıttığında tahtaya pür dikkat dinliyor o hıza o görsele alışmış o renklere alışmış. Ben biraz şey kalıyorum anlatırken hani böyle artık havalara zıplamam gerekiyor. Beni dinlemesi için ben beni sınıf öğretmenim daha hareket istiyorlar. Daha coşkulu renkli müzikli şeylere istiyorlar. Onlar odaklıyorlar.

Ö2: Tabii ki. Yani sınıf içerisinde kullandığımız ders, eğitim, araç gereçleri olsun, işte projeksiyon kullanabilir, yazıcıdır. Yani bunun geçmişine baktığımız zaman on, on beş yıllık bir süreçten bahsedebiliriz. Bunlar bizim işimizde açıkçası kolaylaştıran unsurlar, işimizi daha kolay yapmamızı sağlayan unsurlar. Bunları biz olumlu yönde kullanıyoruz.

Ö3: Evet, akıllı tahtalarımız var. Ya da farklı türlü teknolojik aletlerimiz var. Bunlarla güncelliyor muyuz? Evet, ama ben biraz daha bunların havada kaldığını düşünüyorum. Evet destekleniyor. Biraz daha somutlaştırmak lazım. Aynı zamanda da yani çocuk birebir yaparak yaşayarak öğrensin.

Ö1 ve Ö2, ilkökul öğrencilerinin dikkatini çekmek için teknolojik araçlardan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Hem çocukların derse odaklanmaları bakımından hem de kullanma kolaylığı sebebiyle tercih ettiklerini eklemişlerdir. Ö3, akıllı tahtaların kullanıldığını ama eğitim yönteminin çocuklar için geliştirilmesi gerektiğini aktarmıştır.

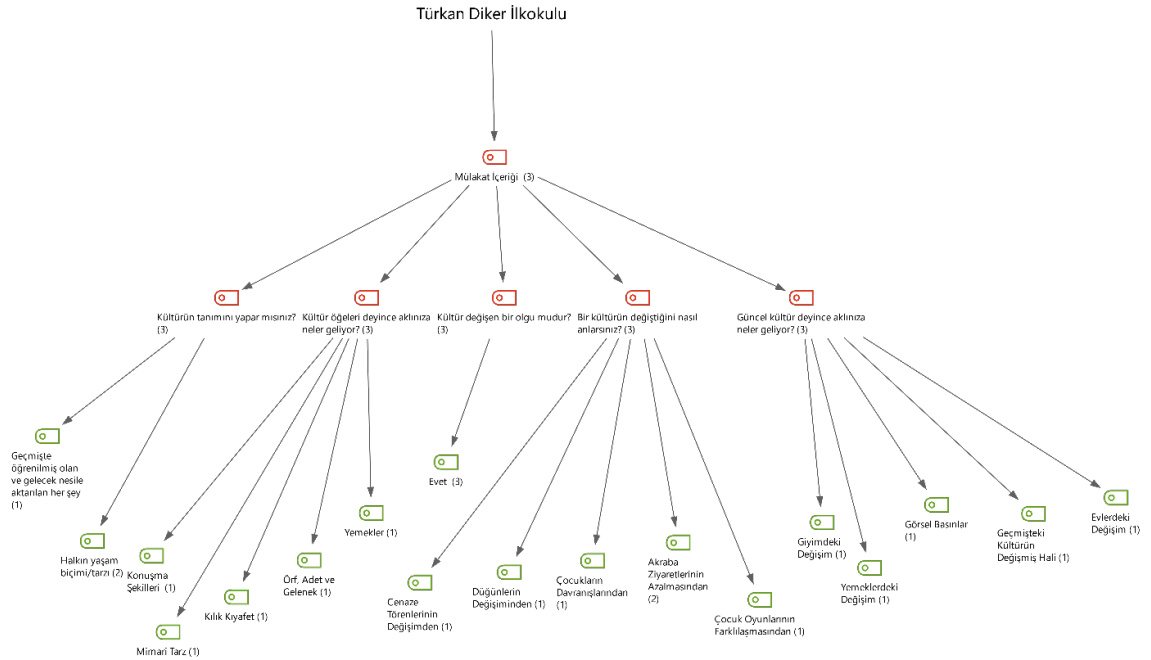
3.1.5.2. Türkan Diker İlkokulu Velileri Görüşme

Türkan Diker İlkokulundan çalışmaya destek veren velilerin bilgileri için de aşağıdaki tablo hazırlanmıştır. Tabloda velilerin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyleri yer almaktadır.

Tablo 10: Türkan Diker İlkokulu Velilerine Ait Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi
V1	50	Erkek	Lisans
V2	40	Kadın	Ortaokul
V3	35	Kadın	Ortaokul

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, Türkan Diker İlkokulunda çalışmaya destek veren öğrenim gören öğrenci velilerinin demografik yapılarının büyük farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların 1 tanesi lisans, 2 tanesi ortaokul düzeyinde eğitime sahiptir. Yaş olarak da en düşük katılımcı 35, en büyüğü ise 50 yaşındadır.

Şekil 19. Türkan Diker İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 1

S: Kültürün tanımını yapar mısınız?

V1: Kültürün tanımı çok boyutludur. Çünkü bir halkın yaşam biçimi, mimarisi, yemekleri, gelenek, göreneklere hepsi kültür kapsamına girer.

V2: Kültür atalarımızın yaşadıkları ve bizim de çocuklarımıza öğrettiğimiz yaşadığımız her şey kültür öğeleri.

V3: Kültür bir yere ait. Giyim, kuşam, yeme, içme, oranın düğünündeki cenazesindeki yaşam gösterileri diyeyim. Dilinden tutun işte her şey yani. Orayı tanıtan, oranın özellikleri.

V1 ve V3, kültürün tanımını hayat biçimi ya da bir yerin özellikleri şeklinde yapmışlardır. V2, kültürün ya da kültür öğelerinin geçmişten geldiğini ve günümüze aktarılan bir olgu olduğunu belirtmiştir.

S: Kültür öğeleri deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Bizim düğünlerimiz, bayramlarımız. Yemeklerimiz. Hatta ve hatta mimari tarzımız. Hepsisi kültürel öğelere girer.

V2: Yaşantımızdaki her şey.

V3: İşte düğündeki ikramlar, yemekler, işte davranışlar ya da işte bir cenazedeki ikramlar ya da cenazedeki davranışlar ya da bir giyim insanların o yöreye ait giyimleri. Konuşmaları. Her ilin her yörenin kendine ait olan konuşmaları.

V1, kültür öğelerinden örnekler sunarken mimari tarza da değinmiştir. Her kültürün kendine göre oluşturduğu bir mimari tarzı bulunmaktadır. Bu mimari tarz değişiklikleri farklı ülkelerde ya da aynı ülkedeki farklı şehirlerde de görülebilmektedir. V3, toplu şekilde gerçekleştirilen düğün ya da cenazelerdeki tavırların bile bir kültür ögesi olduğunu belirtmiştir.

S: Kültür değişen bir olgu mudur?

V1: Tabii zamana göre değişiyor.

V2: Değişir.

V3: Bu zamanda biraz değişti. Yani eskiye göre değişti.

Üç veli de kültürün değişen bir olgu olduğunu belirtmişlerdir. V1, V3'e göre zamanla değişime uğradığını da eklemiştir.

S: Bir kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?

V1: Yaşam biçiminden anlıyoruz. Yemeklerden anlıyoruz. Düğünlerden anlıyoruz. Gelenek göreneklerinden anlıyoruz. Eski bayramlardan şimdiki bayramları kıyas ederek anlayabiliyoruz.

V2: Biz eskiden mesela şalvar giyerdik. Şimdi pantolon giyiliyor. Yemeklerimiz değişti. Gelen giden misafirlerimiz, eskiden çok olurdu, akraba ziyaretleri olurdu. Şu an öyle bir şey yok.

V3: Çocuklarımızdan görüyoruz. Davranışlarından görüyoruz eskiden mesela çocukların oyunu vardı. Sokak oyunları vardı. Şimdi mesela yok öyle bir şey. İnternet, tablet. O çağda çocuklar. Eskisi gibi değiller yani.

V1, geçmiş ve günümüz bayramlarını karşılaştırarak değişimleri algılayabildiğini söylemiştir. V2, kıyafetlerin değişimden, akraba ziyaretlerinin azalmasına kadar birçok

alandaki değişimi fark ettiğini aktarmıştır. V3, sokak oyunlarının sosyal medyaya taşınması ile değişimi fark ettiğini belirtmiştir.

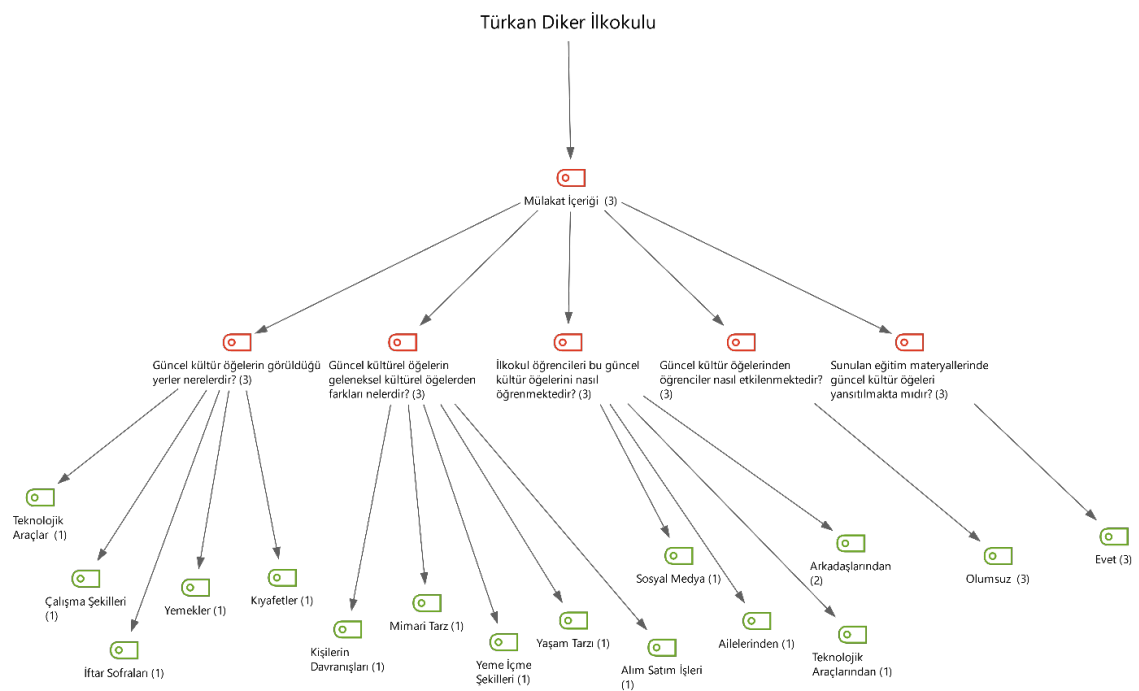
S: Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?

V1: Güncel kültür öğeleri deyince aklımıza ve en çok şimdi şu an internet geliyor diyebilirim. İnternet diye geliyor. Bilgisayarlar işte görsel basınlar geliyor.

V2: Günümüzde, yemeklerde, giyimde, evlerimizde, şimdiki yaşantılarımızda değişiklik.

V3: Günümüzdeki işte olağan şeyler gördüğümüz şu andaki eskiye zaman baktığımızdaki şu andaki gördüğümüz geçmişteki kültürün değişmiş hali geliyor.

V1, güncel kültürü internet ile bağdaştırmıştır. V2 ve V3, güncel kültürün değişim sonucu ortaya çıktığı ile ilgili fikirlerini sunmuşlardır. Geçmişe göre değişiklikler barındıran bir kültür türü olduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 20. Türkan Diker İlkokulu Veliler-Tek Vaka Modeli 2

S: Güncel kültür öğelerinin görüldüğü yerler nerelerdir?

V1: Benim en çok bariz gözüme çarpan yerler bayramlar, cenazeler diyebiliriz. İftar sofraları olabilir. Yani şu an aklıma gelenler bunlar.

V2: Davranışlarda. Yemeklerde, giyimlerde, bayramlarda ve cenazelerimizde.

V3: İşte o da tableten, telefondan gördükleri yani.

V1 ve V2, güncel kültürel öğelerin kültürel törenlerde ya da insanların davranışlarında görüldüğünü aktarmışlardır. Kültürel aktivitelerde daha da anlaşılabilir olduğu düşünülmektedir. V3 ise güncel kültür öğelerinin, güncel araçlar sayesinde görülebildiğini eklemiştir.

S: Güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farkları nelerdir?

V1: Çok farklılıklar var. Mesela geçmişle günümüz arasında en basitinde kullandığımız araçlar bile değişti. Konuşma tarzları değişti. Yaşam biçimi değişti. Alım satım işleri değişti. Yani bu alışverişlerden tutun yeme biçimine kadar değişti.

V2: Evler değişti. Eskiden evlerimizde yer sedirleri vardı. Yer döşemeleri vardı. Şu an şimdi vitrinler ve kanepeler oldu mesela eskiden sobalı evler vardı. Şu an kaloriferler var. Döşemeler değişik. Kilimler vardı. Şimdi halılar var daha aksesuarlaştı.

V3: İnsanlar değişti. Biraz davranışları değişti. Bilmiyorum mesela tarım bile değişti yani. İşte eskiden insan gücüne dayalıydı. Şimdi makineler, ilaçlar çıktı işte çocuklar değişti. Çocuklar en önceden bir saygı vardı büyüklerine bir hürmet vardı, bir söz dinlerlerdi. Şimdi ise hiç o öyle bir dönemde değiliz, ne desek restleşiyorlar.

V1 ve V3, insanların davranışlarının farklılığına değinmişlerdir. İnsanların kullandıkları eşyalardan, yaşam tarzlarına kadar değişimlerin olduğunu belirtmişlerdir. V2, bu davranışların aksine gözle görülebilir maddi değişiklikleri örnek olarak sunmuştur.

S: İlkokul öğrencileri bu güncel kültür öğelerini nasıl öğrenmektedir?

V1: Daha çok iletişim araçlarından öğreniyorlar diye düşünüyorum. Buldukları ortamdaki öğrenci arkadaşlarımdan öğreniyorlar. Dilden dile aktarım şeklinde öğreniyorlar.

V2: Sosyal medyadan, arkadaşlarından.

V3: Telefondan öyle görüyorlar. Videolardan.

V1 ve V3, öğrencilerin güncel kültürü telefon gibi iletişim araçlarından öğrendiklerini söylemişlerdir. Ek olarak V1 ve V2, arkadaş çevresinin de öğrenciler açısından önemli olduğunu aktarmışlardır.

S: Güncel kültür öğelerinden öğrenciler nasıl etkilenmektedir?

V1: Bana göre daha çok olumsuz yönde etkileniyorlar. Yani, örnek veriyorum, bir ödev konusu araştırırken olduğu zaman internet yüzünden farklı yerlere geçiş yapabiliyorlar. Yani farklı sitelere kayabiliyorlar. Oyun oynama gibi durumlar yüzünden konunun dışına çıkabiliyorlar.

V2: Olumsuz. Çünkü dışarıya bakıyorlar. Oğlum da annesi, annesinin babasının, ailesinin genel kültürlerine göre davranmıyorlar yani.

V3: Bir sokak oyunu yok. Bizler mesela sokaklarda büyüdük. Çok güzel bir çocukluğumuz vardı. Çocuklar adına şimdi üzülüyorum ben mesela.

Tüm veliler çocukların güncel kültür öğelerinden olumsuz etkilendiğini söylemişlerdir. V1, çocukların internet kullanımları esnasında farklı yerlere de ulaşabildiklerinden dolayı olumsuz etkilendiğini belirtirken V2, kültürlerine göre davranmadıklarını söylemiştir. V3, çocukların oyun oynama kültürünün yok olması sebebiyle üzgün olduğunu aktarmıştır.

S: Sunulan eğitim materyallerinde güncel kültür öğeleri yansıtılmakta mıdır?

V1: Ders kitaplarına örnek verecek olursak okuldan ders kitaplarında öğrencilerimizdeki ders kitaplarında benim bir konu çok hoşuma gitti. Mesela Âşık Veysel'den örnekleri veriliyor olması. Dünya literatürden yansımaların olması, günümüze uyarlanmış olması da çok güzel oldu. Yani hem geçmiş hem geleceğe bir sentez yapmışlar.

V2: Evet yansıtıyor. Cep telefonu, bilgisayar, tablet vesaire böyle şeyler kitaplar bile değişti yani. İçinde yabancı harfler var, kelimeler var. Çocuklar da zorlanıyor şimdi bile.

V3: Yansıtılıyor böyle evet gayet iyi. Olanaklar gayet iyi. Öğretmenlerin ilgisi olsun, işte zaman çok iyi yani. Aslında çocuklar adına ama işte çocukların alması ne kadar önemli yani? Şimdi biz eskiden böyle yani okuma delisiydik. Okumak için çok çabalıyorduk. Şimdiki çocuklara da o kadar ilgi gösteriyorsun. O kadar olanak sağlıyorsun. Hiç istek yok.

Velilerin tümü güncel kültürün eğitim materyallerine yansıtıldığını düşünmektedir. V1, ders kitaplarında yer alan okuma parçalarında ya da ilgili

konularda geçmişin izlerinin olmasını örnek vermiştir. V2 de güncel kültürün yansıtılmasında kitapları örnek verip yazım dilinin farklılaşmasına değinmiştir. V3, güncel kültür öğelerinin eğitim materyallerine yansımalarının olumlu olduğunu ama çocukların isteklerinin yeterli olmadığını aktarmıştır.

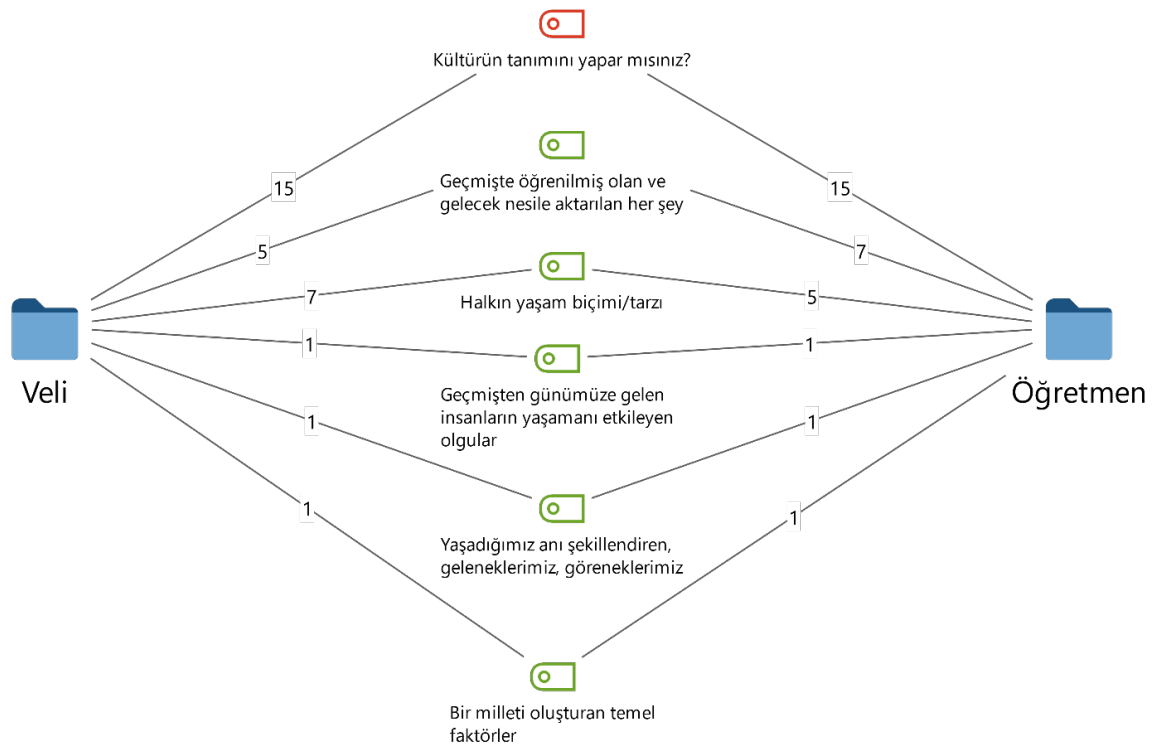
Bu çalışma kapsamında derlenen veriler daha önce verilen alt problemler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu alt problemler neticesinde tespit edilen bulgular aşağıda detaylı olarak verilmiştir. Söz konusu bulgular, çapraz bağlantı tablolarıyla gösterilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMAYA AİT ALT BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular öğretmenlere ve velilere göre değerlendirilmiştir. Bulguların görselleştirilmesinde MAXQDA 2020 programında yer alan “İki Vaka Modeli” olarak adlandırılan görsel araç kullanılmıştır. İki vaka modeli ile aynı soruya ya da problemlere ilkokul öğretmenlerinin aynı ya da farklı yanıtları görülebilmektedir.

3.2.1. Kültür Tanımına İlişkin Bulular

Birinci alt problemde çalışmanın hedef kitlesi olan ilkokul öğretmenlerine ve velilerine “Kültürün tanımını yapar mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin kültür ile ilgili oluşturmuş oldukları tanımlar şöyledir:

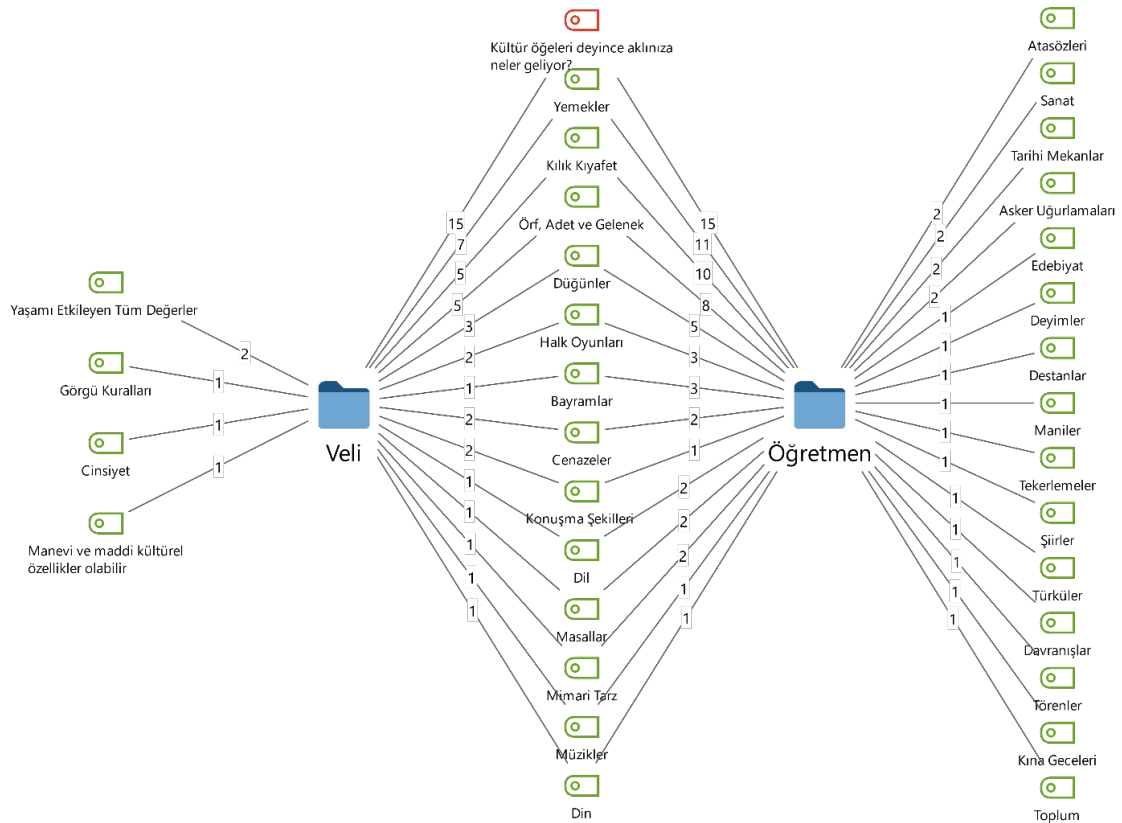

Şekil 21: İlkokul Öğretmenleri ve Velileri Bakış Açısında Kültür

Şekil 21’de ilkökul öğretmenleri ve velilerinin oluşturmuş oldukları kültür tanımları iki vaka modeli üzerinde gösterilmiştir. Velilerin çoğu kültürü “halkın yaşam biçimi/tarzi” şeklinde tanımlarken, öğretmenlerin çoğu “geçmişte öğrenilmiş olan ve gelecek nesile aktarılan her şey” şeklinde tanımlamışlardır. Veliler, buldukları bölgenin hayat tarzını kültürle bağdaştırarak aktarmışlardır. Velilerin bir kısmı (5) ve öğretmenlerin çoğu (7) kültürün geçmişten gelen bir olgu olduğunu belirtmişlerdir.

3.2.2. Kültür Öğelerine İlişkin Bulgular

İkinci alt problemde ilkökul öğretmenleri ve velilerine “Kültür öğeleri nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin aktardıkları kültür öğeleri şöyledir:

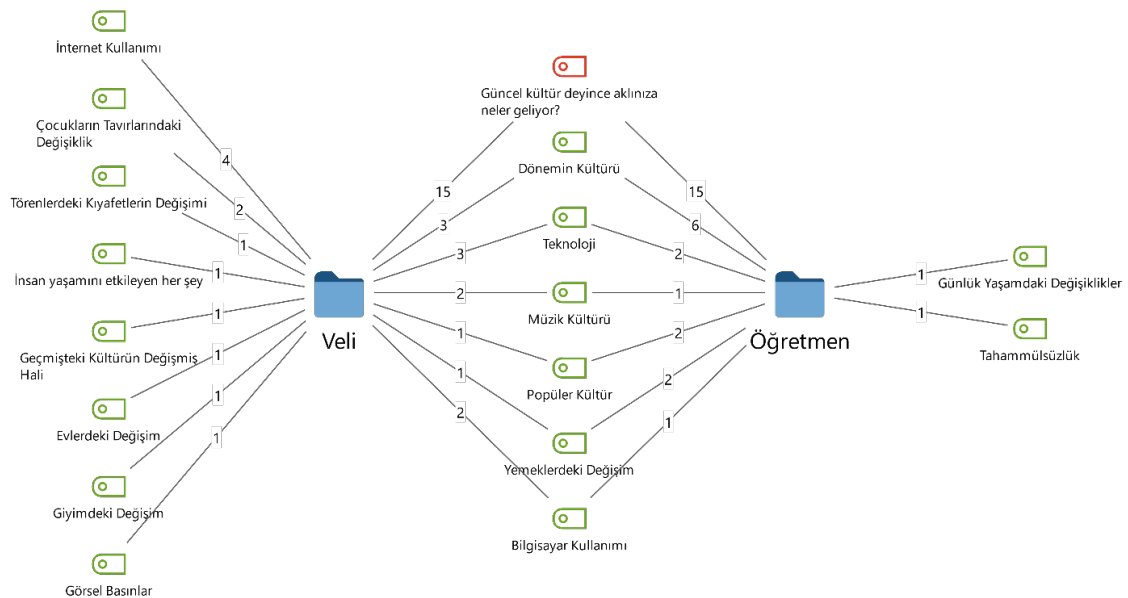
Şekil 22: İlkokul Öğretmenlerinin ve Velilerinin Bakış Açısında Kültürel Öğeler

Şekil 22’de bu çalışmada görüşlerine başvurulmuş ilkökuller öğretmenleri ve velilerinin örnek olarak sundukları kültür öğeleri yer almaktadır. Hem öğretmenlerin hem de velilerin en çok dile getirdiği kültür öğesinin “Yemekler” olduğu görülmektedir. Bu durumda bizlere kültür denilince ilk akla gelen şeyin yemek çeşitleri olduğu sonucunu göstermektedir. Bu başlık altında kullanılan iki vaka modeli ile de veli ve öğretmenlerin farklı düşünceleri görülebilmektedir. Öğretmenler, velilerden farklı olarak genelde sözlü kültürel öğelerden söz etmişlerdir. Velilerin aktardıklarına bakıldığında ise “Cinsiyet” öğesinin kullanımı göze çarpmaktadır. Cinsiyet öğesi, kültürün cinsiyetlere göre farklılık gösterdiği düşüncesiyle ifade edilmiştir. Ayrıca iki vaka modelinin geneline bakıldığında da çeşitlilikler göze çarpmaktadır. İlkokul öğretmenlerinin ve velilerin cevaplarının birden fazla kültürel öğeyi içermesi de bu duruma kanıt olarak gösterilebilir. Örneğin; Hanife Memiş İlkokulu öğretmenlerinden biri kültürel öğeleri “*Kültürel öğeler deyince maddi manevi olarak çeşitlendirebiliriz. Maddi olarak kullandığımız eşyalar, giydiğimiz kıyafetler ya da geleneksel halk oyunlarımız, her türlü şeyler günümüze gelen değişiklikler maddi olarak geliyor. Manevi olarak da taziyelerimiz, düğünlerimiz,*

kullandığımız türkülerimiz, şairlerimiz, tekerlemelerimiz, atasözlerimizde manevi olarak kültürümüzün günümüze kadar taşınmış hali diye düşünüyorum.” şeklinde tanımlamıştır. Bu cevapta da görülebileceği gibi kültürel öğeler maddi ve manevi olarak ikiye ayrılmış ve içerik olarak da zenginleştirilmiştir.

3.2.3. Güncel Kültüre İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problemde ilkökul öğretmenlerine ve velilerine “Güncel kültür deyince aklınıza neler geliyor?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre iki vaka modeli şu şekildedir:

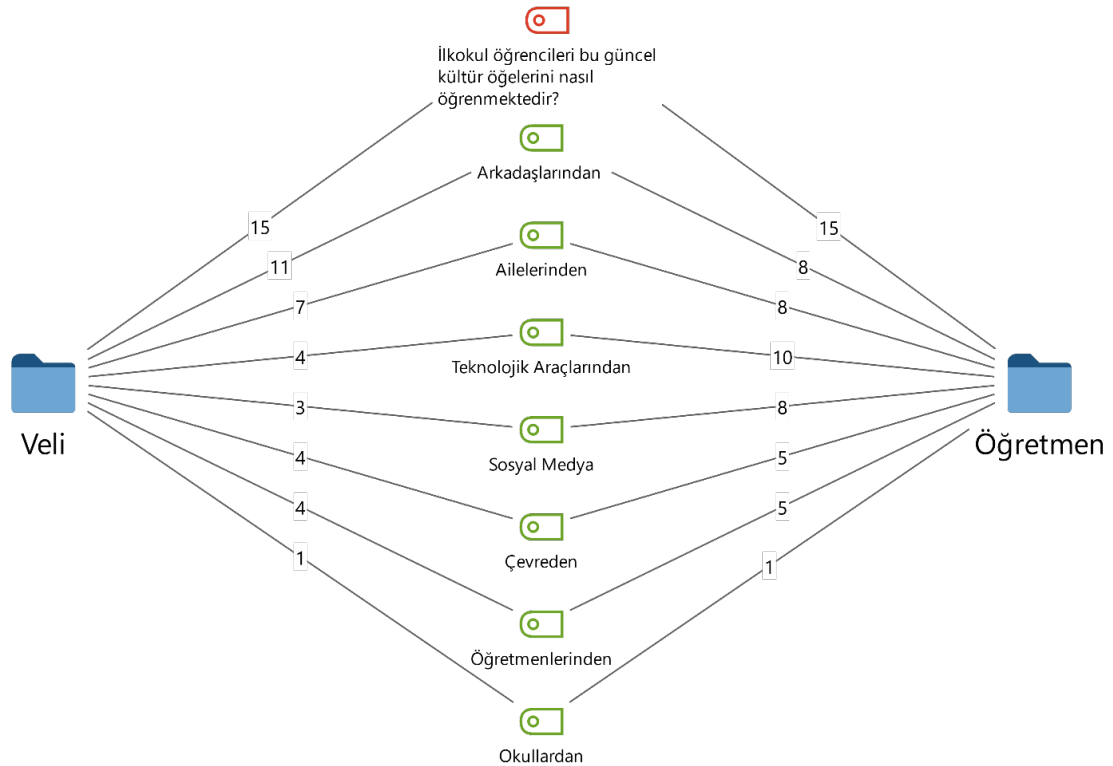

Şekil 23: İlkokul Öğretmenlerinin ve Velilerinin Bakış Açısında Güncel Kültür

Şekil 23'te çalışmaya katılan ilkökul öğretmenlerinin ve velilerinin güncel kültürü nasıl algıladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin 6'sının güncel kültürü, dönemin kültürü olarak algıladığı görülmüştür. Yıllar değiştikçe kültürün değiştiği ve bu şekilde isimlendirildiği de düşünülmektedir. Velilerin 4'ü, öğretmenlerden ayrı olarak internet kullanımını da güncel kültür öğeleri arasında ifade etmişlerdir. Bu veliler güncel kültürün farklılaşmalara sebep olduğunu ve bunun da internet kullanımı ile ilgili olduğunu düşünmektedirler.

3.2.4. Öğrencilerin Kültür Öğelerini Öğrenmeleri ile İlgili Bulgular

Dördüncü alt problemde çalışmaya katılan ilkökul öğretmenlerine ve velilerine “Öğrenciler kültür öğelerini kimlerden ve nelerden öğrenmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen yanıtlar şöyledir:

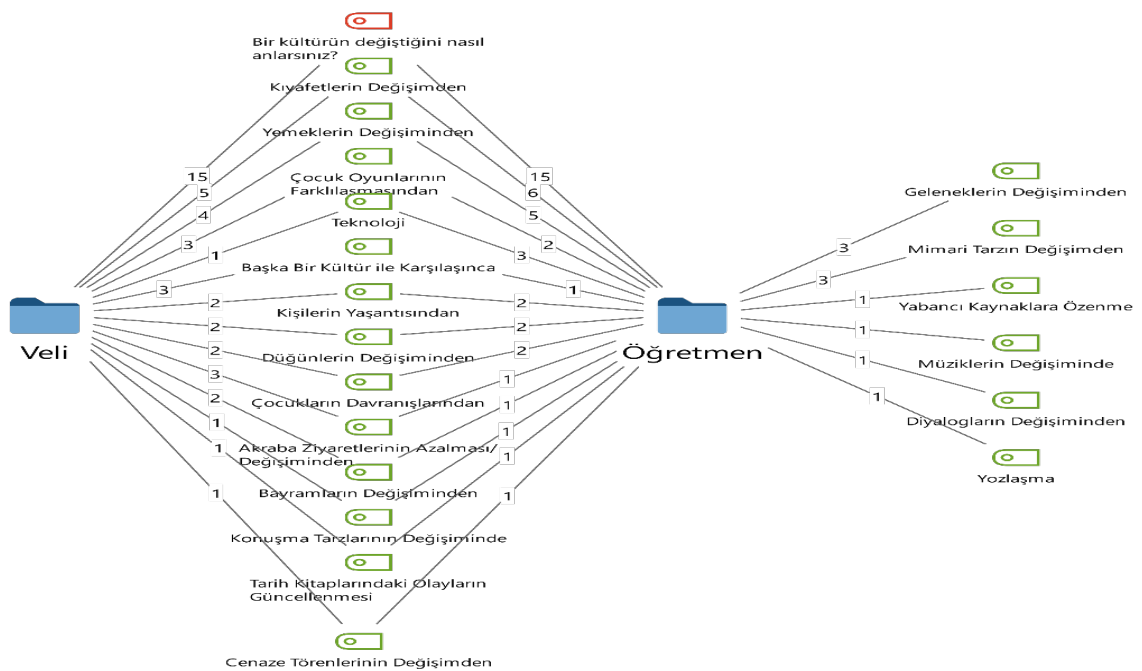
Şekil 24: İlkokul Öğretmenlerine ve Velilerine Göre İlkokul Öğrencileri Güncel Kültür Öğelerini Öğrendikleri Yerler/Kişiler

Şekil 24’te öğrencilerin güncel kültür öğelerini öğrendikleri yerler ve kişiler görülmektedir. Veliler, ilkökulda öğrenim gören öğrencilerinin güncel kültür öğelerini arkadaşlarından öğrendiklerini aktarmışlardır. Bu şekilde düşünmelerine de arkadaşların birbirlerini etkilemelerini dayanak göstermişlerdir. Öğretmenlerden 8’i, öğrencileri sınıf ortamında gözlemleyebildiklerini ve birbirlerini güncel kültür konusunda etkilediklerini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler, güncel kültür öğelerinin en fazla teknolojik araçlardan öğrenildiğini de ifade etmişlerdir. Öğrenciler, güncel kültür öğelerini daha çok teknolojik araçlardan öğrenmektedirler. Ayhan Ertürk İlkokulu öğretmenlerinden biri teknolojik araçlara ek olarak güncel kültürün öğrenilmesi gereken yerlere alternatif yaklaşımlarda bulunmuştur. Ö3’ün yanıtını burada tekrar vermek konunun

anlaşılmasında daha faydalı olacaktır. Yanıt şu şekildedir: “*Maalesef medya çok etkili. Medya derken artık sosyal medya daha çok önde bir kere... Öğrencilerimiz anne ve babanın kabulüyle çok daha peşin etkileniyorlar. Yani annelerinin ve babalarının bu yeni gelen alışkanlıklara ve tavırlara çok açık olmaları, öğrencileri de direkt ona yaklaştırıyor. En büyük etkinin evde olduğunu düşünüyorum ama kültür evde veremeyeceğimiz bir durumda. Biz okulda derslerin müsaade ettiği kadar verdiğimizde de bence çocuklarda bir farkındalık oluşturuyoruz. Ben bunun atlanmamasından yanayım, kesinlikle çocuklara... İşte bunlar yeni nesil artık. Hani dışarıda öğreniyorlar, algılar çok fazla şeyler, çok etkiler çok fazla. Bizim elimizden ne gelir ki demek çok yanlış olur diye düşünüyorum. Öğretmen olarak eğitimcilerin bu konuda daha hassas olmamız gerektiğini düşünüyorum. Bizim ve konular bize müsaade ettiğinin ötesinde de kendimiz etkinliklerle bunları daha canlı tutmalıyız ve nedenleriyle bunları çocuklara anlamaya bir yana bırakıp, onların anlayacağını düşünerek onlara nedenleriyle faydalarını anlatacağız.*”

3.2.5. Kültürün Değiştiğine İlişkin Bulgular

Beşinci alt problemde çalışmaya katılan ilkökul öğretmenlerine ve velilerine “Kültürün değiştiğini nasıl anlarsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen yanıtlar şu şekildedir:

Şekil 25: İlkokul Öğretmen ve Velilerinin Bakış Açısında Kültürün Değişimi

Şekil 25’te öğretmen ve velilerinin kültür değişimine hangi alanlarda tanık oldukları görülmektedir. Veli ve öğretmenler kültür değişiminin kıyafetlerde görüldüğü noktasında ortak fikre sahiptir. Kılık kıyafetteki değişimin yıllar içerisindeki seyrini göz önünde bulundurarak kültüründe aynı paralel çizgide değiştiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda Türkan Diker İlkokulundaki bir velinin yanıtı şu şekildedir:

“Biz eskiden mesela şalvar giyerdik. Şimdi pantolon giyiliyor.”

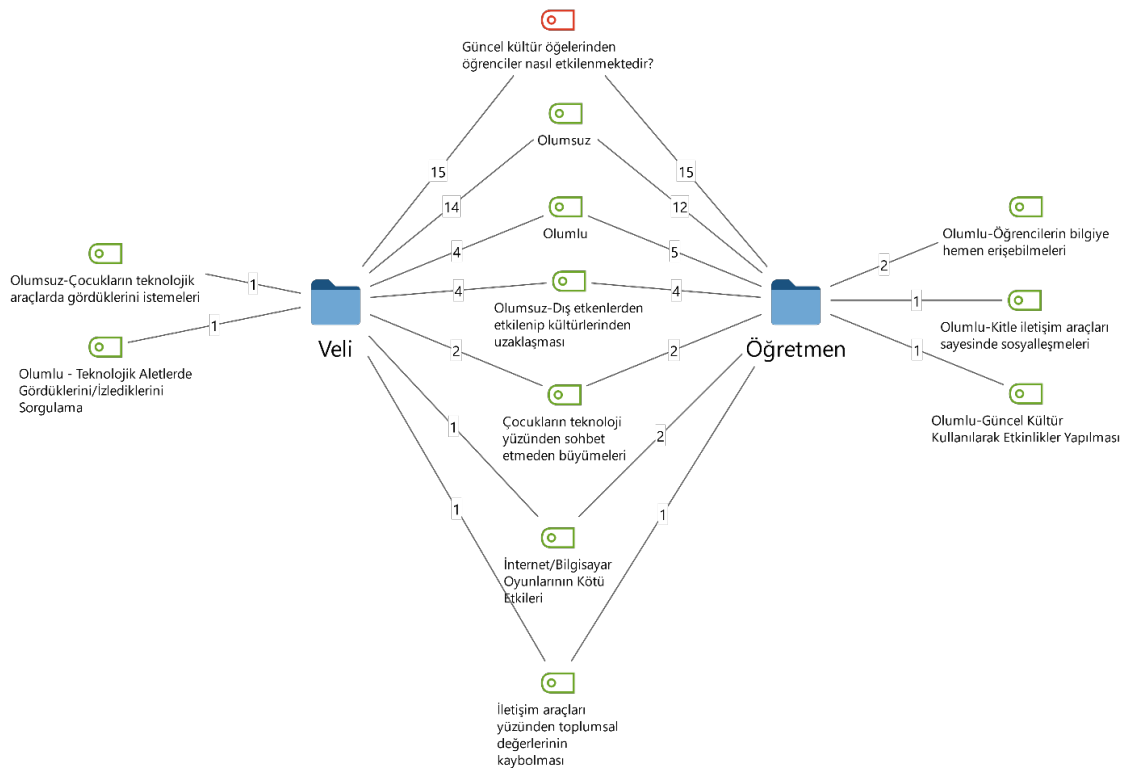
Hanife Memiş İlkokulundaki bir öğretmenin yanıtı ise şu şekildedir:

“Eskiden çocukların kıyafetlerinden örnek verebiliriz. Eskiden çocukların giymiş olduğu kıyafetler ya da eğitimde, okulda kullanmış oldukları tek tip önlükler vardı. Günümüzde ise ya okullarda forma, okulun seçmiş olduğu bir forma giyiliyor ya da serbest kıyafet tercih ediliyorsa, okul genelinde serbest kıyafetle geliniyor.”

Öğretmenlere göre kültürel değişim, geleneklerin değişiminde, mimari tarzın değişiminde, yabancı kaynaklara özenmede, müziklerin değişiminde, diyalogların değişiminde ve yozlaşma olmasında farklı tematik alanlar altında görülmektedir. Kültürel değişimlerin çocuklar üzerindeki etkilerine göre bakıldığında ise çocuk oyunlarının farklılaşması ve çocukların davranışlarındaki farklılıklar dikkat çekmektedir. Çocuklardaki oyun algısının değişmesinde sokak oyunlarının yerini internetin yaygınlaşması ile bilgisayar oyunlarının almasının etkili olduğu ifade edilebilir. Ayrıca çocukların davranışlarını açıklarken öğretmenler ve veliler kendi çocuklukları ile karşılaştırarak açıklama yapmışlardır.

3.2.6. Güncel Kültür Öğelerinin Öğrencilere Etkilerine İlişkin Bulgular

Altıncı alt problemde çalışmaya katılan ilkokul öğretmenlerine ve velilerine “Güncel kültür öğelerinin öğrenciler üzerindeki etkileri nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin ve velilerin aktardığı olumlu ve olumsuz etkiler şöyledir:

Şekil 26: İlkokul Öğretmen ve Velilerinin Bakış Açısına Göre Güncel Kültür Öğelerinin Öğrencilerin Üzerindeki Gözlemledikleri Etkiler

Şekil 26 incelendiğinde öğretmen ve öğrenci velilerinin güncel kültür öğelerinin öğrencileri hangi yönlerden etkilediğine dair görüş ve cevapları yer almaktadır. Veliler ve öğretmenlerin bir bölümü ya kesinlikle olumlu etkileri vardır ya da kesinlikle olumsuz etkileri vardır şeklinde net cevap vermişlerdir. Bir kısmı ise hem olumlu hem olumsuz etkilerini örneklerle açıklamışlardır.

Öğretmen ve öğrenci velileri güncel kültür öğelerinin öğrencileri daha çok olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğretmen ve velilerin dile getirdiği ortak olumsuz etkiler; dış etkenlerden etkilenip kültürlerinden uzaklaşmaları, çocukların teknoloji yüzünden sohbet etmeden büyümeleri, internet/bilgisayar oyunlarının kötü etkileri ve toplumsal değerleri de bu nedenle kaybetmeleri şeklindedir. Bu yöndeki ortak ana fikir, teknolojik araçlar ya da herhangi bir başka dış etkinin kültürde değişime neden olması ve bunun sonucunda da çocuklarda bu olumsuz etkilerin görülebilmesidir.

Öğretmenlerden 5'i ve velilerden 4'ü olumlu güncel kültür öğelerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu aktarmışlardır. Velilerden 4'ü, güncel kültürel öğelerin etkilerinin olumlu olduğunu söylemiş ve bu olumlu etkilere sadece bir veli örnek sunmuştur. Hanife Memiş İlkokulu velilerinden biri “*Bazen mesela bir bilgisayardan bir belgesel izlediğinde kızım çok etkileniyor. Anneciğim diyor geçmişte işte diyor öğretmenimiz bugün bize diyor bir video izletti diyor. Çok güzeldi diyor. Hani çok farklı geliyor. Günümüzü anlatmayan bir videoysa, geçmişten gelen bir videoysa çocuğu çok etkiliyor. Önceden böyle miydi anne? Sorguluyor. Şimdi böyle niye böyle? Neden öyleydi? Şimdi neden böyle Çocuk daha çok sorguluyor. Olumlu yönü bu.*” İfadesi bu olumlu etkiye örnek olarak gösterilebilir. Veli, çocuğunun teknolojik araçlarda gördüğü durumları kendisiyle paylaşmasını ve buradan hareketle sorgulama yapmasını olumlu bir etki olarak düşünmektedir. Öğretmenlerin sunduğu olumlu etkiler ise; öğrencilerin bilgiye hemen erişebilmeleri, kitle iletişim araçları sayesinde sosyalleşmeleri ve güncel kültür öğelerini kullanılarak etkinlikler yapmaları şeklindedir. Güncel kültür öğesi olarak teknolojik araçların akla gelmesi sebebiyle öğrencilerin bu araçları nasıl kullandıkları üzerinden olumlu etkilerini açıklamışlardır. Ayrıca olumsuz bir etki olarak değerlendirilebilecek olan çocukların sohbet etmeden büyümeleri konusu başka bir öğretmen tarafından bir tür sosyalleşme alanı görüldüğü için olumlu etki olarak nitelendirilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Karmaşık bir yapıya sahip olan kültür kavramı, birey ve toplumlar tarafından yerine ve zamanına göre farklı şekilde yorumlanmaktadır. Kültür kavramı süreç içerisinde değişiklik gösterebilmektedir. Bu değişim de bireye ve topluma göre farklılık gösterebilmektedir. Bundan dolayı kültür kavramını *bireylerin veya toplumların hayatları boyunca öğrendiği, ürettiği ve öğrettiği değer yargılarının toplamı* olarak tanımlamak mümkündür. Bu araştırma kapsamında özellikle çocuk yaştaki bireylerin karşılaştıkları farklılıklar ve bunlara karşı verdikleri tepkilerin güncel kültür çerçevesi içerisinde incelemesi ve değişken değerlerin tespit edilmesi ele alınmıştır. Bu çalışmanın veri tabanını da Nevşehir'in Ürgüp ilçesinde 15 öğretmen ve 15 veliden nitel araştırma yöntemi ile elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu kapsamda elde edilen araştırma verileri Maxqda 2020 programı aracılığıyla kodlanarak belli ana temalara ulaşılmıştır. Elde edilen kodlamalar neticesinde amacına uygun hazırlanan şekiller ve tablolar hazırlanmış ve bunlar detaylıca yorumlanmıştır.

Elde edilen verilerdeki yorumlar incelendiğinde öğretmenlerin kültürü tanımlarken genel olarak geçmiş ve gelecek ifadelerini sıkça kullandıkları tespit edilmiştir. Velilerin ise kültürü bir yaşam tarzı olarak tanımladıkları görülmüştür. Öğretmen ve veliler kültür ile ilgili tanımlama yaparken doğal olarak çoğunlukla maddi ve manevi değerlere vurgu yapmaktadırlar. Kültür ile ilişkilendirilen ifadelerin “yemekler”, “kılık kıyafet” ve “örf, adet ve gelenek” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım ve Meydan (2015) tarafından yapılan araştırmada gelenek, görenek, örf ve adetlerin yanı sıra dil, yaşayış şekilleri, tarih ve tarihi özellikler, din, doğal güzellikler, toplum ve aile, geçmiş yaşantılar, yemekler, ortak özellikler, tarihi özellikler, töre, bulunulan ortam, şive ağız ve lehçeler, giyinme tarzı ve yaşanılan yerin de kültürü oluşturan unsurlardan olduğunu belirtmişler (Yıldırım ve Meydan).

Araştırma kapsamında yer alan tüm öğretmen ve veliler kültür kavramının değişen bir olgu olduğunu ifade etmektedirler. Değişimin ise genel olarak eskiye göre olduğunu ve bunu açıklarken de kendi geçmişleriyle yaşadıkları anı ile ilişkilendirmektedirler. Ayrıca teknolojik araç ve gereçler sayesinde her türlü bilgi ve belgeye kolayca ulaşılır olmasının da kültür değişiminde etkili olduğu belirtilmektedir. Kültürün değişiminin ise

“kıyafetler”, “yemekler” ve “beslenme alışkanlıkları” ile gözlemlenebildiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin farklı giysileri ve hazır yemek (fast-food) tüketiminin rağbet görmesi de bu duruma örnek olarak gösterilmektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu güncel kültürü, “dönemin kültürü” ve “teknoloji” kavramları ile açıklamaktadırlar. Araştırma kapsamında yer alan tüm veli ve öğretmenler tarafından televizyon, telefon ve bilgisayar gibi teknolojik araçların güncel kültürü yansıtan öğeler olduğu ifade edilmektedir. Buna bağlı olarak da sosyal medyanın bireylerin güncel kültürünün şekillenmesinde etkili olduğu da anlaşılmaktadır. Okullar bazında bakıldığında, öğrencilerin değişimi ya da okuldaki eğitimin farklılaşması, güncel kültür öğelerindeki farklılıkların belirginleşmesi kültürdeki değişimin görülebileceği en bariz örnek olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca güncel kültürel öğelerin geleneksel kültürel öğelerden farklılığı “çocuk oyunları” ile değerlendirilmektedir. Veli ve öğretmenler güncel kültürel değerler kapsamında çocukların artık sokaklarda arkadaşlarıyla birlikte oynamak yerine bilgisayar ortamında oyunlar oynadıklarını dile getirmektedirler.

Araştırma verilerine göre ilkokul öğrencilerinin güncel kültür öğelerinden “olumlu” ve “olumsuz” anlamda etkilendikleri örneklerle açıklanmaktadır. Buna göre; çocukların “sosyal medya sayesinde kendi kültürlerinden uzaklaşması” olumsuzluk olarak belirtilmektedir. Olumlu etkisi ise; “öğrencilerin bilgiye kolayca ulaşması, kitle iletişim araçlarının yardımıyla sosyalleşmesi ve farklı etkinlikleri kolayca yapabilmesi” örneği ile açıklanmaktadır. Aynı olumlu etki öğretmenlerin üzerinde de görülmektedir. Çalışma kapsamında görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin çoğu teknolojik aletlerin eğitim sürecine olumlu yönde katkı sağladığını belirtmiştir. Bu konuda, Buldu (2023) tarafında sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik yapılan tez çalışmasında da benzer sonuçlara ulaşılmış öğretmen adaylarının teknolojik aletlerden istifade etmesi gerektiği vurgulanmış fakat öğretmenlerin sınıfta akıllı tahta, projeksiyon vb. internet kullanımı gibi teknolojik aletlerde dijital yetersizlikleri olduğunu belirtmiştir (Buldu, 2023). Teknolojinin kültür üzerindeki olumsuzluklarına da dikkat çekilen bu çalışmada aynı zamanda teknolojinin öğretmenler tarafından derslerde kullanmasının da güncel kültüre uyum sağlaması açısından gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Derslerde dijital içeriklere mutlaka yer verilmesi gerektiği savunulmuştur. Bu sayede öğrencilerin ilgisini çeken

sosyal medya içerikleri derslere katkı sağlayacak bir unsura dönüştürülürse, derse ilginin artmasıyla öğrenmenin gerçekleşeceği belirtilmiştir.

Araştırma bulgularına göre güncel kültür öğeleri en yaygın “okullarda” görülebilmektedir. Bunun emaresi olarak da eğitim ve öğretimde teknolojik araçların kullanılması, e-kitapların kullanılması, akıllı tahta ve diğer teknolojik araçlar gösterilmektedir. Öğrencilerin ailelerinin alışkanlıklarını doğal olarak hemen benimsedikleri ve sosyal medyanın, öğrenme konusunda öğretmenlerden daha çok etkili olduğu da ifade edilmektedir. Meydan ve Bahçe tarafından yapılan çalışmada da benzer bulgular yer almış, öğretmenlerin, değerleri kazandırmada çevrenin etkisinin büyük olduğu, çevrenin öğrenciler için model olduğu, bu değerleri kazandırmada çevre ile aile ve okulun da önemli derecede etkisinin olduğu belirtilmiştir. (Meydan ve Bahçe, 2010)

Bunların dışında tezinde öğretmen adaylarının sosyal medyanın müzik kültürü üzerindeki etkisini değerlendiren Umuş, popülerleşmenin artmasıyla, sosyal medyanın müzik kültürünü olumlu olarak etkilediği, aynı tarz müziklerin yaygınlaşmasıyla evrensel bir müzik kültürü olduğunu ve öğrenciler tarafından da benimsendiğini ifade etmiştir (Umuş, 2022). Bu çalışmada ise ilkökul öğrencilerinin sadece müzik alanında değil sosyal medya ve güncel kültürün etkisiyle hem maddi hem manevi yönden etkilendiği, bu etkilenmenin hem olumlu hem de olumsuz yönleri olduğu belirtilmiştir. Bununla beraber kültürün globalleştiği vurgulanmaktadır.

Kültüre yabancılaşmanın önlenemesinin tek yolu ulusal halk kültürü değerlerine sahip çıkmaktır (Artun, 2020) görüşünün aksine bizim çalışmamızda güncel kültürümüzü korumanın yolu kültür aktarımının okullarda ve ailede teknoloji ve dijital ortamı doğru kullanmaktan geçtiği belirtilmiştir.

Güncel kültür ile ilgili olumsuzluklardan birisinin de bireylerin ve toplumların tüketim toplumuna dönüşmesi olduğu görülmüştür. Evlilik hazırlıkları, düğün ve nişan merasimleri, doğum günü kutlamaları, yılbaşı eğlenceleri bu duruma örnek gösterilebilir. Araştırmaya katılan veli ve öğretmenler bunun için gerekli önlemlerin alınması ve geçmiş değerlerimize sahip çıkılması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bu gibi olumsuzluklarla

birlikte güncel kültürel öğeler sayesinde öğretmenlerin derslerde farklı materyaller kullanarak öğrencilerin derse olan ilgisini ve öğrenme düzeylerini artırdıkları, bu sayede öğrencilerin zekâ ve strateji geliştirme konusunda daha avantajlı oldukları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak güncel kültürel öğeleri, ilkokul öğrencilerinin eğitiminde önemli etkilere sahiptir. Güncel kültürel öğeler, ilkokul öğrencilerinin eğitim sürecinde kültürü günlük hayatlarından ve çevrelerinden bağımsız olarak gerçek dünya ile ilişkilendirmelerini sağlar. Bundan dolayı güncel kültürel öğelerinin eğitime entegre edilmesi için aşağıdaki hususların dikkate alınması önerilmektedir:

1. **Çok kültürlü bir müfredat tasarlanmalı:** Güncel kültürel öğeleri içeren, farklı kültürlerden örneklerin yer aldığı bir müfredat oluşturulmalıdır. Bu durum, öğrencilerin kültür çeşitliliği konusunda daha fazla bilgi edinmelerini ve kendi kültürel kimliklerini anlamalarını sağlar.
2. **Gerçek hayattan örnekler kullanılmalı:** Güncel kültürel öğeler, öğretim materyallerinde ve ders planlarında gerçek hayattan örneklerle ilişkilendirilmelidir. Bunun için güncel olaylardan alıntılar yapılarak öğrencilerin derslerdeki kavramları daha iyi anlamaları sağlanabilir.
3. **İlgili görsel ve işitsel materyaller tercih edilmeli:** Güncel kültürel öğeleri içeren videolar, müzikler, filmler veya belgeseller gibi görsel ve işitsel materyallerin kullanılması öğrenmeyi daha eğlenceli ve etkileyici hale getirmektedir. Öğrencilerin dikkatini çekmek ve öğrenme sürecini desteklemek için bu materyallerden yararlanmak önemlidir.
4. **Derslere farklı kişi veya öğretmenler davet edilmeli:** Güncel kültürel konularla ilgili uzman konukları sınıfa davet ederek öğrencilerin bilgileri doğrudan deneyimlemeleri ve öğrenmeleri sağlanabilir. Bu, öğrencilerin farklı perspektiflerden bilgi edinmelerini ve kültürel çeşitlilik hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarına katkı yapar.
5. **Proje tabanlı öğrenme yöntemleri kullanılmalı:** Öğrencilere güncel konuları araştırma ve analiz etme fırsatı veren projeler verilmeli. Böylece öğrencilerin kendi

yetenekleriyle ilgili alanlarda proje geliştirmeleri ve güncel kültürel olayları bu proje ile ilişkilendirmeleri fırsatı verilir.

6. **Kültürel farkındalık etkinlikleri düzenlenmeli:** Güncel kültürel ögelerle ilgili yarışma, sergi, konferans vb. etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Bu gibi faaliyetler öğrencilerin farklı kültürlerle etkileşime geçmelerini, kültürel değerlerini tanımalarını ve kendi kltrlarına daha fazla sahip çıkmalarını olumlu anlamda etkileyebilir.
7. **Çevrimiçi kaynaklardan yararlanılmalı:** Eğitim sürecinde konuyla ilgili bilgilere evrimii kaynaklardan erişim sağlanmalıdır. Öğrencilere konuların aktarılması güncel haberler, bloglar, makaleler veya diğer evrimii içerikler aracılığıyla daha kolay gerçekleşmektedir.

Bu neriler, güncel kültürel ögelerin eğitime dahil edilmesi için bir başlangıç noktası olabilir. Sosyal medya, kültürün globalleşmesine neden olmaktadır. Bu sebeple ilköğretim okullarında ders içeriklerinde ve metinlerde kullanılan bilgiler aktarılırken sosyal medyadan da yararlanılması önerilmektedir. Öğrencilere güncel olaylar ve kültürel ögeler aktarılırken veli ve öğretmenlerin de bu sürece birlikte dahil edilmesi büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C. C. (2007). *Bir Sosyal Sabit Sermaye Olarak Kültür*. Pazarlama ve İletişim, 6(20).
- Aktan, C. C., & Tutar, H. (2007). *Bir Sosyal Sermaye Olarak Kültür*. Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi, 6(20), 4-11.
- Artun, E. (2020s). *Popüler Türk Kültürünün Dünya Kültürlerine Etkisi ve Katkısı*. turkoloji.cu.edu.tr: <https://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/50.php>, E. Tarihi: 20.10.2023
- Atasoy, S. ve Gürbüz, A. S. (2018). *Öğretmenin Veli-Öğrenci İlişkisindeki Rolü: Kültürel aktarım bağlamında bir inceleme*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.
- Akbaşlı, F. ve Diş, O. (2019). *Öğretmen Görüşlerine Göre Okul, Aile İşbirliğinin Okul Ortamına Yararları*, Elektoronik Turkish Studies 14(7) 3598-3613.
- Ayverdi, İ. (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Yayıncılık.
- Bağış, R. C. (2019). *Bir Alt Kültür Grubu Olarak Grafiti Gençliği*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(4).
- Buldu, F. (2023). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kültürel Miras ve Sanal Müzeler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir.
- Bulubay, C. (2020). *Bir Alt Kültür Olarak Rock Kültürünün Türkiye'deki Evrimi*. Kültür Araştırmaları Dergisi(7).
- Dağbağcı, E. (2016). *Kültür Bilimi*. ViraVerita(4).
- Dilmaç, B. (2004). *Televizyon İzleme Alışkanlıklarının Çocukların Davranışları Üzerindeki Etkisi*. Eğitim ve Bilim Dergisi.
- Eagleton, T. (2019). *Kültür*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Eğnli, A. T. (2011). *Farklı bir ülke, farklı bir kültür: kültür şoku*. Verimlilik Dergisi(4), s. 115-131.

- Eğinli, A., & Nazlı, A. K. (2018). *Kültürün Koruyucu Gücü ,Kültürel Semboller*. Egemia, s. 54-76.
- Engin, İ. (2017). *Süpürge Zanaatçısı Örneğinde İki Kültürel Süreç: Kültürleme ve Kültürlenme*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi.
- Erden, İ. (2015). *Velinin Eğitim Sürecine Etkisi ve Kültürel Aktarım*. Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi.
- Erol, T. (2021). *Uluslararası öğrencilerin Türkiye'nin somut olmayan kültürel mirasına yönelik farkındalıkları*. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi , (23) , 105-121 . DOI: 10.29000/rumelide.948303
- Ertaş, İ. (2021). *Baskın Kültür Nedir? Alt Kültür Nedir? Özellikleri, Örnekleri*. <https://www.sosyologer.com>: <https://www.sosyologer.com/baskin-kultur-nedir-alt-kultur-nedir-ozellikleri-ornekleri/>, E. Tarihi: 09.10.2022.
- Gökmen, Ö. (2016). *Alt Kültürlerin Aktarımı ve Değişimi: Türkiye'deki Punk Alt Kültürü Örneği*. Toplum ve Bilim Dergisi.
- Güvenç, B. (1991). *Kültürün Abc'si*. İstanbul: YKY.
- Güvenç, B. (2013). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Hasgül, G. (2022). *Genel Kültür Nedir?* <https://istanbulbogazicienstitu.com>: <https://istanbulbogazicienstitu.com/genel-kultur-nedir>, E. Tarihi: 05.05.2022.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961). T.C. Resmi gazete.
- İzbul, Y. (2013). *Kültür ve Kültürel Süreçler*. kanalkultur.blogspot.com: <http://kanalkultur.blogspot.com/2013/07/yalcn-izbul-kultur-ve-kulturel-surecler.html>, E. Tarihi: 17.11.2022.
- Jupp, V. (2006). *The SAGE Dictionary of Social Research Methods*, SAGE Publications, <https://doi.org/10.4135/9780857020116>
- Karaduman, N. (2017). *Popüler kültürün oluşmasında ve aktarılmasında sosyal medyanın rolü*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31(43).
- Kaya, M. (2019). *Kültürel Miras Turizmi Ders Notları*. avys.omu.edu.tr: <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/mutlu.kaya/132080/3.%20Hafta.pdf>, E. Tarihi: 17.11.2022.

- Kırel, Ç., & Sungur, Z. (2015). *Davranış Bilimleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Korkmaz, B., & Kandemir, Ş. (2018). *İnternetin Alt Kültürlerin Aktarımına Etkisi: Fandom Örneği*. İletişim Araştırmaları Dergisi.
- Kuran, T., & Sandholm, W. H. (2008, 01). *Cultural Integration and Its Discontents*. The Review of Economic Studies, 75(1), 201-228.
- Larkin, R. W. (2015). *Counterculture: 1960s and Beyond*. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, 73-79. doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.32197-3
- Malinowski, B. (1992). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Melanhoğlu, D. (2008). *Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları*. Eğitim ve Bilim, 33(150).
- Meydan, A. & Bahçe, A. (2010). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Değerlerin Kazandırılma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, International Journal Of Eurasia Social Sciences , 2010 (1) , 20-37 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijoess/issue/8541/105986>
- Onat Kocabıyık, O. (2015). *Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma*. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 55-66.
- Oskay, F. (1978). *Kültürel ve Toplumsal Değişme Konusunda William Fielding Ogburn'un Görüşleri Üzerine Bir Deneme*. <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/5625/1766>, E. Tarihi: 25.12.2023.
- Ozankaya, Ö. (1992). *Ulusal Toplumuz Ve Ulusal Kültürün Kurucu Ögeleri*. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 3-10.
- Özmen, O. (2020). *Kültürlerarası İletişim Bağlamında Balkan Göçmenlerinin Kültürleşme Süreci; Yalova İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, İletişim Sanatları, Yalova.
- Pado, G., ve Tezcan, L. (2018). *Kültür ve Kültür Boyutlarının İnovasyon Kapasiteleri Üzerine Etkileri*. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD) , 3 (1) , 275-292 . DOI: 10.21733/ibad.396466.

- Palavan, Ö. (2012). *Birleştirilmiş ve Bağımsız Sınıflı İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgilerin Kazanımlarına Erişim Düzeyleri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 31(2), 281-294.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. London: Sage Publications.
- Polat, H. (2020). *Halkla İlişkiler Alanındaki Doktora Tezlerinde Yeni Medya Olgusu: Nitel Bir Veri Analizi*. Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi, 4(4).
- Saçıkaralı, T. (2018). *Sosyal medyanın kültür ve iletişimdeki etkisi: Gençler üzerinde bir inceleme*. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.
- Sağ, Ç. (2018). *İlkokul sosyal bilimler dersinde somut olmayan kültürel miras eğitime yönelik etkinlik temelli bir eğitim araştırması*. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sarıbaş, M. M. (2020). *Coğrafya bölümü öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye karşı tutumları*. Türk coğrafya dergisi, s. 95-106. doi:A.M. 0000-0002-1278-096X
- Seidman, I. (2013). *Interviewing as qualitative research: a guide for researchers in education and the social sciences*. Columbia: Teachers College Press.
- Scot, A. (2022). *A Brief Note on Dominant Culture and Subculture*. International Scholars Journals 11(2).
- Şen, M. E., & Kaplan, B. (2020). *Alt Kültürün Bir Yansıması Olarak Arabesk Müziğin Sosyolojik Boyutları*. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 2(6).
- Tezcan, M. (2011). *Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- tozlumicrofon. (2017). *Karşıt Kültür Nedir?* www.tozlumicrofon.com: <https://www.tozlumicrofon.com/karsit-kultur-nedir/>, E. Tarihi: 23.12.2022.
- Tuztaş, T. (2004). *Kültür ve İdeal Kültür*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22.
- Türkçenindirilişi. (2020). *Maddi Kültürün Öğeleri Nelerdir? Manevi Kültürün Öğeleri Nelerdir?* www.turkcenindirilisi.com: <https://www.turkcenindirilisi.com/kultur->

sanat/maddi-kulturun-ogeleri-nelerdir-manevi-kulturun-ogeleri-nelerdir-h100702.html, E. Tarihi: 23.12.2022.

Uluç, N. (2023). *Kültürün Özellikleri, Kültürel Süreçler*. acikders.ankara.edu.tr/: https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/143363/mod_resource/content/0/Ders6.pdf, E. Tarihi: 25.05.2023.

Umuş, Ş. (2022). *Sosyal bilgiler açısından kültürün güncellenmesinde sosyal medyanın rolünün değerlendirmesi*. Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Williams, R. (2017). *Kültür ve Toplum*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Yaman, Ö. M. (2014). *Apaçi Gençlik*. İstanbul: Açılım Kitap Yayıncılık.

Yazıcı, H. (2018). *Kitap İncelemesi*. Birey ve Toplum, 8(16).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, M. ve Meydan A. (2015). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğrenimini "Kültürel Zenginlik" Kavranına İlişkin Farkındalıkları*, Researcher, 3(1), 45-59.

Yıldırım, Ö. (2019). *Baskın Kültür Nedir?* <https://www.felsefe.gen.tr/>: <https://www.felsefe.gen.tr/baskin-kultur-nedir/>, E. Tarihi: 20.05.2023.

Yıldırım, Ö. (2020). *Kültürel Asimilasyon Nedir?* <https://www.felsefe.gen.tr/kulturel-asimilasyon-nedir/>, E. Tarihi: 20.05.2023.

Zafer, A. B. (2016). *Göç Çalışmaları İçin Bir Anahtar Olarak "Kültürleşme" Kavramı*, Uludağ Üni. Fen-edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(30), 75-92. doi:<https://doi.org/10.21550/sosbilder.290739>

Zaimoğlu, A. (2004). *Türkiye'de Alamancı Almanya'da Yabancı*. Merhaba Yayınları.